

บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย

โดย

พลตำรวจตรี พันธุ์พงษ์ สุขศิริมัท
ผู้บังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

เรื่อง บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย พลตำรวจตรี พันธุ์พงษ์ สุขศิริมัทย์ **หลักสูตร** วปอ. รุ่นที่ 60

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย” นี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย และกำหนดแนวทางการพัฒนาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย โดยศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา ระเบียบข้อกฎหมายทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาที่สำคัญต่อการวิจัย ประกอบการออกแบบเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องจากผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย โดยใช้วิธีแบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 13 ท่าน ซึ่งเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือและมีน้ำหนักในการนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลกระทบเชิงบวกคือ 1) มีศักยภาพในการให้บริการด้านโลจิสติกส์แก่จินตอนใต้ และพื้นที่ตอนบนของเมียนมาและ สปป.ลาว ในการขนส่งสินค้าไปทางเหนือเชื่อมโยงกับจินตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) ได้ทั้งทางบกและทางน้ำ 2) มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเชียงราย และในพื้นที่ตอนบนของเมียนมา สปป.ลาว และจินตอนใต้ และ 3) สามารถพัฒนาขยายห่วงโซ่มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมในพื้นที่

2. ผลกระทบเชิงลบคือ 1) จำนวนมากขึ้นของการไหลผ่านเข้า-ออกของประชากรประเทศเพื่อนบ้าน/ต่างประเทศ/นักท่องเที่ยว 2) ปริมาณที่เพิ่มขึ้นของภัยคุกคามข้ามชาติและปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ 3) ประชาชนในพื้นที่ถูกแย่งชิงใช้บริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ของรัฐ 4) เกิดปัญหาการว่างงานมากขึ้น ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของปัญหาครอบครัวที่จะส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมและปัญหาอาชญากรรมตามมา

3. ข้อเสนอแนะ ควรมีการปรับปรุงแบบและยุทธวิธีในการเฝ้าระวังตรวจตราในพื้นที่ชายแดนในจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีเส้นทางคมนาคมเข้าถึงเป็นส่วนใหญ่ ทางเรียบริมแม่น้ำโขง โดยใช้ “สายตรวจชายแดน” คือ 1) สายตรวจชายแดนรถยนต์ และ 2) สายตรวจชายแดนจักรยานยนต์ เพื่อ 1) การเพิ่มความรวดเร็ว เข้าถึงประชาชน จุดเกิดเหตุเมื่อได้รับแจ้งเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว 2) เป็นการป้องปรามการกระทำผิดในพื้นที่ชายแดน 3) เป็นการแสดงตนและประชาสัมพันธ์หน่วยงาน และ 4) เพิ่มความถี่ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น เสริมประสิทธิภาพในการลาดตระเวนเฝ้าตรวจพื้นที่ชายแดนในจังหวัดเชียงราย เพิ่มเติมให้กับการลาดตระเวนเดินเท้าแบบเดิม โดยเน้นในพื้นที่ชายแดนที่มีโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมเข้าถึงและพาดผ่าน ณ ปัจจุบันและในอนาคตต่อไป

ABSTRACT

Title : The roles of Border Patrol Police towards the ASEAN Community focus in border area at Chiang Rai Province.

Field : Social - Psychology

Name : Police Major General Phanpong Suksirimuch **Course** NDC **Class** 60

The research study on "The role of Border Patrol Police after the entry into the ASEAN Community. Chiang Rai border area "This is a qualitative research. The objectives of this study were to study the problems and impacts of Border Patrol Police after the accession to the ASEAN Community in the Chiang Rai border area. And set guidelines for the development of the role of border patrol police after the accession to the ASEAN Community in the border area of Chiang Rai. By studying the concept. Theories from documents, texts, legal regulations, both domestically and internationally. The research is related to the content of the research. Design Tools To gather information on relevant issues from experts and experience in the area of Chiang Rai border. An in-depth interview was conducted with 13 key informants who were credible and weighed on the basis of their analysis of the objectives. The results are as follows.

1. Positive impact is 1) It has the potential to provide logistics services to South China. And the upper part of Myanmar and Lao PDR. 2) There is potential for tourism in the area of Chiang Rai. And in the upper areas of Myanmar, Lao PDR and southern China, and 3) can develop chain expansion. Industrial production value in the area.

2. Negative impacts are: 1) more influx of inward / outbound flows of Neighboring / foreign / tourist populations; 2) increased volume of transnational threats and crime in the ground. 3) People in the area have been hijacked using basic services of the state. 4) More unemployment. Increases in family problems will result in social problems and crime.

3. Suggestions should be made on the pattern and tactics of border surveillance in Chiang Rai. This is the area with most access roads. The "border checkpoints" are: 1) border crossing cars; and 2) border crossing motorcycles. 1) Public access 2) to prevent abuse in the border area; 3) to represent and promote the agency; and 4) increase the frequency of good relationships and reach out to the

people. Enhance efficiency in patrolling border surveillance in Chiang Rai. More to the original patrol. The emphasis is on border areas where transport infrastructure is accessible and current, and in the future.

คำนำ

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการของประเทศไทยเมื่อปลายปี 2558 ได้ส่งผลให้พื้นที่ชายแดนกลายเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทั้งในมิติทางการค้าและมิติด้านความมั่นคง กล่าวคือ มิติทางการค้าพื้นที่จังหวัดชายแดน 10 จังหวัด ได้ถูกกำหนดโดยรัฐบาลให้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยจังหวัดเหล่านี้มีศักยภาพของการเป็นประตูการค้า (Gate Way) รองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เชื่อมโยงกับระเบียงเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั้งแนวตะวันตก-ตะวันออก และแนวเหนือ-ใต้ รวมถึงได้มีการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เส้นทางคมนาคม โทรคมนาคมตามกรอบความร่วมมือ GMS (Greater Mekong Subregion) หรืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ เพื่อส่งเสริมการขยายตัวด้านอุตสาหกรรม การเกษตร การค้า การลงทุนและบริการ ให้เกิดการจ้างงาน, ยกระดับการครองชีพ, การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน, การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสการแข่งขันในเวทีการค้าโลกโดยประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง ส่วนมิติด้านความมั่นคง มุ่งเน้นการดูแลป้องกันปราบปรามภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ และความท้าทายข้ามแดนอื่น ๆ ที่จะแอบแฝงเข้าสู่ประเทศไทยได้โดยสะดวก อันเกิดจากผลของมิติการค้าชายแดน ส่งผลทำให้พื้นที่ชายแดนเป็นมีความเจริญเข้าถึงในทุกด้านไม่ต่างจากสังคมในเมือง ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคงทุกรูปแบบที่จะใช้เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจผ่านเข้าออกประเทศไทยได้โดยสะดวก โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนที่เปรียบเสมือนประตูด่านแรก ที่มีลักษณะภูมิประเทศทางกายภาพส่วนใหญ่เป็นป่าเขา ห่างไกลทุรกันดาร เข้าถึงลำบาก การใช้อำนาจรัฐบางพื้นที่อ่อนแอหรือบางพื้นที่เป็นเขตปลอดอำนาจรัฐโดยสิ้นเชิง เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและล่อแหลมสูงที่จะต้องเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคงต่าง ๆ จากภายนอกประเทศที่จะแอบแฝงปะปนมากับคน สินค้า บริการและยานพาหนะที่เดินทางผ่านเข้า-ออกตามแนวชายแดน ทำให้มีโอกาสเกิดปัญหาจำนวนปริมาณเพิ่มขึ้นและรุนแรง ผู้กระทำผิดมีการพัฒนา นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้เพิ่มประสิทธิภาพ เพื่อให้รอดพ้นจากการตรวจสอบ จับกุมจากเจ้าหน้าที่รัฐในรูปแบบ วิธีการ เครื่องมือ อุปกรณ์ และยานพาหนะที่ใช้มีสมรรถนะที่สูงกว่าของเจ้าหน้าที่รัฐ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย โดยมีข้อเสนอว่า ควรมีการปรับรูปแบบและยุทธวิธีในการเฝ้าระวังตรวจตราตามพื้นที่ชายแดนในจังหวัดเชียงราย มีเส้นทางคมนาคมเข้าถึงเป็นส่วนใหญ่ทางเรียบริมแม่น้ำโขง โดยใช้ “สายตรวจชายแดน” คือ 1) รถยนต์ และ 2) จักรยานยนต์ เพื่อ 1) เพิ่มความรวดเร็ว เข้าถึงจุดเกิดเหตุเมื่อได้รับแจ้งเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว 2) ป้องปรามการกระทำผิดในพื้นที่ชายแดน 3) แสดงตนและประชาสัมพันธ์หน่วยงาน และ 4) เพิ่มความถี่ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเข้าถึงประชาชนมากขึ้น เสริมประสิทธิภาพการลาดตระเวนเฝ้าตรวจพื้นที่ชายแดน เพิ่มเติมการลาดตระเวนเดินเท้าแบบเดิม เน้นพื้นที่ชายแดนที่มีโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเข้าถึงและพาดผ่าน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อรัฐบาล และผู้ที่สนใจเป็นอย่างยิ่ง หากการศึกษานี้ มีข้อผิดพลาดประการใดผู้ศึกษาจึงขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

พลตำรวจตรี

(พันธุพงษ์ สุขศิริมัท)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ซ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๔
วิธีดำเนินการวิจัย	๕
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๕
นิยามศัพท์	๖
บทที่ ๒ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๘
ประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2558	๘
นโยบายรัฐบาลกับประชาคมอาเซียน	๑๒
ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี	๑๓
ไทยแลนด์ 4.0	๑๙
เขตเศรษฐกิจพิเศษกับประชาคมอาเซียน	๒๒
ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก	๒๓
ยุทธศาสตร์ One Transport One Development	
เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย	๒๕
ยุทธศาสตร์ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนปี 2558ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๒๘
ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 ปีกับประชาคมอาเซียน	๒๙
ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๒
กรอบแนวคิดการวิจัย	๓๕
บทที่ ๓ วิธีการดำเนินการวิจัย	๓๖
ประวัติความเป็นมาของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน	๓๖
บริบทจังหวัดเชียงราย	๔๑
ศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย	๔๒
บทบาทตำรวจตระเวนชายแดนหลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	๔๓
สรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ชายแดนหลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	๔๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	49
การวิเคราะห์สภาพปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดน หลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อประเทศไทย	49
การวิเคราะห์สภาพปัญหาและผลกระทบของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย	51
แนวทางการพัฒนาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคม อาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย	54
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	57
สรุปผลการวิจัย	57
ผลการวิจัยต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับ บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ ชายแดนจังหวัดเชียงราย	57
ผลการวิจัยต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาท ของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดน จังหวัดเชียงราย	58
ข้อเสนอแนะ	59
บรรณานุกรม	61
ภาคผนวก	63
ผนวก ก ประเด็นคำถามสำหรับสัมภาษณ์	64
ผนวก ข แบบตอบรับขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ข้อมูล	66
ผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย (ภายนอก)	๖๗
ผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย (ภายใน)	๖๙
ผนวก จ ประมวลภาพสัมภาษณ์	70
ผนวก ฉ สรุปประเด็นสัมภาษณ์	๗๔
ประวัติย่อผู้วิจัย	๘๐

๗

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4-๑	เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	๕๐
4-๒	ภารกิจ/ยุทธวิธีสายตรวจชายแดน	๕๖

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2-1	แผนที่เส้นทาง R3a ไทย-ลาว-จีน	๒๖
2-2	กรอบแนวคิดการวิจัย	35
3-1	โครงสร้างกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน , 2561	39
4-1	3 เสาหลักประชาคมอาเซียน พ.ศ.2558	
4-2	แผนที่เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor)	52
4-3	รูปแบบการจัดสายตรวจชายแดน	55

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการของประเทศไทยเมื่อปลายปี ๒๕๕๘ ได้ส่งผลให้พื้นที่ชายแดนกลายเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทั้งในมิติทางการค้า และมิติด้านความมั่นคง กล่าวคือ มิติทางการค้าพื้นที่จังหวัดชายแดน ๑๐ จังหวัด ได้ถูกกำหนดโดยรัฐบาลให้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย ตาก สระแก้ว ตราด กาญจนบุรี มุกดาหาร หนองคาย นครพนม สงขลา และจังหวัดนราธิวาส โดยจังหวัดเหล่านี้มีศักยภาพของการเป็น ประตูการค้า (Gate Way) รองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เชื่อมโยงกับระเบียงเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั้งแนวตะวันตก-ตะวันออก และแนวเหนือ-ใต้ (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, ๒๕๕๙) รวมถึงได้มีการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เส้นทางคมนาคม โทรคมนาคมตามกรอบความร่วมมือ GMS (Greater Mekong Subregion) หรืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ ประกอบไปด้วย ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีนตอนใต้ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งครอบคลุมเนื้อที่ ๒.๓๔ ล้านตารางกิโลเมตร มีประชากรรวม ๒๕๗.๕ ล้านคน โดยโครงการนี้มีชื่อเต็มว่า GMS Economic Corridors หรือก็คือ ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการขยายตัวด้านอุตสาหกรรม การเกษตร การค้า การลงทุนและบริการ เพื่อให้เกิดการจ้างงาน, ยกระดับการครองชีพ, การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน, การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสการแข่งขันในเวทีการค้าโลก ผ่านกลยุทธ์หลัก ๓ ด้าน คือ สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างกัน (Connectivity) เพื่อให้เกิดการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) โดยการรวมกลุ่มกันในอนุภูมิภาค (Community) แนวทางการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือ GMS ในปัจจุบันส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา และสะพานข้ามแม่น้ำโขงตามแนวพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจที่สำคัญ ๓ แนว คือ แนวเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor), แนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) และแนวใต้ (Southern Economic Corridor) ปัจจุบัน แนวพื้นที่เศรษฐกิจ (Economic Corridor) ใน GMS แบ่งออกเป็น ๓ แนว ได้แก่ ๑) แนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก (East West Economic Corridor: EWEC) เชื่อมโยงเวียดนาม-ลาว-ไทย-พม่า ด้วยเส้นทาง R๙ โดย EWEC มีบทบาทสำคัญในการเป็นทางเปิดไปสู่ท่าเรือสำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยและภาคกลางของลาว รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้แก่เมืองขนาดกลางหลายเมืองในประเทศ GMS ๔ ประเทศ ๒) แนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South

Economic Corridor: NSEC) เชื่อมโยงไทย-พม่า/ลาว-จีน ประกอบด้วยเส้นทางหลัก ๓ เส้นทาง ได้แก่ (๑) เส้นทาง R๓E : कुन्หมิง-ยูซี-หยวนเจียง-โมเฮย-ซีเมา-เฉียวเหมิงหยาง-บ่อหาน (จีน) -บ่อเต็น-ห้วยทราย (ลาว) -เชียงของ-เชียงราย-ตาก-กรุงเทพฯ (ไทย) มีจุดข้ามแดน ๒ แห่ง คือจุดข้ามแดน : บ่อหาน (จีน)-บ่อเต็น (ลาว) และ จุดข้ามแดน : ห้วยทราย (ลาว) -เชียงของ (ไทย) (๒) เส้นทาง R๓W : เชียงตุง-ท่าซี้เหล็ก (พม่า) -แม่สาย -เชียงราย -ตาก -กรุงเทพฯ (ไทย) มีจุดข้ามแดน ๑ แห่ง คือ จุดข้ามแดน: ท่าซี้เหล็ก (พม่า) -แม่สาย (ไทย) (๓) เส้นทาง R๕ : कुन्หมิง-หมี่เหลอ-หยินซอ-โคหยวน-เม่งซือ -เฮียโค้ว (จีน) -ลาว ไค-ฮานอย-ไฮฟอง (เวียดนาม) มีจุดข้ามแดน ๑ แห่ง คือ จุดข้ามแดน: เฮียโค้ว (จีน) -ลาวไค (เวียดนาม) และ (๓) แนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) เชื่อมโยงไทย-กัมพูชา-เวียดนาม เป็นการพัฒนาแนว เส้นทางเชื่อมระหว่างไทย-กัมพูชา-เวียดนาม มีเส้นทางสำคัญ ๒ เส้นทาง คือ เส้นทาง R๑ และ R๑๐ โดยมีประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง ส่วนมิติด้านความมั่นคง ซึ่งต้องมุ่งเน้นการดูแลป้องกันปราบปรามภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ และความท้าทายข้ามแดนอื่น ๆ ที่จะแอบแฝงเข้าสู่ประเทศไทยได้โดยสะดวก อันเกิดจากผลของมิติการค้าชายแดน (กิตติวัฒน์ รัตนติลก ฅ ฎุเก็ต, ๒๕๕๘, หน้า ๑๕)

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นหน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนภายใต้คุณลักษณะพิเศษ ๓ ประการ (ทหาร ตำรวจ พลเรือน) คือ สามารถทำการรบได้อย่างทหาร สามารถป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างตำรวจและสามารถให้บริการประชาชนแทนกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ได้อย่างพลเรือน (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, ๒๕๕๖, หน้า ๓) ในด้านความมั่นคง ตำรวจตระเวนชายแดนมีภารกิจหลักในการป้องกันรักษาความมั่นคงของรัฐและรักษาความสงบเรียบร้อย บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชน และอำนวยความสะดวกเป็นธรรมของสังคมในพื้นที่ชายแดนมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน ดังนั้น เมื่อประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้มอบหมายให้กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักยุทธศาสตร์ประชาคมอาเซียน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ บริหารจัดการชายแดนและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามทุกรูปแบบเพื่อความมั่นคงของประเทศ ภารกิจที่ ๑ การเฝ้าระวังตามแนวชายแดนและคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ๒๕๕๘, หน้า ๔) จากกรอบความร่วมมือตามโครงการนี้ GMS Economic Corridors หรือก็คือ ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ข้างต้นจะเห็นว่า พื้นที่ชายแดนได้รับการพัฒนา ด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานหลายแขนง โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมทางถนน รวมถึงระบบไฟฟ้า โทรคมนาคม สิ่งแวดล้อม และกฎหมาย เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้า การลงทุนข้ามพรมแดน (Facilitating Cross-Border Trade and Investment) และเพื่อลดต้นทุนการขนส่งในพื้นที่ ทำให้การเคลื่อนย้ายสินค้าและคนโดยสารระหว่างประเทศที่เชื่อมโยงกันมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลทำให้พื้นที่ชายแดนเป็นมีความเจริญเข้าถึงในทุกด้านไม่ต่างจากสังคมในเมือง และจากที่ประเทศไทยมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ตรงกลางอาเซียนจึงเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานของอาเซียน ที่มีเส้นทางคมนาคมขนส่งตามระเบียงเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงระหว่าง

ประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันทุกเส้นทางพาดผ่านประเทศไทยจึงมีศักยภาพอย่างมาก ในการที่จะเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของอาเซียน และศูนย์กลางการให้บริการทางด้านโลจิสติกส์ของอาเซียน และได้รับประโยชน์มากมายจากการเชื่อมโยงดังกล่าว แต่ในขณะเดียวกันผลกระทบที่ประเทศไทยจะได้รับจากการเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานของอาเซียน ก็จะต้องเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคงทุกรูปแบบที่จะใช้เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจผ่านเข้าออกประเทศไทยได้โดยสะดวกทั้งในแนวเหนือ-ใต้ ตะวันออก-ตะวันตกของประเทศไทย โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนที่เปรียบเสมือนประตูด่านแรก ที่มีลักษณะภูมิประเทศทางกายภาพส่วนใหญ่เป็นป่าเขา ห่างไกลทุรกันดาร เข้าถึงลำบาก การใช้อำนาจรัฐบางพื้นที่อ่อนแอ หรือบางพื้นที่เป็นเขตปลอดอำนาจรัฐโดยสิ้นเชิง ส่งผลทำให้พื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและล่อแหลมสูงที่จะต้องเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคงต่าง ๆ จากภายนอกประเทศที่จะแอบแฝงปะปนมากับคนสินค้า บริการและยานพาหนะที่เดินทางผ่านเข้าออกตามแนวชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อน ทำให้มีโอกาสในการเกิดปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งด้านจำนวนปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นของจำนวนปัญหาหรือยกระดับปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงเดิมที่มีอยู่แล้วของหน่วยให้มีความรุนแรงเพิ่มมากยิ่งขึ้น (อนันตภาพ อุปลัมภ์, ๒๕๕๙, หน้า ๒๐๖) ประกอบกับ พฤติกรรมในการกระทำผิดของคนร้ายในปัจจุบันได้มีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการกระทำผิด เพื่อให้รอดพ้นจากการตรวจสอบ จับกุมจากเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งในด้านรูปแบบ วิธีการ ตลอดจนเครื่องมือ อุปกรณ์และยานพาหนะที่ใช้มีสมรรถนะที่สูงกว่าของเจ้าหน้าที่รัฐ(ไพฑูรย์ กุลรัตน์นาม, ๒๕๕๘, หน้า ๖๐)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย เนื่องจาก จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดชายแดนที่มีความล่อแหลมและมีความเสี่ยงสูงในการเผชิญกับภัยคุกคามต่างๆ ได้มากที่สุด เนื่องจากมีแนวพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านถึง ๓ ประเทศ คือ เมียนมา ลาว และจีน และเป็นจังหวัดที่มีเส้นทางของระเบียงเศรษฐกิจอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง พาดผ่าน ๒ เส้นทาง ๒ จุดผ่านแดน คือ (๑) เส้นทาง R๓E จาก คุณหมิง - ยูซี - หยวนเจียง - โมเฮย - ซิมา - เฉียวเมิงหยาง - บ่อหาน (จีน) - บ่อเต็น - ห้วยทราย (ลาว) - เชียงของ - เชียงราย - ดาก - กรุงเทพฯ (ไทย) จุดข้ามแดนที่ ๑ : ห้วยทราย (ลาว) - เชียงของ (ไทย) และ (๒) เส้นทาง R๓W : เชียงตุง - ท่าซี้เหล็ก (พม่า) - แม่สาย - เชียงราย - ดาก - กรุงเทพฯ (ไทย) จุดข้ามแดนที่ ๒ : ท่าซี้เหล็ก (พม่า) - แม่สาย (ไทย) นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจคือ “สามเหลี่ยมทองคำ” ที่เคยเป็นไร่ฝิ่นที่ใหญ่โตมาก ตั้งอยู่ห่างจากเชียงแสนไปทางทิศเหนือ ๙ กิโลเมตร ตามถนนเลียบริมแม่น้ำโขง สบรวกซึ่งกันเขตแดนประเทศไทยและประเทศพม่า มาไหลไปบรรจบกับแม่น้ำโขง ซึ่งกั้นดินแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศลาว และมีพื้นที่ “สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ” ที่มีจังหวัดเชียงรายและจังหวัดน่าน เป็นเมืองหน้าด่านเข้าสู่สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ประกอบไปด้วยประเทศไทย จีน เมียนมาร์ และลาว มีการพัฒนาเน้นในการสร้างระบบคมนาคมและสาธารณูปโภคเพื่อเชื่อมต่อประเทศไทย จีน เมียนมาร์ และลาว เข้าด้วยกัน ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่อรองรับการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ที่ผสมผสาน

ศักยภาพด้านต่าง ๆ ของ ๔ ประเทศ เข้าด้วยกัน ประกอบด้วย (๑) ภาคเหนือของไทย ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย น่าน พะเยา และลำพูน (๒) ภาคตะวันตกเฉียงเหนือของลาว ได้แก่ หลวงน้ำทา บ่อแก้ว ไชยะบุรี อุดมไชย และหลวงพระบาง (๓) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเมียนมาร์ ได้แก่ รัฐฉาน และภาคใต้ของจีน ได้แก่ ยูนนาน เสฉวน ฉิงไห่ กุ้ยโจว และเขตปกครองตนเองทิเบต โดยมี ยูนนานทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและผลกระทบต่อบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ของบริบทโลก สังคม การเมือง เศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องแสวงหาแนวทาง หรือหลักการการพัฒนาเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในด้านการจัดระเบียบชายแดน และการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัย ในพื้นที่ชายแดน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย
๒. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาดังนี้

๑. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย

๒. ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนใน พื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ๒ ส่วนคือ

ส่วนที่ ๑ ผู้บริหารภายในที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย

ส่วนที่ ๒ หัวหน้าส่วนราชการที่มีอำนาจในการขอรับการสนับสนุนจากกองร้อย

ปฏิบัติการ

๓. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ใช้การศึกษาเอกสารข้อมูล รายงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดน จังหวัดเชียงราย ประเด็นสภาพปัญหาจากการเปิดประชาคมอาเซียนและเขตเศรษฐกิจพิเศษ ส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนนโยบาย คำสั่ง ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไทยแลนด์ ๔.๐ ตลอดจน

บทบาทสำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่ชายแดน เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลมาเป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้

๔. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ระหว่างเดือน ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๐ - ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นสำคัญ โดยมีประเด็นที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ โดยการรวบรวมข้อมูล การรายงานผลการปฏิบัติของกองร้อย ตชด.๓๒๗ ชุดปฏิบัติการต่างๆ และการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสังเคราะห์ร่วมกับข้อมูลอื่นๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

๑.๑ สภาพการดำเนินงานบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย ในปัจจุบันเป็นอย่างไร

๑.๒ ปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย เป็นอย่างไรบ้าง

๑.๓ แนวทางการพัฒนาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย ควรเป็นอย่างไร

๒. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นวิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มดังนี้

ส่วนที่ ๑ ผู้บริหารที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ได้แก่ ผบช.ตชด., รอง ผบช.ตชด., ผบก.ตชด.ภาค ๓, ผกก.ฝสสน.๓ บก.สสน.บช.ตชด. และ ผกก.ตชด.๓๒

ส่วนที่ ๒ หัวหน้าส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ และขอรับการสนับสนุนกำลังพลของตชด. ได้แก่ ๑) ตำรวจ คือ ตำรวจภูธร ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ๒) ทหาร คือ ผบ.กองกำลัง, หัวหน้า นรข.แม่น้ำโขง ๓) พลเรือน คือ ศาลากร ทอการค้า

๓. การตรวจสอบข้อมูล

ทำการตรวจสอบข้อมูล โดยใช้วิธีแบบสามเส้า (Triangulation) เป็นการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล ที่แตกต่างกัน คือ ถ้าข้อมูลต่างเวลา ต่างสถานที่ที่จะเหมือนกันหรือไม่ ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปจะเหมือนเดิม ส่วนการตรวจสอบด้านข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการทบทวนข้อมูลต่างกันเพื่อรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกัน เพื่อให้ข้อมูลวิจัยมีความน่าเชื่อถือและสมบูรณ์เพียงพอจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย

๒. ได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย

คำจำกัดความ

ประชาคมอาเซียน	หมายถึง	การรวมตัวของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ๑๐ ประเทศได้แก่ ประเทศบรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม และประเทศไทย ให้เป็นประชาคมที่มีความแข็งแกร่ง สามารถสร้างโอกาส และรับมือสิ่งท้าทาย ทั้งด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยสมาชิกในประชาคมมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี สามารถประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น และสมาชิกในประชาคมมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
เขตเศรษฐกิจพิเศษ	หมายถึง	เขตพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์ต่อการส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการต่าง ๆ เช่น การอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม การบริการ หรือกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของประเทศ รูปแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษมีหลายประเภท เช่น เขตการค้าเสรี เขตอุตสาหกรรมเสรี เขตปลอดภาษี เขตการค้าชายแดนเสรี และเขตพัฒนาการส่งออก
ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี	หมายถึง	เป็นแผนการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องทำตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลัก

ไทยแลนด์ ๔.๐	หมายถึง	<p>ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มีระยะเวลาบังคับใช้ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙)</p> <p>เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ที่เปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ต้องผ่าน ๑.๐ ๒.๐ และ ๓.๐ ก่อน Thailand ๑.๐ ก็คือยุคของเกษตรกรกรรม คนไทยปลูกข้าว พืชสวน พืชไร่ เลี้ยงสัตว์ นำผลผลิตไปขาย สร้างรายได้และยังชีพThailand ๒.๐ ซึ่งก็คือยุคอุตสาหกรรมเบา ในยุคนี้เรามีเครื่องมือเข้ามาช่วย เราผลิตเสื้อผ้า กระเป๋า เครื่องดื่ม เครื่องเขียน เครื่องประดับ เป็นต้น ประเทศเริ่มมีศักยภาพมากขึ้นThailand ๓.๐ (ซึ่งเป็นยุคปัจจุบัน) เป็นยุคอุตสาหกรรมหนัก เราผลิตและขายส่งออกเหล็กกล้า รถยนต์ ก๊าซธรรมชาติ ปูนซีเมนต์ เป็นต้น โดยใช้เทคโนโลยีจากต่างประเทศ เพื่อเน้นการส่งออก</p>
พื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย	หมายถึง	<p>เป็นพื้นที่จังหวัดชายแดนติดต่อกับประเทศเมียนมา และประเทศ สปป.ลาว</p>
บทบาทตำรวจตระเวนชายแดน	หมายถึง	<p>การปฏิบัติการกิจหรือการทำหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดนตามนโยบาย คำสั่ง ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ ที่ได้รับมอบหมายในพื้นที่ชายแดนที่รับผิดชอบ มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทสภาพแวดล้อม สถานภาพสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต</p>
กำลังพลของตำรวจตระเวนชายแดน	หมายถึง	<p>ข้าราชการตำรวจในสังกัด กก.ตชด.๓๒ ซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ ฝ่ายปฏิบัติการในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย ได้แก่ กองร้อย ตชด. ๓๒๗ และเจ้าหน้าที่อื่นๆ เช่น ครู รร.ตชด. ,ชุดข่าว ฯลฯ</p>

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในบทนี้ ผู้วิจัยศึกษาทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา และงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถดำเนินการไปตามกรอบในการอธิบายการศึกษาในครั้งนี้ โดยมีประเด็นเนื้อหาสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ประชาคมอาเซียน พ.ศ. ๒๕๕๘

๑. ความเป็นมา

สมาคมประชาชาติแห่งอาเซียนตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Nations) หรืออาเซียนเป็นองค์กรทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีประเทศสมาชิกทั้งหมด ๑๐ ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ลาว กัมพูชา เวียดนาม และพม่า อาเซียน มีพื้นที่ราว ๔,๔๓๕,๕๗๐ ตารางกิโลเมตร มีประชากรประมาณ ๖๐๐ ล้านคน ในปี ๒๕๕๓ มีผลิตภัณฑ์ (GDP) ของประเทศสมาชิกรวมกันคิดเป็นมูลค่าราว ๑.๘ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นลำดับที่ ๙ ของโลกในปัจจุบัน อาเซียนได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับ ซึ่งประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับ ในเวทีประชาคมระหว่างประเทศ ทั้งในเรื่องของบทบาทการสร้างบรรยากาศสันติภาพและการ อยู่ร่วมกันโดยสันติ การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน รวมถึงการร่วมกันแก้ไขปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน อาทิ การแก้ไขปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นภายในประเทศสมาชิก

ในปี ค.ศ. ๒๐๐๓ ผู้นำอาเซียนประกาศ Bali Concord เห็นชอบให้จัดตั้ง “ประชาคมอาเซียน” (ASEAN Community) ประกอบด้วย ๓ เสาหลัก ได้แก่ ความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม-วัฒนธรรม ใน ค.ศ.๒๐๒๐ (ต่อมาได้ประกาศเลื่อนเป็นปี ค.ศ.๒๐๑๕ หรือ พ.ศ.๒๕๕๘)

เสาหลักแรก ได้แก่ ด้านการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community) โดยมีเป้าหมายในการลดความหวาดระแวงระหว่างประเทศสมาชิกร่วมมือกันทางด้านความมั่นคง) Cooperative Security (เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันโดยสันติและการปฏิเสธการใช้ความรุนแรงและกำลังในการแก้ไขความขัดแย้ง อีกทั้งปรึกษาหารือเพื่อนำไปสู่ นโยบายร่วมกันทางความมั่นคงและต่างประเทศ ซึ่งมีการพัฒนา ARF เป็นกลไกในการแก้ไขข้อพิพาทโดยสันติวิธี สำหรับแผนการจัดตั้งสมาคมการเมือง-ความมั่นคงอาเซียน APSC Blueprint ๒๐๐๙ ประกอบด้วย

๑. การพัฒนาทางการเมือง

๒. การผลักดันประชาธิปไตย

๓. สิทธิมนุษยชน

๔. การสร้างบรรทัดฐาน (Norm) และ

๕. การเสริมสร้างกลไกป้องกันความขัดแย้ง

เสาหลักที่สอง ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) โดยมีเป้าหมายในการรวมตัวทางเศรษฐกิจอย่างลึกซึ้ง(deepening process) ฐานการเป็นฐานการตลาดและฐานการผลิตร่วมเป็นหนึ่งในเดียวกัน และจัดให้มีการเคลื่อนย้าย สินค้า บริการ การลงทุน เงินลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี สำหรับแผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC Blueprint ประกอบด้วย ๔ ส่วนหลัก ได้แก่

๑. การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วม โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี และการเคลื่อนย้ายเงินลงทุนอย่างเสรีมากขึ้น อาทิ การส่งสินค้าไปยังอาเซียนไม่ต้องเสียภาษีนำเข้าเป็นการลดภาษีลงตามลำดับจนเหลือ ๐% ในปี ๒๕๕๘ ยกเว้น บางรายการที่เป็นสินค้าอ่อนไหว ภาษีไม่ต้องเป็นศูนย์ต้องต่ำกว่า ๕% เช่น ประเทศไทย มี ๔ รายการ คือ ไม้ตัดดอก มะพร้าวแห้ง มันฝรั่ง กาแฟ

๒. การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน ซึ่งจะให้ความสำคัญกับประเด็นด้านนโยบายอื่นๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น กรอบนโยบายการแข่งขันทางอาเซียน สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา นโยบายภาษี และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศ)

๓. การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค สนับสนุนการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม(SMEs) และเริ่มสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น IAI (Initiative for ASEAN Integration) และ ASEAN-help-ASEAN Programs เป็นต้น

๔. การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก เน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรี การให้สิทธิพิเศษด้านการลงทุน ภายใต้ขอบเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) กับนักลงทุนภายนอกอาเซียน และการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต/จำหน่าย เป็นต้น

สำหรับองค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ การปรับปรุงกลไกด้านสถาบัน โดยการจัดตั้งกลไก การหารือระดับสูง ประกอบด้วย ผู้แทนระดับรัฐมนตรีทุกสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคเอกชนอาเซียน ตลอดจน การพัฒนาระบบกลไกการตรวจสอบติดตามผลการดำเนินการ (Peer Review) และจัดหา แหล่งทรัพยากรสำหรับการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ในการดำเนินงาน สามารถกำหนดให้มีความยืดหยุ่นในแต่ละเรื่องไว้ล่วงหน้า (Pre-agreed flexibilities) แต่เมื่อตกลง กันได้แล้ว

เสาหลักที่สาม ได้แก่ ด้านสังคมวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-cultural Community) ซึ่งมีเป้าหมายในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของ (Stake holder) การสร้างอาเซียนให้เป็นสังคมเอื้ออาทรและแบ่งปัน (caring and sharing community) สำหรับแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียน ASCC Blueprint ๒๐๐๙-๒๐๑๕ ประกอบด้วย

๑. การพัฒนามนุษย์ (Human Development)
๒. การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (Social Welfare and Protection)
๓. สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice and Rights)
๔. ความยั่งยืนด้านสังคม (Environmental Sustainability)
๕. การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building an ASEAN Identity) และ
๖. การลดช่องว่างทางการพัฒนา (Narrowing the Development Gap)

สรุปความเป็นมาของประชาคมอาเซียนได้ว่า เพื่อมุ่งให้เกิดการไหลเวียนอย่างเสรีของสินค้า บริการ การลงทุน การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคม ภายในปี ค.ศ.๒๐๒๐ (พ.ศ.๒๕๖๓) ทำให้อาเซียนเป็นฐานการผลิตและตลาดเดียว ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียน เพื่อลดช่องว่างการพัฒนาและช่วยให้ประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมกระบวนการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียน ส่งเสริมความร่วมมือในนโยบายการเงินและเศรษฐกิจมหภาค ตลาดการเงินและตลาดทุน การประกันภัยและภาษีอากร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ความร่วมมือทางด้านกฎหมาย การเกษตร พลังงาน การท่องเที่ยว การยกระดับการศึกษา และการพัฒนาฝีมือแรงงาน การยกระดับความเป็นอยู่ของผู้ด้อยโอกาสและผู้ที่อยู่อาศัยในถิ่นทุรกันดาร ฝึกอบรมการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสร้างงานและการคุ้มครองทางสังคม ส่งเสริมและให้ความร่วมมือทางด้านสาธารณสุข การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ และจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

๒. แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ผู้นำอาเซียนได้ให้การรับรองแถลงการณ์ว่าด้วยการเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๖ ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม ที่ได้ย้ำความจำเป็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในแผนแม่บทที่มีเป้าหมายและตารางเวลาที่ชัดเจน ตลอดจนความจำเป็นในการพัฒนากลไกการระดมทุนสำหรับโครงการก่อสร้าง โครงการพื้นฐานที่ยั่งยืน เพื่อให้บรรลุผลการดำเนินการในอนาคต ส่วนความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน เป็นการเชื่อมต่อโครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบ และประชาชน ซึ่งรวมกันขึ้นเป็นฐานรากที่เอื้อต่อการบรรลุผลในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคง สังคมและวัฒนธรรม นำไปสู่วิสัยทัศน์ของการเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ประกอบด้วย

๑. ความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การคมนาคม (การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางบก ทะเล และอากาศ ถนน รถไฟ การขนส่งทางน้ำ ทางทะเล ท่าเรือ และการบริการขนส่ง) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร(การพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ทางเทคโนโลยี ความสามารถในการเข้าถึงและการลดช่องว่างทางดิจิทัลของประชาชน) และพลังงาน(ระบบส่งไฟฟ้า ท่อก๊าซอาเซียน ด้านการแจกจ่าย พัฒนา สำรองและแบ่งปันพลังงาน)

๒. ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ ได้แก่ การเปิดเสรีและอำนวยความสะดวกทางการค้า การบริการและการลงทุน ความตกลงในการขนส่งในภูมิภาค พิธีการข้ามพรมแดนศุลกากร

๓. ความเชื่อมโยงด้านประชาชน ได้แก่ การท่องเที่ยว การศึกษาและวัฒนธรรม กฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” (Charter of the Association of Southeast Asian Nations) หรือกฎบัตรอาเซียน (Asian Charter) มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๑ (๒๐๐๘) เป็นต้นมา กฎบัตรอาเซียน เกิดขึ้นในกระบวนการปฏิรูปอาเซียนเพื่อแก้ไขปัญหาสภาพนิติบุคคลและจัดโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน โดยมุ่งเน้นการสร้างนิติฐานะ (Legal Status) ของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศ เป็นเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่จะวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรรวมทั้งส่งเสริมเอกภาพการรวมตัวกันของประเทศสมาชิก ซึ่งเป็นก้าวสำคัญในการยกระดับการรวมตัวของสมาชิกไปสู่การจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘

พระราชบัญญัติคุ้มครองการค้าดำเนินงานของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พ.ศ. ๒๕๕๑ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐบาลไทยได้ลงนามในกฎบัตรของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations (ASEAN)) เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ และกฎบัตรดังกล่าวกำหนดให้รัฐสมาชิกให้ความคุ้มกัน และเอกสิทธิ์ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่แก่อาเซียนเลขาธิการอาเซียน พนักงานของสำนักเลขาธิการอาเซียน ผู้แทนถาวรของรัฐสมาชิกประจำอาเซียน และเจ้าหน้าที่ของรัฐสมาชิกอาเซียน ดังนั้น เพื่อคุ้มครองการค้าดำเนินงานของอาเซียนในประเทศไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ (กิตติวัฒน์ รัตนดิถ ฅ ฎุเก็ด , ๒๕๕๗)

สรุปได้ว่า เมื่อภูมิภาคอาเซียนเกิดการรวมตัวกัน เพื่อความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ภายใต้แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างอาเซียน และกฎบัตรอาเซียนรองรับการปฏิบัติและควบคุมมาตรการ ดังนั้น สถานการณ์ของภูมิภาคเปลี่ยนแปลงไปภายใต้กรอบข้อตกลงของอาเซียน ทำให้เกิดผลกระทบต่อภารกิจตามแนวชายแดนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อาทิ

ปัญหาทางด้านความมั่นคงริมแนวชายแดน ได้แก่

๑. การไหลเข้าของบุคคลที่ผิดกฎหมาย
๒. การไหลเข้าของสินค้าที่ผิดกฎหมาย/ไม่มีคุณภาพ/อันตราย
๓. การไหลเข้าของการบริการที่ผิดกฎหมาย
๔. การไหลเข้าของรถยนต์/ยานพาหนะอื่น ๆ ที่ผิดกฎหมาย
๕. การไหลออกของทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศ

โดยหน่วยเจ้าภาพรับผิดชอบในการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดนของประเทศ ได้แก่ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ(สมช.) และกองทัพไทย ให้ความสำคัญในประเด็นการจัดกำลังของหน่วยความมั่นคงอย่างไรให้มีความเป็นสากล ไม่อยู่ในภาวะคุกคามประเทศเพื่อนบ้าน และเป็นไปตามกฎการใช้กำลัง (ROE) มากที่สุด รักษาอธิปไตยของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนไม่เป็นอุปสรรคต่อการค้า การลงทุน ภายใต้ความเป็นประชาคมอาเซียน ส่วนยุทธศาสตร์การปราบปรามอาชญากรรมริมแนวชายแดน ได้แก่ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ(สมช.) และ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ(สตช.) รับผิดชอบ โดยให้ความสำคัญในประเด็นใช้หน่วยงานใดที่เหมาะสมต่อการปราบปรามอาชญากรรมริมแนวชายแดนที่มีประสิทธิภาพได้ดีที่สุด และไม่เป็นอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุนภายใต้กรอบการค้าเสรีอาเซียน ภายใต้หลักการ

จัดกำลังที่เหมาะสมตามหลักเกณฑ์ของ ASEAN (ASEAN Economic Community) ว่าเป็นสากล ไม่เป็นอุปสรรคต่อการค้า/การลงทุน ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคง และควบคุมอาชญากรรมในพื้นที่ชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายรัฐบาลกับประชาคมอาเซียน

๑. การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน

จากการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีผลใช้บังคับปลายปี ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยอย่างมาก และรัฐบาลได้เตรียมความพร้อมในเรื่องความเชื่อมโยงด้านระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ ด้านกฎระเบียบ การอำนวยความสะดวกทางการค้า การพัฒนาด่านชายแดน และด้านทรัพยากรมนุษย์ ที่ส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสของประเทศไทยในประชาคมอาเซียน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยกกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนชาวไทยร่วมกับประชาชนอาเซียน ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

๑.๑ ส่งเสริมความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนในภูมิภาคอาเซียน และขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยใช้ประโยชน์จากโครงข่ายคมนาคมขนส่งและโทรคมนาคมที่เชื่อมโยงระหว่างกันของอาเซียน ระบบการออกใบรับรอง/ใบอนุญาตผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ การทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกันในอาเซียน รวมทั้งการสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากความตกลงทางการค้าการลงทุนภายใต้กรอบความร่วมมือในระดับทวิภาคีและพหุภาคีที่มีผลใช้บังคับแล้ว เร่งขยายการจัดทำข้อตกลงการยอมรับร่วมกันของสินค้าด้านการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน โดยให้ความสำคัญต่อสินค้าที่ประเทศไทยมีศักยภาพสูง โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค รวมถึงการปรับปรุงเกณฑ์การค้าและระบบพิธีการศุลกากรให้สะดวก ลดขั้นตอนต่าง ๆ หรือยกเลิกขั้นตอนบางเรื่อง และปรับระบบภาษีและการอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เพื่อดึงดูดให้มีการตั้งสำนักงานปฏิบัติการประจำภูมิภาคที่กรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาให้กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจ การค้า การลงทุนของภูมิภาคได้ในที่สุด

๑.๒ พัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยทุกระดับ โดยสอดคล้องกับข้อตกลงในการเคลื่อนย้ายในด้านสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่เปิดเสรีมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยให้สามารถแข่งขันได้ รวมทั้งสามารถดำเนินธุรกิจร่วมกับผู้ประกอบการในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อนำไปสู่ความเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานตลาดโลกได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ฐานการผลิตสินค้าหลายชนิดและธุรกิจเกี่ยวเนื่อง ที่ประเทศไทยได้เข้าไปลงทุนขยายฐานการผลิตในประเทศอื่นในอาเซียนมาเป็นเวลานานแล้ว ตลอดจนกลุ่มการผลิตที่ผู้ประกอบการของไทยเตรียมที่จะขยายฐานการผลิต

เพิ่มเติมอีกหลายชนิด ซึ่งช่วยให้ประเทศไทยมีฐานการผลิตสินค้าคุณภาพหลากหลายเพื่อขายในตลาดต่าง ๆ ได้มากขึ้น ทั้งในอาเซียนและในตลาดโลกและเป็นการช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรม

๑.๓ พัฒนาแรงงานของภาคอุตสาหกรรม เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งแรงงานวิชาชีพ แรงงานมีทักษะ และแรงงานไม่มีทักษะ โดยการเร่งรัดและขยายผลการใช้ระบบคุณวุฒิวิชาชีพให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยคำนึงถึงความเป็นเอกภาพกับระบบมาตรฐานฝีมือแรงงานและมาตรฐานวิชาชีพใน ๘ กลุ่มที่มีข้อตกลงการเปิดเสรีในอาเซียนควบคู่ไปกับการวางแผนด้านการผลิตให้เพียงพอ การยกระดับฝีมือแรงงานในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นการส่งเสริมการพัฒนาระบบการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อใช้ในการประเมินค่าจ้างแรงงาน

๑.๔ พัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ภายในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียน โดยเร่งขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนงานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ (GMS) แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย - มาเลเซีย - ไทย (IMT-GT) แผนความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี - เจ้าพระยา - แม่น้ำโขง (ACMECS) แผนความร่วมมือแห่งอ่าวเบงกอล สำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC) และแผนแม่บทความเชื่อมโยงในอาเซียน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้ความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบ โลจิสติกส์ในอาเซียนสัมฤทธิ์ผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

๑.๕ ต่อเชื่อมเส้นทางคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์จากฐานการผลิตในชุมชนสู่แหล่งแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าทั้งภายในประเทศและเชื่อมโยงกับอาเซียน เพื่อยกระดับศักยภาพของผู้ประกอบการรายย่อยสู่ตลาดที่กว้างขวางยิ่งขึ้นทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ และขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจแก่พื้นที่ต่าง ๆ ภายในประเทศด้วย

๑.๖ พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยเริ่มจากการพัฒนาด้านการค้าชายแดนและโครงข่ายการคมนาคมขนส่งบริเวณประตูการค้าหลักของประเทศ เพื่อรองรับการเชื่อมโยงกระบวนการผลิตและการลงทุนข้ามแดน โดยปรับปรุงโครงข่ายระบบถนน พัฒนาระบบ National Single Window (NSW) และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า และการขนส่งสินค้าข้ามแดนอย่างต่อเนื่อง โดยในระยะแรก ให้ความสำคัญกับด่านชายแดนที่สำคัญ ๖ ด่าน ได้แก่ ปาดังเบซาร์ สะเตา อรัฐประเทศ แม่สอดบ้านคลองลึก และบ้านคลองใหญ่ ซึ่งจะทำให้ระบบขนส่งและโลจิสติกส์สามารถเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรองรับปริมาณการเดินทาง และการขนส่งที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (สำนักนายรัฐมนตรี, ๒๕๖๐)

สรุปได้ว่านโยบายรัฐบาลให้ความสำคัญในการส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียนไว้ ๖ ด้าน เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศให้แข็งแกร่ง เพื่อเป็นผู้นำกลุ่มอาเซียนภายใต้กฎกติกา ระเบียบ และกรอบแนวทางประชาคมอาเซียนตามที่กำหนดร่วมกันไว้

๑. ความเป็นมา

คณะรัฐมนตรี (คสช.) ได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ เห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานในระยะที่ ๒ ของรัฐบาล (ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙) และกรอบการปฏิรูปในระยะที่ ๓ (ปี ๒๕๖๐ เป็นต้นไป) คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากหลายภาคส่วน ได้แก่ ภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคการเมือง และนักวิชาการ มาเป็นข้อมูลในการยกร่างยุทธศาสตร์ชาติ และนำเสนอร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ต่อที่ประชุม จากนั้นขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ก่อนที่จะนำเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบกรอบยุทธศาสตร์ชาติ มาใช้เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางในการบริหารประเทศ ซึ่งเป็นช่วงเวลาของการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔) จากนั้นหน่วยงานต่าง ๆ นำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นแผนระยะ ๕ ปี ถ่างทอดลงสู่แผนปฏิบัติการระดับกระทรวงและแผนพัฒนารายสาขา เพื่อประกาศใช้ในปี ๒๕๖๐ เป็นต้นไป โดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

๒. กรอบยุทธศาสตร์ชาติ มีเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

๒.๑ กรอบการพัฒนาในระยะยาว การกำหนดให้มี “ยุทธศาสตร์ชาติ” เพื่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว พร้อมกับการปฏิรูปและการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารราชการแผ่นดิน ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ช่วยยกระดับคุณภาพของประเทศไทยในทุกภาคส่วน และนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นหรือบรรเทาความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และปัญหาความขัดแย้งในสังคม รวมถึงสามารถรับมือกับภัยคุกคามและบริหารจัดการกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนสามารถเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ใหม่ของโลกได้ ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยยังคงรักษาบทบาทสำคัญในเวทีโลก สามารถดำรงรักษาความเป็นชาติที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อคนไทยในประเทศมีความอยู่ดี มีสุข อย่างถาวร

ดังนั้น การกำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะยาว ทำให้การพัฒนาในเรื่องสำคัญ ๆ นั้น สามารถขับเคลื่อนการปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นรูปธรรม นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน บรรลุสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ดี แต่ต้องมีความยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาด้วย เพื่อลดปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนการปฏิบัติได้คล่องตัวและบรรลุผล

๒.๒ วิสัยทัศน์ ความสำคัญของวิสัยทัศน์คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ซึ่งจะต้องสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติอันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่ อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติ และประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข เป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคม ท่ามกลางพหุสังคมและ

การมีเกียรติ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ไม่เป็นภาระของโลก และสามารถเกื้อกูลประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่ด้อยกว่า

ดังนั้น วิสัยทัศน์ของประเทศ จึงมีความสำคัญที่ต้องสอดคล้องและเหมาะสม มารองรับกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของภายในประเทศและภายนอกประเทศ เพื่อให้ประเทศมีความสามารถในการอยู่รอดภายใต้ภาวะการแข่งขันทั้ง การเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่สูง ขณะเดียวกันสร้างความได้เปรียบ เพิ่มศักยภาพจุดแข็ง พัฒนาปรับปรุงจุดอ่อนให้หมดไป จึงต้องกำหนดเป้าหมายสำคัญออกเป็นด้าน ๆ ในเชิงลึกอย่างเป็นรูปธรรม และยั่งยืน

๒.๓ เป้าหมาย ประกอบด้วย ๓ ด้าน ได้แก่

๒.๓.๑ ความมั่นคง

๑) การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง

๒) ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ที่เข้มแข็ง เป็นศูนย์กลางและที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน ระบบการเมืองมีความมั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล

๓) สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชน มีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น

๔) ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

๕) ฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ

สรุปได้ว่าความมั่นคงคือ ประชาชนภายในประเทศ มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในการดำเนินชีวิตประจำวัน มีคุณภาพที่ดี อยู่ดี กินดี มีความรัก ความสามัคคี เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

๒.๓.๒ ความมั่งคั่ง

๑) ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ยกฐานะเป็นประเทศในกลุ่มรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น

๒) เศรษฐกิจมีความสามารถในการแข่งขันสูง สามารถสร้างรายได้ทั้งภายในและภายนอกประเทศ สร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคต และเป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาคทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้าการลงทุนและการทำธุรกิจ มี

บทบาทสำคัญ ในระดับภูมิภาคและระดับโลก เกิดสายสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่าง มีพลัง

๓) ความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาคนอย่าง ต่อเนื่อง ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทาง สังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่าความมั่งคั่งคือ ความสมบูรณ์ในสิ่งที่จำเป็นต้องมีในการ ดำเนินชีวิต ประกอบอาชีพและได้รับการสนับสนุนและได้รับจัดสรรจากภาครัฐ เอกชนอย่างเท่า เทียมกัน

๒.๓.๓ ความยั่งยืน

๑) การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิต ของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่ไม่ใช้ ทรัพยากรธรรมชาติ เกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและ เยียวยาของระบบนิเวศน์

๒) การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้อง กับกฎระเบียบของประชาคมโลก ซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อ ผลประโยชน์ส่วนรวม

๓) ประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

สรุปได้ว่าความยั่งยืนคือ การดำเนินชีวิตของประชาชนในประเทศ ถือปฏิบัติความพอเพียงเป็นหลัก มีความรับผิดชอบต่อสังคม เอื้ออาทร เสียสละเพื่อประโยชน์ ส่วนรวม

ดังนั้น การจะทำให้วิสัยทัศน์บรรลุผลได้และทำให้ประเทศพัฒนาไปสู่อนาคตที่พึง ประสงค์นั้น จำเป็นจะต้องมีการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะยาว และ กำหนดแนวทางการพัฒนาของทุกภาคส่วนให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน จึงจำเป็นต้อง กำหนดยุทธศาสตร์ชาติในระยะยาว เพื่อถ่ายทอดแนวทางการพัฒนาสู่การปฏิบัติในแต่ละช่วงเวลา อย่างต่อเนื่องและมีการบูรณาการ และสร้างความเข้าใจถึงอนาคตของประเทศไทยร่วมกัน และ เกิดการ รวมพลังของทุกภาคส่วนในสังคม ภาคประชาชน เอกชน ประชาสังคม ในการขับเคลื่อน การพัฒนาเพื่อการสร้างและรักษาไว้ ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติและบรรลุวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อให้ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขัน มีรายได้สูงอยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว คนไทยมีความสุข อยู่ดี กินดี สังคมมีความมั่นคงเสมอภาคและเป็นธรรม ตามกรอบแนวทางการ พัฒนาในระยะ ๒๐ ปี ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ โดยมีสาระสำคัญของแต่ละยุทธศาสตร์ไว้ดังนี้

๑. ด้านความมั่นคง มีเป้าหมายในการสร้างเสถียรภาพภายในประเทศและช่วยลด ป้องกันภัยคุกคามจากภายนอก ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นในกลุ่มประเทศอาเซียนและประชาคม โลกที่มีต่อประเทศไทย ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญดังนี้

๑.๑ การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๒ การปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศและพัฒนาความมั่นคงทางการเมืองขจัดคอร์รัปชัน สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

๑.๓ การรักษาความมั่นคงภายในและความสงบเรียบร้อยภายใน ตลอดจนการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดน และชายฝั่งทะเล

๑.๔ การพัฒนาระบบ กลไก มาตรการและความร่วมมือระหว่างประเทศทุกระดับ และรักษาคุณภาพความสัมพันธ์กับ ประเทศมหาอำนาจ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่

๑.๕ การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการผนึกกำลัง ป้องกันประเทศ การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ

๑.๖ การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ และระบบบริหารจัดการภัยพิบัติรักษาความมั่นคงของฐาน ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

๑.๗ การปรับกระบวนการทำงานของกลไกที่เกี่ยวข้องจากแนวตั้งสู่แนวระนาบมากขึ้น

กิจกรรมดังกล่าว อยู่ในภารกิจหลักของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนที่บรรจุไว้ในแผนปฏิบัติราชการประจำปี ๒๕๖๑ ซึ่งกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นหน่วยงานหลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการรักษากฎหมายอย่างเคร่งครัด การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักสากล ในการเฝ้าระวังและรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน และมีการพัฒนาทบทวนมาตรการ การทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อรู้เท่าทันสถานการณ์ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ ให้มีประสิทธิภาพ เป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนชุมชนตลอดแนวชายแดน รวมถึงหน่วยงานประเทศเพื่อนบ้าน ประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิด ตลอดจนร่วมกิจกรรมกันอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการช่วยเหลือประชาชนที่เกิดจากภัยพิบัติต่าง ๆ มีชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็ว พร้อมวัสดุอุปกรณ์ในการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นทุกด้าน

๒. ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งจำเป็นต้องยกระดับผลผลิตภาพการผลิตและการใช้นวัตกรรมในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งในสาขาอุตสาหกรรม เกษตรและบริการ การสร้างความมั่นคงและปลอดภัยด้านอาหาร การเพิ่มขีดความสามารถทางการค้า และการเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้งการพัฒนาฐานเศรษฐกิจแห่งอนาคต ทั้งนี้ ภายใต้กรอบการปฏิรูปและพัฒนาปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ทุกด้าน อันได้แก่

๒.๑ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มีความเป็นสากล มีทักษะการคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีคุณธรรมจริยธรรม รู้คุณค่าความเป็นไทย มีครอบครัวที่มั่นคง กรอบแนวทางที่ ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

๒.๒ ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางสังคม เพื่อเร่งกระจายโอกาสการพัฒนาและ สร้างความมั่นคงให้ทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำไปสู่สังคมที่เสมอภาค และเป็นธรรม กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ

๒.๓ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเร่งอนุรักษ์ฟื้นฟูและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และมีความมั่นคงด้านน้ำ รวมทั้งมีความสามารถในการป้องกันผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติธรรมชาติ และพัฒนามุ่งสู่การเป็นสังคม สีเขียว กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ การจัดระบบอนุรักษ์ฟื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

๒.๔ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ มีสมรรถนะสูง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กระจายบทบาทภารกิจไปสู่ท้องถิ่นอย่างเหมาะสม มีธรรมาภิบาล กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

๒.๔.๑ การปรับปรุงโครงสร้าง บทบาท ภารกิจของหน่วยงานภาครัฐ ให้มีขนาดที่เหมาะสม

๒.๔.๒ การวางระบบบริหารราชการแบบบูรณาการ

๒.๔.๓ การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคน และพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

๒.๔.๕ การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ให้ทันสมัย เป็นธรรม และเป็นสากล

๒.๔.๖ การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ

เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ต้องทบทวน บทบาท ภารกิจให้มีความเหมาะสมกับปัจจุบัน เพื่อลดและป้องกันปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังนั้น จึงต้องกำหนดกลไกการขับเคลื่อนหรือกระบวนการขับเคลื่อนไปสู่จุดหมายปลายทางดังนี้

๓. กลไกการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนา

ยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ อาทิ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนเฉพาะด้านต่าง ๆ เช่น ด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ การศึกษา ศิลปวัฒนธรรมฯลฯ แผนปฏิบัติการในระดับกระทรวงและในระดับพื้นที่ที่มีความสอดคล้องกันตามห้วงเวลา นอกจากนี้ เป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรอื่นๆ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างมีเอกภาพให้บรรลุเป้าหมาย โดยจะต้องอาศัยการประสานความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ภายใต้ระบบประชารัฐคือ ความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและประชาสังคม ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจะได้มีการกำหนดเกี่ยวกับบทบาทของยุทธศาสตร์ชาติและแนวทางในการนำยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ เพื่อที่ส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ จะสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและบูรณาการ

๔. ปัจจัยความสำเร็จของยุทธศาสตร์ชาติ

๔.๑ สารของยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดวิสัยทัศน์ระยะยาวที่ชัดเจน มีการกำหนด เป้าหมายและภาพในอนาคตของประเทศที่ชัดเจนและเป็นที่น่าสนใจ รับรู้ และยอมรับเป็นเจ้าของ ร่วมกัน สามารถถ่ายทอดเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ สู่เป้าหมายเฉพาะด้านต่าง ๆ ตาม ระยะเวลาเป็นช่วง ๆ ของหน่วยงานปฏิบัติได้ และมีการกำหนดตัวชี้วัดที่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้

๔.๒ ระบบและกฎหมาย มีกฎหมายรองรับ มีกลไกเชื่อมโยงกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนในระดับต่าง ๆ เพื่อให้ส่วนราชการนำยุทธศาสตร์ชาติไป ปฏิบัติ รวมทั้งกรอบกฎหมายด้านการจัดสรรงบประมาณให้สามารถระดมทรัพยากร เพื่อผลักดัน ขับเคลื่อนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติอย่างมีบูรณาการ และกรอบกฎหมายที่จะกำหนดให้ การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติมีความต่อเนื่อง รวมทั้งมีระบบการติดตามและประเมินผลอย่าง เป็นระบบในทุกกระดับ

๔.๓ กลไกสู่การปฏิบัติ มีกลไกที่สอดรับ/สอดคล้อง ตั้งแต่ระดับการจัดทำ ยุทธศาสตร์ การนำไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล รวมทั้งมีกลไกในการกำกับดูแล บริหารจัดการ และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และหน่วยงาน ปฏิบัติจะต้องมีความเข้าใจ สามารถกำหนดแผนงาน โครงการให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด ไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ

๔.๔ การยอมรับของสังคม มีการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจต่อสาธารณชน มีการ รับฟังความคิดเห็นจากทุกกลุ่ม สร้างการมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของร่วมกัน เพื่อให้ได้การ ยอมรับจากทุกภาคส่วนในสังคม

สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี คือ กำหนดขึ้นมาเพื่อเป็นกรอบแนวทางการ ดำเนินงาน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ในระยะยาวที่ชัดเจน มีกฎหมายรองรับการปฏิบัติ มีขั้นตอน กระบวนการจัดทำนำไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนการควบคุมติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยรับฟังความคิดเห็นจากทุกกลุ่ม สังคมยอมรับ และสร้างการมีส่วนร่วมทุกระดับไว้อย่างเป็น ระบบทุกขั้นตอน

ไทยแลนด์ ๔.๐

๑. ความเป็นมา

ยุทธศาสตร์สำคัญภายใต้การนำของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ เน้นในเรื่องการพัฒนาสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ด้วยการสร้าง “ความเข้มแข็งจากภายใน” ขับเคลื่อนตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง” ผ่านกลไก “ประชารัฐ” ภารกิจสำคัญของรัฐบาลชุดนี้ คือ การขับเคลื่อนการปฏิรูป เพื่อให้สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามชุดใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ผ่านมา ประเทศไทยมี การปรับโมเดลเศรษฐกิจอยู่หลายครั้ง เริ่มจาก “โมเดลประเทศไทย ๑.๐” ที่เน้นภาคเกษตรไปสู่ “โมเดล

ประเทศไทย ๒.๐” ที่เน้นอุตสาหกรรมเบาและก้าวสู่ “โมเดลประเทศไทย ๓.๐” ในปัจจุบัน ที่เน้นอุตสาหกรรมหนัก ภายใต้กรอบโมเดลประเทศไทย ๓.๐ นอกจากประเทศไทย ต้องเผชิญกับดักประเทศรายได้ปานกลางแล้วยังต้องเผชิญกับ “ก้นดักความเหลื่อมล้ำของความมั่งคั่ง” และ “ก้นดักความไม่สมดุลในการพัฒนา” ก้นดักเหล่านี้ เป็นประเด็นที่ท้าทายรัฐบาล ในการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ เพื่อก้าวข้าม “ประเทศไทย ๓.๐” ไปสู่ “ประเทศไทย ๔.๐” เป็นความมุ่งมั่นของรัฐบาล (คสช.) ที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจไปสู่ “Value -Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” กล่าวคือ ในปัจจุบันเรายังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบ “ทำมาก ได้น้อย” เราต้องปรับเปลี่ยนเป็น “ทำน้อย ได้มาก” นั้นหมายถึง การขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อยใน ๓ มิติ คือ (๑) เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” (๒) เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (๓) เปลี่ยนจากการเน้นภาคเกษตรกรรมไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น และเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่ว่า "มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน" ภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงในศตวรรษที่ ๒๑ ได้

๒. องค์ประกอบของโมเดลการพัฒนาประเทศไทย Thailand ๔.๐ ได้แก่

๒.๑ เปลี่ยนจากเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) ในปัจจุบัน สู่เกษตรสมัยใหม่ เน้นบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) เตรียมปั้นเกษตรกรเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ทั้งยังเป็นเกษตรกรที่มีฐานะร่ำรวย

๒.๒ เปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่มีภาครัฐคอยช่วยเหลือ เพื่อผลักดันสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูง

๒.๓ เปลี่ยนจาก Traditional Services ที่มีมูลค่าต่ำสู่ High Value Services

๒.๔ เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำ สู่แรงงานที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง

เป้าหมายโมเดลคือ เปลี่ยนประเทศไทยที่จัดอยู่ในกลุ่มประเทศ “รายได้ปานกลางขั้นสูง” ให้กลายเป็นกลุ่ม “ประเทศที่มีรายได้สูง” ด้วยนวัตกรรมที่ช่วยยกระดับคุณภาพของเศรษฐกิจ จากกลไกต่างๆ เน้นไปทางการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ ๕ กลุ่มเป้าหมาย ด้านเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม ได้แก่

๑. กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ (Food, Agriculture & Bio - Tech)

๒. กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ (Health, Wellness & Bio - Med)

๓. กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้อิเล็กทรอนิกส์ควบคุม (Smart Devices, Robotics & Mechatronics)

๔. กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว (Digital, IOT, Artificial Intelligence & Embedded Technology)

๕. กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง และ “กลไกการขับเคลื่อน” ชุดใหม่ (New Growth Engine) ได้แก่

๑) กลไกขับเคลื่อนผ่านการสร้างและยกระดับผลิตภาพ (Productive Growth Engine)

๒) กลไกขับเคลื่อนที่คนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Growth Engine)

๓) กลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Green Growth Engine)

ภายใต้ “โมเดลประเทศไทย ๔.๐” จำเป็นจะต้องมีการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ จากเดิมที่มี “ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ” ให้มี “ความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน” เพื่อเปลี่ยนจากโครงสร้างเศรษฐกิจอุตสาหกรรม “เพิ่มมูลค่า” ไปสู่โครงสร้างเศรษฐกิจอุตสาหกรรม “สร้างมูลค่า” ซึ่งประกอบด้วย ๕ กลุ่มหลัก ๆ คือ

๑. กลุ่มอุตสาหกรรมทางชีวภาพ

๒. กลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน

๓. กลุ่มอุตสาหกรรมด้านวิศวกรรมและการออกแบบ

๔. กลุ่มอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องกับคุณภาพชีวิต

๕. กลุ่มอุตสาหกรรมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ทั้ง ๕ กลุ่มอุตสาหกรรมนี้ ตั้งอยู่บนฐานของความได้เปรียบเชิง “ธรรมชาติ” และความได้เปรียบเชิง “วัฒนธรรม” ที่ประเทศไทยมีอยู่เดิมและต่อยอดด้วยการบริหารจัดการองค์ความรู้สมัยใหม่และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่สอดคล้องกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงในประชาคมโลกที่กำลังค่อย ๆ เปลี่ยนผ่านจากยุคของสังคมที่เน้น “องค์ความรู้” มาสู่ยุคของสังคมที่เน้นการยกระดับ “คุณภาพชีวิต” มากขึ้น

อดีตประเทศไทย มุ่งเน้นการสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยขาดการพัฒนาในมิติอื่นให้มีความสอดคล้องกันโมเดลประเทศไทย ๔.๐ จึงเน้นการ “พัฒนาที่สมดุล” ใน ๔ มิติคือ มีความสมดุลในความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ การรักษาสีเขียว การมีสังคมที่อยู่ดีมีสุข และการเสริมสร้างภูมิปัญญามนุษย์ โดยการพัฒนาที่สมดุล ตั้งอยู่บนฐานคิดของ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” หลักการสำคัญมีอยู่ว่า “เมื่อพรั่ง ต้องรู้จักเติม เมื่อพอ ต้องรู้จักหยุด เมื่อเกิน ต้องรู้จักปัน”

ในระดับจุลภาคการ “รู้จักเติม รู้จักพอ รู้จักปัน” จะทำให้ประชาชนมีหลักประกันในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม เกิดสังคมที่เกื้อกูลและแบ่งปัน ก่อให้เกิดการสร้างเสริมพลังทางสังคม และการสร้างความเป็นปึกแผ่นของคนในสังคมตามมา ในระดับมหภาค “การรู้จักเติม รู้จักพอ รู้จักปัน” จะทำให้ประเทศไทยสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงพลวัตโลก เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้เกิดการผนึกกำลังของทุกภาคส่วน การ

รู้จักเดิม รู้จักพอ รู้จักปัน จึงเป็น “ระบบคุณค่าใหม่” ที่จะสามารถนำพาประเทศไทยไปสู่ความมั่งคั่ง ความมั่นคง และความยั่งยืนในที่สุด

ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในสภาวะการณ์ที่ไม่เป็นปกติและไม่มีความพร้อมที่จะก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วได้ เนื่องจากยังคงประสบกับปัญหาที่สะสมเรื้อรังในหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความขัดแย้งรุนแรงปัญหาความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมและปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ดังนั้น จึงมีภารกิจที่สำคัญในการปฏิรูปประเทศ (Reform Agenda) เพื่อแก้ไขปัญหาในประเด็นที่สะสมเรื้อรังมานานให้กลับเข้าสู่สภาวะปกติแล้ว ปรับเปลี่ยน (Transformation Agenda) เพื่อเตรียมความพร้อมและเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเป็นประเทศในโลกรุ่นหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะงานที่แตกต่างกันคือ “การปฏิรูป” เป็นการปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้าง ระบบ รวมถึงการปรับเปลี่ยนเชิงพฤติกรรม เช่น ระบบงบประมาณ กระบวนการยุติธรรม การปฏิรูปที่ดิน การปรับโครงสร้างภาษี การจัดตั้งสมัชชาคุณธรรม เป็นต้น ส่วน “การปรับเปลี่ยน” เป็นภารกิจใหม่ที่ต้องดำเนินการ เพื่อเตรียมและเติมเต็มประเทศให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาต่อไป เช่น กลไกการขับเคลื่อนประเทศชุดใหม่ การส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ ระบบบริหารจัดการ การปรับเปลี่ยนสู่ระบบเศรษฐกิจดิจิทัล และการบริหารจัดการฐานข้อมูลขนาดใหญ่ เป็นต้น แต่ด้วยสถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบัน ยังคงต้องเผชิญกับปัญหารุมเร้าหลายประการ จึงจำเป็นต้องเน้นการขับเคลื่อนการปฏิรูปเป็นสำคัญก่อน โดยมีเป้าหมายให้ประเทศกลับคืนสู่สภาวะปกติ ซึ่งเมื่อปัญหาสำคัญหลายประการได้รับการแก้ไขจนประเทศกลับเข้าสู่สภาวะปกติแล้ว ค่อยเน้นขยับไปสู่การขับเคลื่อนการปรับเปลี่ยน เพื่อให้ประเทศมีขีดความสามารถเพียงพอต่อการพัฒนาเป็นประเทศในโลกรุ่นหนึ่งต่อไป (จากหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๓๐๘๓ วันที่ ๓๐ สิงหาคม-๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘)

สรุปได้ว่านโยบายประเทศไทย ๔.๐ เป็นนโยบายรัฐบาลเพื่อวางรากฐาน การพัฒนาประเทศในระยะยาว โดยมีเป้าหมายที่ผลักดันให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และทำให้ประเทศหลุดพ้นจากการเป็นประเทศที่อยู่ใต้นักดักตายได้ปานกลางในที่สุด ที่ผ่านมามาประเทศไทยยังขาดการวางแผนทางเศรษฐกิจในระยะยาว มีเพียงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเท่านั้น ขณะที่หลายประเทศมีการวางแผนเรื่องนี้อย่างจริงจัง โดยการวางแผนที่ออกมาต้องไม่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง แต่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชนและส่วนรวมมากที่สุด

เขตเศรษฐกิจพิเศษกับประชาคมอาเซียน

เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) เป็นพื้นที่แห่งหนึ่งแห่งใดที่ได้รับการกำหนดและพัฒนาขึ้นมาภายใต้กฎหมายและการบริหารกิจการในลักษณะเฉพาะ ซึ่งมีการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของอสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ เช่น ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี อำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการและบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ตั้งแต่ระบบขนส่ง ระบบไฟฟ้า ระบบประปา ตลอดจนจัดให้มีกิจการสนับสนุนและกิจการต่อเนื่อง ได้แก่ จัดให้ระบบสาธารณูปโภคและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย และพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวถือเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคม ท้องถิ่นให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น (รายงานของคณะกรรมการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา, ๒๕๕๑)

รัฐบาลได้มีนโยบายจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดต่างๆ ตามแนวชายแดนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ประกอบด้วย ระยะที่ ๑ ได้แก่ แม่สอด อร์รัฐประเทศ ตราด มุกดาหาร สะเดา และระยะที่ ๒ ได้แก่ กาญจนบุรี เชียงราย หนองคาย นครพนม นราธิวาส โดยเกณฑ์การพิจารณาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ พิจารณาจากตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์มีความได้เปรียบ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การผ่านแดน และการเข้าถึงปัจจัยการผลิตและการตลาด พื้นที่มีศักยภาพและมีความพร้อมในการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีฐานการผลิตที่โดดเด่น มีโอกาสขยายตัว มีความพร้อมในเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน การเงิน แรงงาน ไม่มีภัยพิบัติรุนแรง หรือผลกระทบด้านความมั่นคง พื้นที่ที่มีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาเป็นพิเศษหรือเร่งด่วน อาทิ มีข้อตกลงระหว่างประเทศ หรือต้องพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาข้อจำกัดประชาชนทุกภาคส่วนในพื้นที่ให้การยอมรับและสนับสนุน โดยเน้นการตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ รวมทั้งกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดน สร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ประชาชนทั้งในพื้นที่ และประชาชนภาพรวมในประเทศ

สรุปได้ว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพและมีความพร้อมในการพัฒนา และกำหนดเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อพัฒนาสังคม ชุมชนในพื้นที่นั้นให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น ตลอดจนประชาชนทุกภาคส่วนในพื้นที่ให้การยอมรับและสนับสนุน ในจังหวัดต่างๆ ตามแนวชายแดน เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) เน้นการตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ตลอดจนกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดน

ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ภาคตะวันออกของประเทศไทย ตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่ดีที่สุดของภูมิภาคอาเซียน สามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศจีนและอินเดีย ที่มีประชากรจำนวนมากและมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง โดยสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ของภูมิภาคเอเชีย และประเทศแถบแปซิฟิก คิดเป็น ๑ ใน ๓ ของมูลค่า GDP ของโลก นอกจากนี้ ๓ จังหวัดภาคตะวันออก (จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง) ยังเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน และมีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ ประกอบด้วย ท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง ท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง (มอเตอร์เวย์) รถไฟทางคู่ และสนามบินอู่ตะเภา มีเมืองพัทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก รวมทั้งยังมีพื้นที่เพียงพอสำหรับรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม จึงสามารถพัฒนาต่อยอดสู่การเป็น “ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC)” เพื่อให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจชั้นนำของเอเชียที่จะสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชน

คณะรัฐมนตรี (คสช.) เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๙ ได้มีมติเห็นชอบหลักการโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก และมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) ร่วมกับกระทรวงคมนาคม กองทัพอากาศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดทำแผนการดำเนินโครงการและงบประมาณค่าใช้จ่ายในงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ ให้แล้วเสร็จ เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป และต่อมารองนายกรัฐมนตรี มีบัญชาให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ประสานและบูรณาการข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ในการนี้ สศช. ได้ดำเนินการแล้วเสร็จ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๑.๑ วัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศส่งเสริมการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพิ่มการจ้างงาน ยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชน

๑.๒ เป้าหมายการพัฒนา

(๑) พื้นที่เป้าหมาย จังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา รวมถึงพื้นที่อื่นใดที่จะมีการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเพิ่มเติม

(๒) อุตสาหกรรมเป้าหมาย ซูเปอร์คลัสเตอร์ และ ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมาย:

กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) เช่น คลัสเตอร์ยานยนต์และชิ้นส่วน คลัสเตอร์เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ คลัสเตอร์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรมท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) เพื่อให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจชั้นนำของเอเชียที่จะสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชน โดยการจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงเส้นทางเศรษฐกิจไปยังประเทศจีนและอินเดีย จึงต้องมีแผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) รองรับเพื่อกำหนดพื้นที่เป้าหมายจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา และ ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมายกำหนดการขับเคลื่อนในอนาคต

๑.๓ สถานะปัจจุบันของพื้นที่

ด้านเศรษฐกิจ ภาคอุตสาหกรรมและบริการมีบทบาทในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของพื้นที่ EEC โดยในปี ๒๕๕๗ มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม สาขาอุตสาหกรรมร้อยละ ๖๕ (มูลค่า ๑.๒ ล้านล้านบาท คิดเป็นเกือบ ๑ ใน ๓ ของประเทศ) สาขาบริการร้อยละ ๓๒ และสาขาเกษตรกรรม ร้อยละ ๓ การลงทุนสะสมภาคอุตสาหกรรมมูลค่า ๑.๖ ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๘๙ ของประเทศ รายได้เฉลี่ยต่อหัวเท่ากับ ๖๒๔,๑๘๕ บาทต่อปี สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ นอกจากนี้ เมืองพัทยายังมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สวยงาม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับการท่องเที่ยวครบครัน มีโรงแรมและร้านอาหารที่ได้มาตรฐานจำนวนมาก มีจำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ย ๑๐ ล้านคนต่อปี (ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๘)

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีความพร้อมของระบบโครงสร้างพื้นฐานในระดับสูงสุดของประเทศ ทั้งด้านการคมนาคมขนส่ง (ถนน รถไฟ ท่าเรือ และสนามบิน) สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และนิคมอุตสาหกรรม โดยมีพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมพร้อมรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมอีกประมาณ ๓๐,๐๐๐ ไร่

ด้านสิ่งแวดล้อม ยังมีปัญหาการลักลอบทิ้งขยะตามที่สาธารณะ น้ำเสียและมลพิษทางอากาศ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนและบริเวณใกล้เคียง จำเป็นต้องมีการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมาย

สรุปสถานะปัจจุบันของพื้นที่ได้ว่า มีทั้งข้อดีและข้อเสีย แต่ท้ายแล้วเมื่อเข้าสู่พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษแล้ว จะต้องมีการปรับปรุง พัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เพื่อรองรับและเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการท่องเที่ยว การบริหาร การลงทุน และการผลิตสินค้า อย่างเป็นระบบ ครอบคลุมด้านให้เกิดความสมบูรณ์ที่สุด

๑.๔ แนวทางการพัฒนา เพื่อยกระดับการพัฒนาพื้นที่ต่อยอดสู่การเป็นพื้นที่เศรษฐกิจชั้นนำของเอเซีย ประกอบด้วย ๕ แนวทาง ดังนี้

(๑) พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

และสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ พร้อมกับเร่งรัดการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยส่งเสริมให้อุตสาหกรรมใช้เทคโนโลยีระดับสูงร่วมกับการวิจัยและพัฒนา

(๒) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจที่มีศักยภาพ

รองรับกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและเชื่อมโยงสู่ตลาดโลก โดยขยายขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งทุกรูปแบบให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย ได้มาตรฐานสากล

(๓) พัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โครงสร้างพื้นฐานและบริการทางสังคม และสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน สร้างสมดุลของการพัฒนา และกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชน

(๔) พัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองสำคัญของจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่ เอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีสมดุล เมืองสำคัญในพื้นที่ EEC อาทิ

- ฉะเชิงเทรา : พัฒนาเป็นเมืองที่อยู่อาศัยชั้นดีที่ทันสมัยรองรับการขยายตัวของกรุงเทพฯ และ EEC

- พัทธยา : พัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ สุขภาพและนันทนาการ ศูนย์ประชุมและศูนย์แสดงสินค้านานาชาติชั้นนำของอาเซียน และศูนย์การให้บริการด้านการแพทย์ระดับนานาชาติ (Medical Tourism)

- อุตะเภ : พัฒนาเป็นศูนย์ธุรกิจการบินและโลจิสติกส์อาเซียน

- ระยอง : พัฒนาเป็นเมืองแห่งการศึกษาและวิทยาศาสตร์ เมืองนานาชาติที่มีธุรกิจทันสมัย

(๕) ให้สิทธิประโยชน์และการอำนวยความสะดวกเพื่อดึงดูดอุตสาหกรรมเป้าหมาย ทั้งในด้านภาษี การจัดตั้งกองทุนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเป้าหมาย การอำนวยความสะดวกในการอนุมัติ อนุญาต และการจัดตั้งเขตการค้าเสรี เป็นต้น

สรุปแนวทางการพัฒนาได้ว่า สร้างโอกาสและจุดเด่นแต่ละจังหวัดให้มีความแตกต่างกัน เพื่อสร้างความได้เปรียบและเป็นอัตลักษณ์ในการพัฒนาพื้นที่ต่อยอดสู่การเป็นพื้นที่เศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียนอย่างรอบด้านได้ดียิ่งขึ้น

ยุทธศาสตร์ “One Transport:One Development”

๑. ความเป็นมา

ยุทธศาสตร์ “One Transport : One Development” ภาคเหนือตอนบน เป็นด้านแรกที่ช่วยเปิดประตูแห่งโอกาสเชื่อมโยงโครงข่ายกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง รวมถึงอาเซียนและอินเดีย โดยเฉพาะจีนและอินเดีย ซึ่งฝ่ายจีนมีแผนยุทธศาสตร์ One Belt One Road เอาไว้ภาคเหนือ จึงมีศักยภาพสูงเหมาะแก่การพัฒนาสู่การเป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าสูง มีความสมบูรณ์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บริการด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา การผลิตสินค้าสร้างสรรค์ที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง การเกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนการพัฒนาาระบบดูแลผู้สูงอายุ เพื่อบริการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยเป็นศูนย์กลางกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน ที่เชื่อมต่อไปยังจีนและอินเดียได้ง่าย ด้านเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะเมืองหลักอย่างเชียงรายที่มีประชากรราว ๑.๒ ล้านคน เชียงใหม่ ๑.๗ ล้านคน และลำปางกว่า ๗.๕ แสนคน โดยจังหวัดเชียงราย มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านบริเวณสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ จัดเป็นประตูเชื่อมโยงการค้า มีการลงทุนมีด้านการค้าที่สำคัญ และ

กำลังได้รับการยกระดับให้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังสามารถเชื่อมโยงการพัฒนากับระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกของรัฐบาลได้

โครงการสำคัญที่มีอยู่ในปัจจุบันคือ เส้นทาง R๓A เชื่อมจากภาคตะวันตกของจีน ผ่าน สปป.ลาว มายังประเทศไทย ระยะทาง ๑,๘๘๗ กิโลเมตร โดยกำหนดโมเดลขับเคลื่อนการพัฒนาในการกระตุ้นเศรษฐกิจตามโครงการในแผนปฏิบัติการลงทุนด้านคมนาคม พ.ศ.๒๕๖๐ ได้แก่ ๑)โครงการศูนย์ขนส่งสินค้าเชียงของ มูลค่า ๒,๓๖๕ ล้านบาท ๒) โครงการมอเตอร์เวย์ เส้นทางเชียงใหม่-เชียงราย เส้นทางนี้ครอบคลุมจังหวัดเชียงใหม่พะเยา และเชียงราย ช่วยร่นระยะเวลาการเดินทางจากเชียงใหม่-เชียงรายไม่ถึง ๒ ชั่วโมง ระยะทาง ๑๘๕ กิโลเมตร ใช้งบกว่า ๑ แสนล้านบาท นอกจากนี้ ยังมีโครงการรถไฟทางคู่ ช่วงปากน้ำโพ-เด่นชัย ระยะทาง ๒๘๕ กิโลเมตร ช่วงเด่นชัย-เชียงใหม่ ระยะทาง ๑๘๙ กิโลเมตร ช่วงเด่นชัย-เชียงราย-เชียงของ ระยะทาง ๓๒๕ กิโลเมตร และโครงการรถไฟความเร็วสูง สายกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ (ช่วงกรุงเทพฯ-พิษณุโลก) มูลค่า ๒.๒๔ แสนล้านบาท

สำหรับการพัฒนาทางน้ำ ได้มีการพัฒนาท่าเรือเชียงแสนและท่าเรือเชียงของ รองรับไว้แล้วเช่นเดียวกับแผนการพัฒนาทางอากาศ ได้มีโครงการปรับปรุงสนามบินแม่สอด เพื่อรองรับปริมาณผู้โดยสารที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีแผนปรับปรุงให้แล้วเสร็จในปีต่อไป (จากหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ปีที่ ๓๗ ฉบับที่ ๓,๒๕๔ วันที่ ๒๐ - ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐)

๒. ความสำคัญของเส้นทางสายเศรษฐกิจ

ความสำคัญของเส้นทางสายเศรษฐกิจ R9 (East-West Economic Corridor : EWEC) หรือแนวเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวเหนือ-ใต้ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งเส้นทางภายใต้โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจของ 6 ประเทศ ในอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขงเช่นกัน (Greater Mekong Subregion : GMS) อันได้แก่ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน

แผนภาพที่ ๒-๑ แผนที่เส้นทาง R3a ไทย-ลาว-จีน

แผนที่เส้นทาง R3a ไทย-ลาว-จีน

เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวเหนือ-ใต้ หรือเส้นทาง R3A (North South Economic Corridor : NSEC) เป็นเส้นทางคมนาคมเชื่อมการขนส่งทางบกระหว่างนครคุนหมิง มณฑลยูนนานของจีน กับกรุงเทพมหานครของไทย มีระยะทางยาว ๑,๘๐๐ กิโลเมตร มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้า ลดต้นทุนในการขนส่ง สร้างรายได้ให้กับกลุ่มคน รายได้ต่ำ กับทั้งสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ชนบทและชายแดน รวมถึงส่งเสริมการท่องเที่ยว ในพื้นที่ ตลอดจนช่วยลดระยะเวลาเดินทางระหว่างนครคุนหมิงของจีนกับกรุงเทพมหานคร จาก เดิม ๔๘ ชั่วโมงเหลือเพียง ๒๐ ชั่วโมง ประกอบกับเส้นทางเศรษฐกิจ R๓A นี้ตัดผ่าน ๓ ประเทศ คือ จีนตอนใต้ สปป.ลาว และประเทศไทย มีต้นทางเริ่มจากอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายของไทย ต่อด้วยเมืองบ่อแก้ว หลวงน้ำทา บ่อเต็นของประเทศลาว บ่อหาน เชียงรุ่ง หรือจิ่งหง ในนครคุนหมิง มณฑลยูนนานของประเทศไทย ทั้ง ๓ ประเทศได้กำหนดนโยบายการพัฒนาเพื่อรองรับการเติบโต ทางเศรษฐกิจจากเส้นทางดังกล่าว

ประเทศไทย ได้กำหนดการจัดตั้ง เขตนิคมอุตสาหกรรม ในจังหวัดเชียงรายและ การพัฒนาท่าเรือเชียงแสน ส่วน สปป.ลาว อยู่ระหว่างการพัฒนาพื้นที่จุดแวะพัก (Rest Areas) บนเส้นทางที่แขวงบ่อแก้วและหลวงน้ำทา และก่อสร้างสะพานแม่น้ำโขงแห่งที่ ๔ ในฝั่ง สปป.ลาว ที่ปัจจุบันคืบหน้าไปแล้วกว่าร้อยละ ๙๐ เหลือเพียงการทำถนนเชื่อมตัวอาคารด่านตรวจพรมแดน ไปยังสะพานและสะพานย่อยอีก ๒ จุดเท่านั้น ส่วนประเทศจีน กำหนดนโยบายมุ่งใช้ประโยชน์จาก เส้นทาง R๓A เพื่อกระจายสินค้าทางการเกษตรจากจีนตอนใต้ และส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวสินค้า หลัก ที่มีการทำการค้าของแต่ละประเทศบนเส้นทาง R3A มีอยู่จำนวนมาก

๓. ด้านเศรษฐกิจ

สำหรับสินค้าที่ประเทศไทยส่งออกไปยังตลาดลาวและจีน ได้แก่ น้ำมันดีเซล น้ำมันเบนซิน สินค้าอุปโภคบริโภค ผลไม้สด และวัสดุก่อสร้าง สปป.ลาวจะส่งออกถ่านหินลิกไนต์ ผลิตภัณฑ์เกษตร อะไหล่รถยนต์ และยาปฏิชีวนะมายังประเทศไทย และส่งออกไม้แปรรูปไปยัง ประเทศจีน สำหรับประเทศจีนส่งออกพืชผัก เช่น บร็อกโคลี่ ผักกาดแก้ว ดอกไม้ต่างๆหลาย

กล้วยไม้ และผลไม้อย่างแอปเปิล ลูกพีช ส้ม และลูกพลับมายังประเทศไทย โดย นายหลี ซื่อ หัวหน้าฝ่ายเศรษฐกิจ เขตปกครองพิเศษโหมฮาน มณฑลยูนนาน ได้กล่าวว่าในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา มีปริมาณสินค้าผ่านถนน R๓A ถึงด่านเมืองโหมฮาน มณฑลยูนนาน ประมาณ ๗๐,๐๐๐ ตันต่อปี ในปี ๒๕๕๕ ที่ผ่านมามีปริมาณเพิ่มขึ้นเป็นกว่า ๑.๒๗ ล้านตัน มูลค่าทั้งหมดประมาณ ๑,๒๐๐ ล้าน เหรียญสหรัฐ มีรถเข้าออกกว่า ๒๗๐,๐๐๐ คัน ซึ่งหากสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ ๔ เปิดใช้ก็จะทำให้มูลค่าการค้ายิ่งเพิ่มขึ้นอีกมาก ด้านสถิติการค้าชายแดน ผ่านอำเภอเชียงของไปยัง สปป.ลาว ผ่านเส้นทางสาย R3A ที่ผ่านมามีการนำเข้า ๒,๐๐๐ กว่าล้านบาท ส่งออกเกือบ ๖,๐๐๐ ล้านบาท ปี ๒๕๕๕ นำเข้า ๓,๐๐๐ กว่าล้านบาท ส่งออก ๙,๐๐๐ กว่าล้านบาท และตั้งแต่ต้นปี ๒๕๕๖ จนถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๕๖ มีการค้าเกิดขึ้นมากกว่า ๑๒,๐๐๐ ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ ๓๐ การเปิดเส้นทางเศรษฐกิจ R๓A เห็นได้ว่าทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจภายในภูมิภาคอาเซียนและมีความเจริญมากขึ้น ถือเป็นกระดูกสันหลังทางด้านเศรษฐกิจทั้งภายในประเทศ ระหว่างประเทศ และระหว่างภูมิภาคได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทย สปป.ลาว และจีน ให้มีความแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น และทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างประเทศในด้านต่าง ๆ ตลอดจนเกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมกับการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ ด้านการแพทย์ ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย และสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์บนพื้นฐานของความร่วมมือได้ (ณกฤษ เศวตนันท์, ๒๕๕๗)

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย จัดตั้งขึ้นตามประกาศ คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่ ๒/๒๕๕๘ โดยกำหนดให้เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงรายเป็นฐานการท่องเที่ยว แหล่งผลิตอาหาร สินค้าเกษตร ศูนย์กลางการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ ครอบคลุมพื้นที่ ๒๑ ตำบล ที่ติดชายแดนใน ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเชียงของ อำเภอเชียงแสน และอำเภอแม่สาย

ศักยภาพของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย ตั้งอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ - ใต้ (North - South Economic Corridor) ทางเหนือสามารถเชื่อมโยงกับจีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) ได้ทั้งทางบกและทางน้ำ โดยทางบกสามารถเดินทางไป ๒ เส้นทาง คือ ถนน R๓A ผ่านด่านเชียงของ และ สปป.ลาว และ R๓B ผ่านด่านแม่สาย และเมียนมา ส่วนทางน้ำอาศัยแม่น้ำโขงผ่านท่าเรือเชียงแสน นอกจากนี้ สามารถเชื่อมโยงลงมาได้สู่ท่าเรือแหลมฉบังเพื่อการส่งออกทางทะเลไปยังภูมิภาคอื่นได้ ดังนั้น จังหวัดเชียงราย จึงมีศักยภาพในการให้บริการด้านโลจิสติกส์เชื่อมโยงไปยังจีนตอนใต้และพื้นที่ตอนบนของเมียนมา และ สปป.ลาว มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมในพื้นที่ เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร และอาหาร เครื่องเรือน แปรรูปไม้ เป็นต้น โดยมีศักยภาพในเชิงพื้นที่ ดังนี้

แม่สาย : พัฒนาด่านชายแดนรองรับการค้า การท่องเที่ยว โดยมีการเตรียมพื้นที่จัดตั้งโรงแรม ศูนย์การประชุม ร้านค้าปลอดภาษี ศูนย์ขนส่งมวลชน และศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว และกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ให้อำเภอแม่สายเป็น Trading City มุ่งเน้นการเป็นตลาดชายแดนไทย - เมียนมา และเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมมณฑลเสฉวน

เชียงใหม่ : เขตการค้าเสรี เขตปลอดภาษีอากร เป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ โดยมีการเตรียมพื้นที่จัดตั้งท่าเรือ ศูนย์เปลี่ยนถ่ายและคลังสินค้าพาณิชย์กรรม สำนักงาน และศุลกากรและกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ให้อำเภอเชียงใหม่เป็น Port City มุ่งเน้นการเป็นท่าเรือสู่จีนตะวันตกและการท่องเที่ยวสามเหลี่ยมทองคำ

เชียงใหม่ : การค้า การท่องเที่ยว ศูนย์ขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ โดยมีการเตรียมพื้นที่ศูนย์โลจิสติกส์ พาณิชยกรรม สำนักงานการค้า และศุลกากร และกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ให้อำเภอเชียงใหม่ของเป็น Logistic City มุ่งเน้นบทบาทเป็นประตูการค้าสู่จีนตะวันตกและเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมหลวงพระบาง

ในการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเชียงราย ได้มีการกำหนดกิจการเป้าหมายตามมติที่ประชุม กรอ. จังหวัดเชียงราย จำนวน ๑๐ กิจการ ได้แก่

- ๑) อุตสาหกรรมการเกษตร ประมงและกิจการที่เกี่ยวข้อง
- ๒) อุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องหนัง
- ๓) อุตสาหกรรมผลิตเครื่องเรือน
- ๔) อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ
- ๕) การผลิตเครื่องมือแพทย์
- ๖) การผลิตพลาสติก
- ๗) การผลิตยา
- ๘) กิจการโลจิสติกส์
- ๙) นิคมหรือเขตอุตสาหกรรม
- ๑๐) กิจการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว

สรุปเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงรายได้ว่า มีศักยภาพในการให้บริการด้านโลจิสติกส์เชื่อมโยงไปยังจีนตอนใต้และพื้นที่ตอนบนของเมียนมา และ สปป.ลาว ทั้งทางบกและทางน้ำ มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมในพื้นที่ติดชายแดน ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเชียงใหม่ของ อำเภอเชียงใหม่ และอำเภอแม่สาย และครอบคลุมพื้นที่ ๒๑ ตำบล

ยุทธศาสตร์ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนปี ๒๕๕๘ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การบริหารจัดการชายแดนและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามทุกรูปแบบ

ที่

อ

ความมั่นคงของประเทศ รองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีภารกิจในการเฝ้าระวังตามแนวชายแดนและคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง - ศึกษานโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับการจัดกองกำลังทหารในพื้นที่ชายแดน - ติดตาม วิเคราะห์ สถานการณ์ แนวโน้ม ภัยคุกคามต่อความมั่นคงในรูปแบบต่างๆ อันเป็น ผลสืบเนื่องจากการเคลื่อนย้ายเสรีของบุคคลและสินค้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลักลอบผ่านแดนในช่องทางธรรมชาติ โดยไม่ผ่านหรือหลีกเลี่ยงการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ตามจุดผ่านแดนถาวร

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยว การบริการและการลงทุนกับประเทศในสมาชิกอาเซียน เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีภารกิจที่ต้องดำเนินการ ดังนี้

- ภารกิจที่ ๒ การพัฒนาศักยภาพการตรวจคนเข้าเมืองเพื่อรองรับความเชื่อมโยงระบบ การคมนาคมขนส่ง การเปิดเสรีทางการค้า และการท่องเที่ยว โดยศึกษาข้อมูลและติดตามความคืบหน้า ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการก่อสร้าง เครือข่ายเส้นทางคมนาคมขนส่งอาเซียนทั้งทางบก ทางน้ำและทางอากาศ ตามแผนแม่บทฯ และจัดเตรียมแผนงานรองรับให้ครอบคลุมทุกด้านทั้ง ในเชิงโครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบ และระบบการให้บริการที่สะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

- ภารกิจที่ ๓ การรักษาความปลอดภัยระบบโครงข่ายคมนาคมขนส่งในพื้นที่ขึ้นใน หลังจากโครงข่ายการคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศภายในอาเซียน เริ่มมีการเชื่อมต่อกัน และมี การเคลื่อนย้ายบุคคล สัญชาติอาเซียนและสินค้าผ่านแดนหรือ ข้ามแดนในโครงข่ายการคมนาคม ขึ้นดังกล่าวมากขึ้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะต้องปรับปรุงและพัฒนาการตรวจตราความปลอดภัยระบบโครงข่ายเส้นทางดังกล่าว ได้แก่ การตั้งด่านตรวจหรือจุดตรวจบนเส้นทางหลวงอาเซียน ระบบการตรวจตรารักษาความปลอดภัยใน ขบวนและเส้นทางรถไฟ ระบบการรักษาความปลอดภัยท่าอากาศยานนานาชาติ และระบบการตรวจตรารักษาความปลอดภัย เส้นทาง การขนส่งน้ำและชายฝั่ง นอกจากนี้ ยังต้องเตรียมความพร้อมในการบังคับใช้กฎหมายและการบริการ ใน เส้นทางหลวงอาเซียนอีกด้วย

- ภารกิจที่ ๔ การปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดยติดตามร่างพระราชบัญญัติหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ติดตามการเสนอแก้ไข พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ ติดตามการเสนอร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรม พ.ศ. เสนอปรับปรุงกฎ ระเบียบกฎหมาย ตามที่เจ้าภาพหลักในภารกิจต่างๆ เสนอขอปรับปรุงแก้ไข

- ภารกิจที่ ๕ การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ โดยการจัดทำสื่อหลายภาษาเพื่อ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสาร รมรงค์ แจ็งเตือน ตลอดจนขอความร่วมมือในเรื่องต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับงานของตำรวจ หรือที่เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนที่เข้ามาหรือเตรียมตัว เข้ามาพำนักอาศัยในประเทศไทย

- ภารกิจที่ ๖ การให้บริการและอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวหรือ ชาวต่างชาติที่มาพำนักอาศัยในประเทศไทย โดยพัฒนาที่ทำการและบุคลากรประจำสถานี ตำรวจ ดู่ยาม หรือที่พักสายตรวจ (ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่และมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็น จำนวนมาก) ให้มีขีดความสามารถในการให้บริการนักท่องเที่ยว ต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนา ระบบการรับแจ้งเหตุ และเครือข่ายการช่วยเหลือ หรือระงับเหตุที่รวดเร็ว ทันต่อ เหตุการณ์

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความร่วมมือด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ทั้งในและนอกอาเซียน เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีภารกิจที่ต้องดำเนินการ ดังนี้

- ภารกิจที่ ๗ การพัฒนาภูมิภาคความร่วมมือกับหน่วยงานตำรวจในอาเซียนและหน่วยงาน ความมั่นคงอื่น ๆ

๑) การพัฒนาภูมิภาคการประสานงานระหว่างหน่วยงานตำรวจของประเทศสมาชิก ปัจจุบัน มีการเชื่อมโยงในระดับนโยบายแล้ว แต่ทั่วโลก การประสานงานในระดับเจ้าหน้าที่ขณะนี้ ยังไม่มี ความชัดเจน ดังนั้น เพื่อให้ระบบการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภูมิภาคอาเซียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องพัฒนาภูมิภาค การประสานงานระหว่างหน่วยงานตำรวจของประเทศสมาชิกให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒) การสร้างกลไกความร่วมมือบริเวณชายแดน ในการปรับปรุงความเชื่อมโยงระหว่างประเทศสมาชิก เพื่อให้การดำเนินมาตรการควบคุมต่างๆ ในการบริหารจัดการพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิกมีความสอดคล้องกันทั่วโลกความร่วมมือบริเวณชายแดน จึงเป็นสิ่งสำคัญในการปรับปรุงความเชื่อมโยงระหว่างประเทศสมาชิก

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยมีภารกิจที่ต้องดำเนินการ ดังนี้

- ภารกิจที่ ๘ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีพันธกิจให้ต้องพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนทั้งในบริบทของ ความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม โดยในเบื้องต้นจะต้องเร่งพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เชื่อมโยงกันภายในให้สมบูรณ์เสียก่อน พร้อมทั้งพัฒนาเชื่อมต่อเข้ากับระบบข้อมูลตำรวจอาเซียน (ASEANAPOL Database) และศูนย์แม่ข่ายอินเทอร์เน็ต อาเซียนต่อไป

- ภารกิจที่ ๙ การศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนและการพัฒนาทักษะข้าราชการ ตำรวจการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของกฎบัตรอาเซียน ซึ่งกำหนดพันธกรณีให้แต่ละประเทศสมาชิกถือปฏิบัติ รวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญของคุณค่าทางวัฒนธรรม ขนบประเพณีและค่านิยมของประเทศสมาชิก นอกจากนี้ จะต้องพัฒนาศักยภาพของข้าราชการตำรวจให้มีทักษะที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และความชำนาญการด้านอื่น ๆ ตามสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป และใช้ ความสามารถเชิงสมรรถนะเหล่านี้เป็นเงื่อนไขการ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามที่รับผิดชอบหรือ ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

- ภารกิจที่ ๑๐ การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและการอำนวยความสะดวก การปฏิบัติงานของตำรวจในยุคประชาคมอาเซียนจะต้องเกี่ยวข้องกับข้อหาอาชญากรรมข้ามพรมแดนกับชาวต่างชาติเพิ่มมากขึ้น ระบบการตรวจตราบังคับใช้กฎหมาย การป้องกันและปราบปรามและการสืบสวนสอบสวนอำนวยความสะดวกก็จะมีผลสืบเนื่องกันมากขึ้น รวมทั้งทั่วโลกในการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานของตำรวจก็จะกว้างขวางมากขึ้นจากระดับประเทศ เป็นระดับภูมิภาคและระดับสากล ดังนั้น หน่วยงานตำรวจทุกหน่วยงานจะต้องเร่งพัฒนาระบบการทำงาน ส่งเสริมธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรมให้มีมาตรฐานในระดับสากล โดยพร้อมรับการตรวจสอบจากรอบด้าน รวมทั้งมุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

๑) การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ ผลพวงจากการเปิดเสรีทางการค้า การลงทุนและการเคลื่อนย้ายของบุคคลในภูมิภาคอาเซียน ย่อมนำมาซึ่งปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งนับวันว่าจะทวีความรุนแรงและสลับซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย ซึ่งเป็นทั้งต้นทางผ่านและปลายทางของอาชญากรรมข้ามชาติทุกรูปแบบ เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน ประกอบกับประเทศเพื่อนบ้าน หลายประเทศเป็นแหล่งกำเนิดสำหรับวัตถุดิบในวงจรเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรม ซึ่งให้ผลกำไรตอบแทนอย่างมหาศาล ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนากลไกในด้านต่างๆ เพื่อรองรับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบต่างๆ ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับสากล

๒) การอำนวยความสะดวกธรรมชาติและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ควรพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างและภารกิจของหน่วยงานรับผิดชอบ อาชญากรรมที่มีลักษณะข้ามชาติให้เป็นหน่วยงานระดับ กก. รับผิดชอบงานด้านยุทธศาสตร์ของหน่วย เพื่อให้มีขีดความสามารถในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างประเทศที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับภูมิภาคและระดับสากล

ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๒๐ ปี กับประชาคมอาเซียน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้จัดทำยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๒๐ ปี ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยผ่านกระบวนการตามหลักการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)

เพื่อประเมินสถานการณ์และกำหนดกลยุทธ์ รวมทั้งยึดกรอบแนวทางในการดำเนินการภายใต้แนวทางการปฏิรูปประเทศตามนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ซึ่งจะต้องบรรลุเป้าหมายร่วมในการพัฒนาประเทศตามวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยได้กำหนดทิศทางในการบริหารองค์กรสำนักงานตำรวจแห่งชาติตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ว่า “เป็นตำรวจมืออาชีพ เพื่อความผาสุกของประชาชน” โดยยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ยกระดับขีดความสามารถในการปฏิบัติการหลักเพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาล กลยุทธ์ที่ ๑.๑.๙ เสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศสมาชิกอาเซียนและนานาชาติ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนไว้ดังนี้

๑. สร้างและกระชับความสัมพันธ์และความไว้วางใจระหว่างผู้นำตำรวจของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนและอื่น ๆ เพื่อความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง และภัยคุกคามข้ามชาติ

๒. ผลักดันให้ผู้แทนตำรวจไทยมีบทบาทสำคัญในทุกระดับชั้นของความร่วมมือด้านความมั่นคงในอาเซียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับนโยบาย (ASEAN SUMMIT)

๓. ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาในประชาคมอาเซียน

๔. ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือด้านการฝึกอบรม ฝึกยุทธวิธีและการประสานงานกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียน

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นุศรา ตัณฑาพุม (๒๕๔๘) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศักยภาพในการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของจังหวัดเชียงราย การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพ และแผนการประสานความร่วมมือของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะรองรับโครงการเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เพื่อให้การดำเนินโครงการสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนทราบถึงปัจจัยที่จะทำให้ศักยภาพของโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ เกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบและเกิดประโยชน์สูงสุด งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพข้อมูลที่ได้จากเอกสารและจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยเน้นเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้และประสบการณ์และมีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละสาขาอาชีพนั้น ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ที่มีภารกิจเกี่ยวข้องในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน กลุ่มเอกชน ผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการค้าชายแดน ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพในการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจะเกิดขึ้นได้ตามความต้องการ ฟังพาอาศัยกันทั้งด้านการค้าการลงทุน การคมนาคมขนส่ง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนวัตถุดิบ จึงต้องอาศัยการค้าระหว่างเพื่อนบ้าน เป็นจุดเชื่อมโยงในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจและภายในประเทศรัฐบาลยังต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน องค์กรท้องถิ่น ให้เกิดการประสานความร่วมมือการทำงานให้สอดคล้องกัน ตลอดจนมีเป้าหมายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพัฒนาคน เร่งเสริมงบประมาณพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ส่งเสริมการค้าการลงทุนใหม่ โอกาสแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้ นอกจากนี้ ควรดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป กับเรื่องการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาให้เป็นจุดแข็ง ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป รัฐบาลควรเร่งเสริมสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในพื้นที่ที่คาดว่าจะเป็เขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อเป็นแนวทางและเตรียมความพร้อมในการรองรับกับวิถีชีวิตที่จะเปลี่ยนแปลงจากความเป็นอยู่อย่างพอเพียงเป็นแนวเศรษฐกิจที่ทันสมัยไร้พรมแดนอันเป็นความพร้อมในการบริหารจัดการได้ง่ายยิ่งขึ้น

กนกวรรณ สมรักษ์ (๒๕๕๕) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ทัศนคติ และแนวโน้มพฤติกรรมต่อเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC กล่าวว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ เรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ความรู้ทัศนคติแนวโน้มพฤติกรรม ที่มีต่อเรื่องประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน ของคนทำงาน โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบบสำรวจ (Survey Research Method) ซึ่งเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนทำงานในเขต กรุงเทพมหานคร ที่จบการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ที่มีอายุตั้งแต่ ๒๑-๖๐ ปี โดยอาศัย แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ๑. ลักษณะประชากรทั่วไป เป็นกลุ่มคนทำงานที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับ

ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน ๓๐๐ คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง ๒๑-๓๐ ปี ประกอบอาชีพเป็น ข้าราชการ และพนักงานในหน่วยงานของภาครัฐ และมีรายได้ระหว่าง ๗,๕๐๑-๑๘,๐๐๐ บาท ๒. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนส่วนใหญ่จะเปิดรับชม ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์เป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยในการเปิดรับประมาณ ๓ ครั้งต่อสัปดาห์ รองลงมาเป็น หนังสือพิมพ์ มีค่าเฉลี่ยในการเปิดรับประมาณ ๑ ครั้งต่อสัปดาห์ และเปิดรับ ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ มีค่าเฉลี่ยในการเปิดรับประมาณ ๑ ครั้งต่อสัปดาห์ ๓. ระดับความรู้พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๐ รองลงมา มีความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในระดับ ปานกลาง คิดเป็นคิดเป็น ๒๖.๓ และมีความรู้น้อย คิดเป็นร้อยละ ๐.๗ ๔. ทักษะคิดต่อเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับเห็นด้วย ซึ่งเป็นทัศนคติ ในเชิงบวก โดยมีทัศนคติที่เห็นด้วยในเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะช่วยขยายการค้าการลงทุน

ธิดารัตน์ โชคสุชาติ (๒๕๕๓) ศึกษาประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ความสำคัญและการเตรียมความพร้อมของไทย กล่าวว่า ความจำเป็นที่อาเซียนต้องเร่งรัดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในก็ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับอาเซียนเองและเพื่อสร้างให้อาเซียนเป็นศูนย์กลางภายในภูมิภาค คานอำนาจของประเทศอื่นๆ ภายในภูมิภาคที่มีบทบาทโดดเด่นอย่างเช่นจีน และอินเดีย ดังนั้น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงเป็นเป้าหมายล่าสุดทางเศรษฐกิจที่ทำให้อาเซียนมีตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน โดยจะเปิดเสรีทั้งการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุนและแรงงานที่มีทักษะ นับว่าเป็นรูปแบบของการรวมกลุ่มเศรษฐกิจทางภูมิภาคที่ก้าวหน้ามากที่สุด ใน ภูมิภาคเอเชีย ด้วยบทบาทสำคัญของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย บทความนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านทราบและเข้าใจถึงความสำคัญของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจากภูมิหลัง เป้าหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนการค้าของไทยในอาเซียนและผลกระทบรวมถึงข้อเสนอแนะบางประการในการเตรียมความพร้อมของไทย

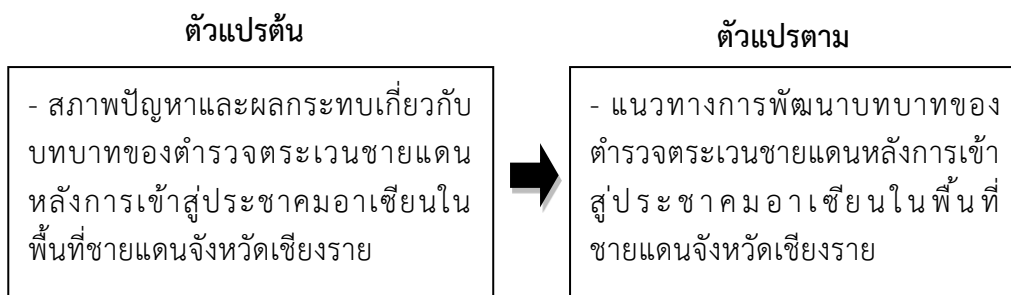
สมเกียรติ วัฒนศิริชัยกุล (๒๕๕๓) ได้ศึกษาเรื่อง แผนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อพัฒนาประเทศไทย ก่อนเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ค.ศ.๒๐๑๕ พบว่า ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป ส่วนใหญ่ยังขาดการรับรู้ในเรื่องการรวมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเลย หัวใจหลักของแผนยุทธศาสตร์ชาติมุ่งเน้นสร้าง “เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์” ซึ่งต่ออาศัยการพัฒนา “คน” เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทุกด้านแรงงานของไทยไม่มีปัญหาเรื่องทักษะของงาน แต่ประเด็นสำคัญที่จะนำไปสู่การแข่งขันในเวทีภูมิภาคและเวทีโลกได้ ต้องพัฒนาผู้ทำทุกระดับทุกสาขาวิชาชีพ ให้มีทักษะด้านการใช้ภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ โดยปฏิรูประบบการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายการรวมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภาครัฐควรประชาสัมพันธ์เชิงบวกให้ทุกภาคส่วนได้เห็นโอกาสในการพัฒนาธุรกิจเพื่อแข่งขัน รวมถึงและเน้นการมีส่วนร่วมและระดมสมองทั้งภาครัฐและเอกชน ให้มีทิศทางเป้าหมายเดียวกันบูรณาการศาสตร์ที่หลากหลายเพื่อจัดทำโครงการร่วมรัฐและเอกชน (Public Private Partnerships) จัดตั้งกองทุนวิจัยและพัฒนาเพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ เร่งรัดพัฒนากฎหมายให้เอื้ออำนวยในการจัดตั้งบริษัทและการควบรวมบริษัท ปรับระบบโครงสร้าง ภาษีให้สอดคล้องกับการไหลเคลื่อนของประชาคมในภาคพื้นอาเซียนที่จะเกิดขึ้น มาตรการการเก็บภาษีทางตรงให้มากขึ้น เพื่อ

ลดช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวยในระยะยาว ลดหย่อนภาษี กรณีที่ภาคเอกชนลงทุนในงานวิจัยและพัฒนาคนงานบุคคล เพื่อจูงใจให้ภาคธุรกิจที่จะมีการขยายตัวมากกว่า ๑๐ เท่า ให้เข้าระบบภาษีได้มากขึ้น ส่งผลให้รายได้เข้ารัฐได้มากขึ้น แผนยุทธศาสตร์ชาติได้ออกแบบมาเพื่อพัฒนาประเทศไทยได้มาจากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันไปสู่การวางตัว (Positioning) ที่เหมาะสม เพื่อสร้างโอกาสและความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และรวม ๖๕ พลังทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อร่วมกันสร้างเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ให้สังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าอยู่ร่วมกันกับประชาคมอาเซียนอย่างสันติสุข

น้องศรี ชาญชนะโยธิน (๒๕๕๕) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด-เมียวดี ผลการศึกษาพบว่า ในอดีตประเทศไทยมีความพยายามที่จะพัฒนาอำเภอแม่สอดให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ด้วยเห็นว่าอำเภอแม่สอดมีศักยภาพด้านทำเลที่ตั้ง ซึ่งอยู่บนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East West Economic Corridor : EWEC) ตามโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) โดยพาดผ่านประเทศเวียดนาม ลาว ไทย และพม่า ทำหน้าที่เป็นสะพานบกเชื่อมทะเลจีนใต้กับทะเลอันดามัน ช่วยร่นระยะเวลาและค่าใช้จ่ายของการเดินทางและการคมนาคมขนส่งข้ามพรมแดนตามแนวพาดผ่านของเส้นทาง EWEC และยังเป็นอำเภอที่มีการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่าสูง เนื่องจากเป็นที่ตั้งของจุดผ่านแดนถาวรด่านพรมแดนแม่สอด โดยเฉพาะการค้าชายแดนไทย-พม่าที่แม่สอด-เมียวดีมีมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกในแต่ละปีเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และไม่มีควมคืบหน้าเท่าที่ควร จนกระทั่งในการประชุมสุดยอดผู้นำประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) ครั้งที่ ๔ ที่ประเทศพม่า ได้เห็นชอบกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาแผนงาน GMS ระยะ ๑๐ ปี (๒๕๕๕-๒๕๖๕) ที่กำหนดแนวทางการพัฒนาแม่สอด-เมียวดีให้ เชื่อมโยงกันในลักษณะเมืองคู่แฝด (Sister Cities) เพื่อเป็นการยกระดับการพัฒนาการขนส่งทาง ถนนตามแนวพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ GMS ไปสู่การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ (Transport GMS Corridors to Economic Corridor) ทำให้หลายฝ่ายกลับมาให้ความสนใจอีกครั้งหนึ่ง โดยกำหนดตำแหน่งพัฒนาให้แม่สอดเป็นเมืองต้นแบบบนเส้นทาง East West Corridor ด้านตะวันตก ด้านโลจิสติกส์ ด้านการค้าชายแดน-เขตอุตสาหกรรมชายแดนแบบใช้แรงงานต่างด้าวเข้าไปเย็นกลับ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

แผนภาพที่ ๒-๒ กรอบแนวคิดการวิจัย

၈၈

บทที่ ๓

บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนกับประชาคมอาเซียน

ประวัติความเป็นมาของตำรวจตระเวนชายแดน

จากการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนนั้น พื้นที่ชายแดนมีความสำคัญทั้งในมิติทางการค้าและการดูแลด้านความมั่นคง ตำรวจตระเวนชายแดนเป็นหน่วยงานหนึ่ง ที่ทำงานรับผิดชอบอยู่ในพื้นที่ชายแดนอย่างต่อเนื่องในด้านความมั่นคง โดยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความสะดวกเป็นธรรมของสังคมในพื้นที่ชายแดน จึงมีส่วนสำคัญในการดำเนินการตามภารกิจที่เกี่ยวกับความมั่นคงอันเป็นผลที่จะตามมาจากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน และเป็นกลไกขับเคลื่อนในการดำเนินงานทั้งสามเสาหลักได้ ทั้งนี้ เพราะตำรวจตระเวนชายแดนทำงานอยู่ในพื้นที่ชายแดนมาเป็นเวลานาน ทั้งในภารกิจตามแผนป้องกันประเทศ ภารกิจในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ รวมถึงภารกิจด้านงานกิจการพลเรือนในพื้นที่ชายแดน ที่ต้องสร้างเสริมความมั่นคงในหมู่บ้านตามแนวชายแดนมากกว่า ๖๐ ปี มีการจัดหน่วยปฏิบัติไว้รอบแนวชายแดนทั่วประเทศ โดยมีประวัติในการจัดตั้งและภารกิจหน้าที่ที่ถูกกำหนดไว้ตามกฎหมายดังนี้

๑. ประวัติการก่อตั้งตำรวจตระเวนชายแดน (พอสั่งเขป)

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ปรากฏว่าสถานการณ์รอบๆประเทศไทย และในภาคพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้เริ่มตั้งเค้าแห่งความไม่สงบขึ้น เพราะการใช้สงครามบ่อนทำลายของฝ่ายคอมมิวนิสต์ มีสิ่งบอกรเหตุว่า ภัยอันตรายอาจเกิดขึ้นกับประเทศไทยได้ ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ได้มีการสู้รบระหว่างฝ่ายเวียดมินห์หรือฝ่ายเวียดนามคอมมิวนิสต์ กับฝรั่งเศส ประเทศไทยอยู่ในฐานะที่ถูกคุกคามได้ตลอดเวลาทางด้านภาคใต้ โจรจีนคอมมิวนิสต์ได้ใช้พื้นที่ บริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย เป็นฐานทำการต่อสู้กับรัฐบาลของอังกฤษและรัฐบาลมาเลเซีย ดังนั้นรัฐบาลและกรมตำรวจ จึงได้ร่วมกันพิจารณาสถานะทางการเมืองดังกล่าวข้างต้น และได้พิจารณาหาหนทางป้องกัน มิให้เกิดความเสียหายและกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ และได้พิจารณาว่า หากจะใช้ตำรวจภูธร ซึ่งมีงานในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมล้นมืออยู่แล้ว ส่วนการพิจารณาที่จะใช้กำลังทหารป้องกันและต่อสู้กับการคุกคามของคอมมิวนิสต์ ก็จะมีผลกระทบกระเทือนต่อสัมพันธไมตรีอันดีระหว่างประเทศ และการใช้กำลังทหารในขณะนั้น จะได้ผลคุ้มค่าทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเป็นการประหยัดหรือไม่ จึงได้พิจารณาตกลงใจว่า จะต้องจัดตั้งหน่วยงานขึ้น โดยต้องเป็นหน่วยงานที่มีลักษณะเป็นทั้ง ทหาร ตำรวจ และพลเรือน โดยสรุปก็คือ หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นนั้นจะต้องมีคุณลักษณะ ๓ ประการ คือ

๑. สามารถทำการรบได้อย่างทหาร

๒. สามารถป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมได้อย่างตำรวจ

๓. สามารถให้บริการแทนกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆได้อย่างพลเรือน

ซึ่งถือว่าเป็นคุณสมบัติของ ตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ตรีบาททุกวันนี้

แนวความคิดของรัฐบาลและกรมตำรวจ ในการจัดตั้ง ตชด.ก็เพื่อ เสริมกำลัง ตำรวจภูธรในการรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดน และป้องกันการรุกรานของคอมมิวนิสต์ ประหยัดค่าใช้จ่ายทหารในยามปกติรักษาสัมพันธไมตรีกับประเทศเพื่อนบ้าน ฝึกกำลังตำรวจ เพื่อทำหน้าที่คล้ายทหาร และกำลังแบบทหาร ฝึกกำลังให้กับประเทศใกล้เคียงในการต่อต้าน คอมมิวนิสต์

๑.๑ ตำรวจรักษาดินแดน (รด.) ๒๔๙๔

ในปี พ.ศ.๒๔๙๔ กรมตำรวจได้มอบหมายให้กองบัญชาการจเรตำรวจ ทำ การจัดตั้งหมวดตำรวจรักษาดินแดน(รด.) ขึ้นเป็นครั้งแรก จำนวน ๒๒ หมวด เพื่อเฝ้าจุดช่องทาง ต่าง ๆ ตลอดแนว ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก

๑.๒ ตำรวจรักษาชายแดน (รช.) ๒๔๙๖

กระทรวงมหาดไทย โดยมติของคณะรัฐมนตรี ได้ประกาศจัดตั้ง “กองบัญชาการตำรวจรักษาชายแดนอีสาน (บข.รช.)” ขึ้น ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๔๓๖/๒๔๙๖ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๔๙๖ ซึ่งตำรวจตระเวนชายแดนถือเอา วันที่ ๖ พฤษภาคม ของทุกปี เป็นวันตำรวจตระเวนชายแดนมาตราบาททุกวันนี้โดยมี พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ อธิบดี กรมตำรวจ เป็นผู้บัญชาการ

๑.๓ ตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ๒๔๙๘

เพื่อให้เกิดเอกภาพในการบังคับบัญชา และให้การปฏิบัติของตำรวจรักษา ดินแดนและตำรวจชายแดนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กระทรวงมหาดไทยจึงได้ ประกาศรวม ตำรวจรักษาดินแดนและตำรวจรักษาชายแดนเข้าด้วยกันเป็น “กองบัญชาการตำรวจตระเวน ชายแดน” ตามประกาศลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๔๙๗ และรวมกันตั้งแต่ เดือนมกราคม ๒๔๙๘ เป็นต้นมา โดยมี พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจ เป็นผู้บัญชาการ

๑.๔ ตำรวจภูธรชายแดน (ภ.ชต.) ๒๕๐๓

ในปี พ.ศ.๒๕๐๓ กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศยกเลิกการตั้งกองบัญชาการ ตำรวจตระเวนชายแดน และให้กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเปลี่ยนชื่อเป็น “กองบัญชาการชายแดน” ขึ้นตรงต่อกรมตำรวจ แต่ประกาศดังกล่าวไม่ได้ประกาศในราชกิจจา นุเบกษา จึงไม่มีผลตามกฎหมาย

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๐๓ ได้มีพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ออกใช้ ตำรวจตระเวนชายแดน จึงได้เป็นหน่วยงานที่จัดอยู่ในส่วนราชการ

กรมตำรวจ โดยเป็นหน่วยหนึ่งของกองบัญชาการตำรวจภูธร เรียกว่า “กองบัญชาการตำรวจภูธร (ชายแดน)”

๑.๕ ตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ๒๕๑๕

คณะปฏิวัติ ปี พ.ศ.๒๕๑๕ ได้ประกาศจัดตั้ง กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๓๐ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๑๕ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๘๖ ตอนที่ ๖๖ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๑๕

๑.๖ ตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ๒๕๑๙

คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ได้มีคำสั่งที่ ๔๕ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๙ ให้เปลี่ยนแปลงการจัดส่วนราชการกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

๑.๗ ตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ๒๕๒๙

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เสนอขอปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๙

๑.๘ ตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ๒๕๔๘

ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งและจัดตั้งส่วนราชการในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘ และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการเป็นกองบังคับการ หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้ยกเลิกส่วนราชการเดิม ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และจัดตั้งส่วนราชการใหม่ ทำให้โครงสร้างของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเปลี่ยนไป

๑.๙ ตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ปัจจุบัน ๒๕๕๒

ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการเป็นกองบังคับการ หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ ให้ยกเลิกส่วนราชการเดิม ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ.๒๕๔๘ แล้วจัดตั้งส่วนราชการใหม่ ทำให้โครงสร้างของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เปลี่ยนแปลงไปจนกระทั่งปัจจุบัน

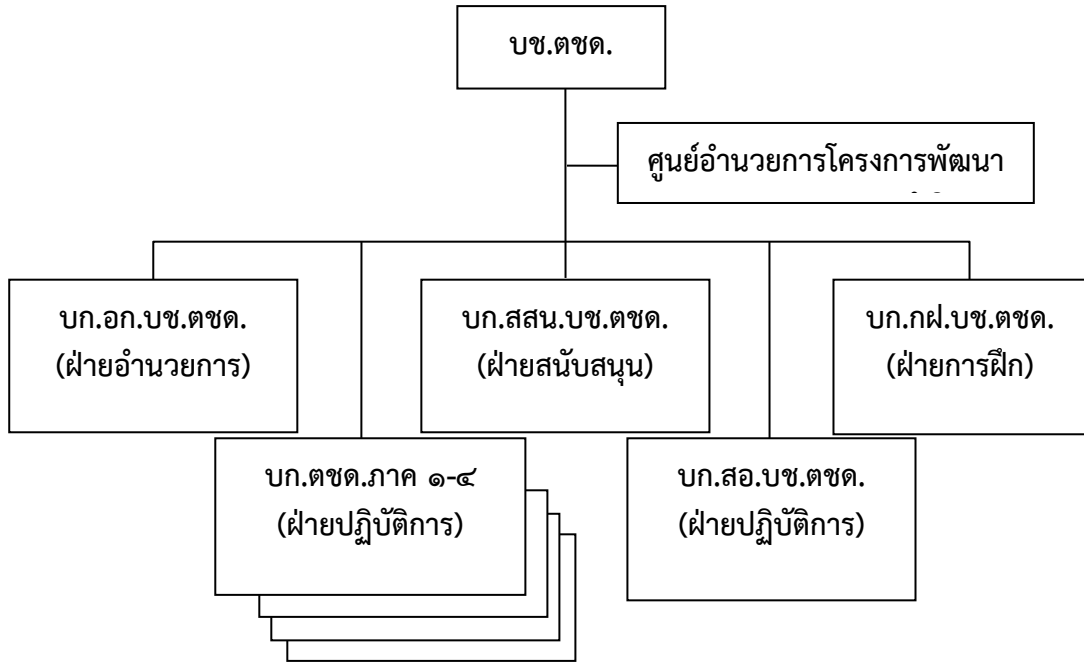
๒. โครงสร้างกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน แบ่งส่วนราชการออกเป็น ๘ กองบังคับการ ได้แก่

- กองบังคับการอำนวยการ
- กองบังคับการสนับสนุน
- กองบังคับการฝึกพิเศษ

- กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค ๑-๔
- กองบังคับการสนับสนุนทางอากาศ และมีศูนย์อำนวยการโครงการพัฒนาเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

แผนภาพที่ ๓-๑ โครงสร้างกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน , ๒๕๖๑

๓. อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

หน้าที่ตาม พ.ร.บ.พระราชกฤษฎีกาตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ และแบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒

๓.๑ ถวายความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ

๓.๒ รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของบุคคลสำคัญ ประชาชนและความมั่นคงปลอดภัยตามแนวชายแดน

๓.๓ ปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

๔. วิสัยทัศน์

“กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นหน่วยงานหลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มีความเชี่ยวชาญในการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาความมั่นคงของรัฐในพื้นที่ชายแดน”

๕. พันธกิจ

๕.๑ ถวายความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอัครมยุรีและถวายความปลอดภัยด้านอัคคีภัยในเขตพระราชฐาน และที่ประทับอย่างมีประสิทธิภาพและสมพระเกียรติ

๕.๒ ฝ้าตรวจชายแดน รักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงปลอดภัยต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน ชุมชนในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่ที่มีปัญหาด้านความมั่นคง

๕.๓ พัฒนาและช่วยเหลือประชาชนเพื่อความมั่นคงของชาติ

๕.๔ สนองงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๕.๕ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ท้องถิ่นหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติภารกิจของหน่วย

๕.๖ พัฒนาองค์กรภายใต้ระบบบริหารจัดการที่ดี

๖. การจัดตั้งหน่วยเพื่อปฏิบัติหน้าที่ริมแนวชายแดน

ในปัจจุบันกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ได้แบ่งพื้นที่รับผิดชอบในการปฏิบัติภารกิจตามที่กำหนดไว้เป็น ๔ ภาค ดังนี้

- กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค ๑ รับผิดชอบพื้นที่ชายแดนภาคกลาง

- กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค ๒ รับผิดชอบพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค ๓ รับผิดชอบพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ

- กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค ๔ รับผิดชอบพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ แต่ละภาค ประกอบด้วย ๔ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน ทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติการในพื้นที่ชายแดน รวมทั้งสิ้น ๑๖ กองกำกับการดังนี้

- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑๑ (รับผิดชอบชายแดนจังหวัดจันทบุรี-ตราด)

- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑๒ (รับผิดชอบชายแดนจังหวัดสระแก้ว)

- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑๓ (รับผิดชอบชายแดนจังหวัดกาญจนบุรี)

- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑๔ (รับผิดชอบชายแดนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์)

- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๑ (รับผิดชอบชายแดนจังหวัดสุรินทร์-บุรีรัมย์)

- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๒ (รับผิดชอบชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ - อุบลราชธานี - อำนาจเจริญ)

- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๓ (รับผิดชอบชายแดนจังหวัดมุกดาหาร- นครพนม)
- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๔ (รับผิดชอบชายแดนจังหวัดหนองคาย - เลย)
- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๑ (รับผิดชอบชายแดนจังหวัดพิษณุโลก-อุตรดิตถ์)
- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๒ (รับผิดชอบชายแดนจังหวัดน่าน-พะเยา-เชียงราย)
- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๓ (รับผิดชอบชายแดนจังหวัดเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน)
- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๔ (รับผิดชอบชายแดนจังหวัดตาก)
- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๑ (รับผิดชอบชายแดนจังหวัดชุมพร - ระนอง)
- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๒ (รับผิดชอบพื้นที่ขึ้นในจังหวัดนครศรีธรรมราช - พังงา - ภูเก็ต)
- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๓ (รับผิดชอบชายแดนจังหวัดสตูล - สงขลา)
- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๔ (รับผิดชอบชายแดนจังหวัดยะลา - นราธิวาส)

บริบทของจังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาด้านตำนานพื้นเมืองต่าง ๆ นักวิชาการท้องถิ่นของเชียงรายกล่าวว่าเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องการจัดอาณาจักรต่าง ๆ ที่เป็นดินแดนของจังหวัดเชียงรายในปัจจุบันนั้นได้ปรากฏในพงศาวดารเหนือ เป็นหนังสือคัมภีร์โบราณ ตัวหนังสืออักษรธรรมล้านนา ตำนานเมืองโยนกนครไชยบุรีศรีช้างแสด บางแห่งเรียกว่า ตำนานโยนกนครราชธานี ไชยบุรีศรีช้างแสด เช่น ตำนานสิงหนวัติ เป็นต้น แต่ละเล่มเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเมืองโยนกทั้งสิ้น จึงถูกเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า พงศาวดารโยนก อีกประการหนึ่งจะเกี่ยวพันกับอาณาจักรโบราณต่าง ๆ อันเป็นที่ตั้งของจังหวัดเชียงรายในปัจจุบัน

เมื่อพญามังรายได้ทรงรวบรวมหัวเมืองฝ่ายเหนือในอาณาจักรรอบ ๆ ได้แล้ว จึงทรงกรีธาทัพไปแสดงฝีมือในการยุทธต่อหัวเมืองฝ่ายใต้ลงมา จึงได้ไปรวมพล ณ เมืองลาวกู่เต้า และหมอบถวายได้นำช้างมงคลของพญามังรายไปทอด (ผูก) ไว้ในป่าห้วยดอยทิศตะวันออกพลัดหายไป พญามังรายจึงได้เสด็จติดตามรอยช้างไปจนถึงดอยทองริมแม่น้ำกนันทิ ได้ทัศนากการเห็นภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม อุดมสมบูรณ์เป็นชัยภูมิที่ดี จึงได้สร้างเมืองใหม่ ขึ้นในที่นั้น ให้ก่อปราการโออบเอาดอยจอมทองไว้ในท่ามกลางเมือง ขนานนามเมืองว่า “เวียงเชียงราย” ตามพระนามของพญามังรายผู้สร้าง เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๑๘๐๕ ดังนั้น จึงได้นำรูปช้างสีขาวยุติเมฆแห่ง

ความรุ่งเรือง และอยู่เย็นเป็นสุขบนพื้นสีม่วงของวันเสาร์ ซึ่งตรงกับวันประสูติของพญามังรายเป็น
 ลีประจำจังหวัด

๑. ที่ตั้ง : จังหวัดเชียงรายตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศไทย อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๙
 องศาเหนือ ถึง ๒๐ องศา ๓๐ ลิปดาเหนือและเส้นแวงที่ ๙๙ องศา ๑๕ ลิปดา ถึง ๑๐๐ องศา ๔๕
 ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ๘๒๙ กิโลเมตร

๒. อาณาเขต : ทิศเหนือ ติดต่อกับ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและสาธารณรัฐ
 ประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศตะวันออก ติดต่อกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศ
 ใต้ติดต่อกับ จังหวัดพะเยาและลำปาง ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ประเทศสหภาพเมียนมาและจังหวัด
 เชียงใหม่ แนวเขตชายแดนติดต่อกับประเทศเมียนมา ด้านอำเภอแม่จัน แม่สาย แม่ฟ้าหลวงและ
 เชียงแสน รวม ๑๕๓ กิโลเมตร แนวชายแดนติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มี
 ระยะทาง ๑๕๕ กิโลเมตร

๓. สภาพภูมิประเทศ มีภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงในทวีปตอนเหนือ (North
 Continental Highland) มีพื้นที่ราบสูงเป็นหย่อม ๆ ในเขตอำเภอแม่สรวย เวียงป่าเป้า และ
 เชียงของ บริเวณเทือกเขาจะมีความสูงประมาณ ๑,๕๐๐ - ๒,๐๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล
 บริเวณส่วนที่ราบตามลุ่มแม่น้ำสำคัญในตอนกลางของพื้นที่ ได้แก่ อำเภอพาน เมือง แม่จัน แม่
 สาย เชียงแสน และเชียงของ มีความสูงประมาณ ๔๑๐ - ๕๘๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล

๔. หน่วยการปกครองจังหวัดเชียงรายแบ่งหน่วยปกครองออกเป็น

๔.๑ ส่วนราชการสังกัดส่วนภูมิภาค ๓๔หน่วยงานส่วนราชการสังกัดส่วนกลาง
 ๘๔
 หน่วยงาน

๔.๒ ส่วนราชการสังกัดส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง
 เทศบาลนคร ๑ แห่ง เทศบาลตำบล ๗๒ แห่งองค์การบริหารส่วนตำบล ๗๐ แห่ง

๔.๓ อำเภอ ๑๘ อำเภอ ๑๒ ตำบล ๑,๗๕๓ หมู่บ้าน

๕. ประชากร ประชากร ณ เดือนกันยายน ๒๕๕๙ รวมทั้งสิ้น ๑,๓๑๑,๑๐๐ คน เป็น
 ชาย ๖๑๘,๐๕๐ คน หญิง ๖๙๓,๐๕๐ คน สำหรับอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่อำเภอเมือง
 เชียงรายมีจำนวน ๒๙๒,๓๓๒คน รองลงมาได้แก่ อำเภอพาน มีจำนวน ๑๒๓,๔๕๓คน และอำเภอ
 แม่จันมีจำนวน ๑๐๑,๖๙๒คน สำหรับอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดคือ อำเภอแม่
 สาย ๔๑๑.๖๑ คน/ตร.กม. รองลงมาได้แก่อำเภอเมืองเชียงราย๒๐๖.๕๒คน/ตร.กม. และอำเภอแม่
 จัน๑๘๔.๕๖คน/ตร.กม.

ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย

๑. ศักยภาพด้านการเชื่อมโยงในภูมิภาคสถานที่ตั้งของจังหวัดเชียงราย มีข้อ
 ได้เปรียบกว่าจังหวัดอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นจังหวัดเหนือสุดของประเทศที่มีอาณาเขต
 ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ๒ ประเทศได้แก่ สหภาพพม่าและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน

ลาว ปัจจุบันได้มีการเปิดจุดผ่านแดนกับทั้ง ๒ ประเทศ ที่ด่านอำเภอแม่สาย ที่ใช้ติดต่อกับประเทศพม่า และด่านที่อำเภอเชียงของ สำหรับการติดต่อกับประเทศลาว นอกจากการมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่าและลาว

๒. ศักยภาพด้านสภาพภูมิอากาศจังหวัดเชียงราย มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ ๒๔ องศาเซลเซียส ฤดูร้อนเริ่มจากกลางเดือน(กุมภาพันธ์-กลางเดือนพฤษภาคม) มีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ ๓๒ องศาเซลเซียส ฤดูฝนเริ่มจากกลางเดือน(พฤษภาคม-กลางเดือนตุลาคม) มีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ ๒๗ องศาเซลเซียส ยอดดอยอุณหภูมิต่ำสุดจะอยู่ที่ ๐-๕ องศาเซลเซียส จึงทำให้อากาศที่เชียงรายในช่วงฤดูหนาว เป็นพื้นที่ๆ นักท่องเที่ยวอยากมาเป็นอย่างยิ่ง

๓. ศักยภาพด้านโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว การคมนาคมทางอากาศ การคมนาคมทางบก การคมนาคมทางน้ำ ซึ่งพบว่า การคมนาคมทางอากาศจังหวัดเชียงราย มีท่าอากาศยานนานาชาติจังหวัดเชียงราย ซึ่งสามารถรองรับผู้โดยสารได้ ๖๐๐ คนต่อชั่วโมง ส่วนใหญ่ให้บริการ สำหรับประชาชนที่เดินทางทางอากาศเป็นหลัก การคมนาคมทางน้ำ เป็นการขนส่งและเดินทางโดยใช้แม่น้ำโขง ซึ่งเป็นแม่น้ำนานาชาติที่สำคัญในจังหวัดเชียงราย มีท่าเทียบเรือที่อำเภอเชียงแสนและอำเภอเชียงของ ส่วนใหญ่เป็นการขนส่งระหว่างประเทศ และมีความสำคัญมากขึ้นการคมนาคมทางบกจังหวัดเชียงราย สามารถเชื่อมโยงโครงข่ายทางหลวงภาคเหนือตอนบน ซึ่งปัจจุบันมีโครงข่ายที่ค่อนข้างสมบูรณ์สามารถเชื่อมโยงการเดินทางไปยังจังหวัดเชียงใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวหลักของภาคเหนือและสามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบนได้แก่ประเทศพม่าลาว และจีนตอนใต้ได้ถึง ๒ เส้นทางคือเส้นทาง R3A ไทยลาวจีนและเส้นทาง R3B ไทยพม่าจีน

๔. ศักยภาพด้านความสะดวกในการเดินทาง ด้านบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ด้านบริการข้อมูลข่าวสาร ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และสาธารณูปโภคด้านสถานที่พัก ด้านการอำนวยความสะดวกในการเข้าออกเมือง และด้านร้านอาหารและภัตตาคาร โดยเฉพาะในด้านความเป็นมิตรไมตรีของชาวเชียงราย นักท่องเที่ยวต่างชาติสัมผัสได้ถึง的帮助เหลือเกินความมีน้ำใจโอบอ้อมอารีและการเป็นมิตรที่ดีของชาวเชียงราย ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประทับใจอยากกลับมาเที่ยวซ้ำอีก

๕. ศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ จำนวน ๑๒๑ แห่ง โดยจำแนกเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ๕๘ แห่ง ด้านประวัติศาสตร์ จำนวน ๔๖ แห่ง ด้านศิลปวัฒนธรรม ๑๗ แห่ง และยังเป็นแหล่งอารยธรรมชนแห่งชนชาติมากกว่า ๓๐ ชนเผ่า แหล่งรวมศิลปนิพนธ์มากกว่า ๑๐๐ ชีวิตเป็นเมืองประวัติศาสตร์แห่งอาณาจักรล้านนาถือว่าเป็นต้นกำเนิดอาณาจักรล้านนา ซึ่งมีอายุมากกว่า ๗๐๐ ปี

๖. ศักยภาพด้านที่พัก จังหวัดเชียงายมีห้องพักในจังหวัดเชียงราย มีจำนวนมากถึงประมาณ ๕,๕๐๐ ห้อง โดยแบ่งประเภทออกเป็น B&Bs และ เกสต์เฮาส์กระท่อม และบังกะโล คอนโด อพาร์ทเมนท์ และแมนชั่น ที่พักระยะยาวบ้านพัก เยาวชนบูติก รีสอร์ท พื้นที่กางเต็นท์ และแคมป์ฟาร์มสเตย์รีสอร์ท และสปาวิลลาเซอร์วิสอพาร์ทเมนท์ โรงแรม และโฮมสเตย์

๗. ศักยภาพด้านอาหารและภัตตาคารจังหวัดเชียงราย มีร้านอาหาร จำนวนมาก สำหรับประชาชนได้ง่าย นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการได้ตามต้องการ ทั้งอาหารไทยและ

อาหารนานาชาติ ผู้ประกอบการร้านอาหาร/ภัตตาคารตั้งราคาไม่แพงจนเกินไป โดยระดับราคาจะสอดคล้องกับวัตถุดิบรสชาติบรรยากาศความสะอาดและการบริการ

บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจังหวัดเชียงราย

ความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงในระดับโลก การเมืองโลกมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่หลายขั้วอำนาจ โดยสหรัฐฯ ต้องเผชิญกับการท้าทายจากรัสเซียและจีน นอกจากนี้ การเกิดขึ้นของขั้วอำนาจใหม่ทางเศรษฐกิจโลก คือ กลุ่ม BRICs ประกอบด้วย บราซิล รัสเซีย อินเดีย จีนและแอฟริกาใต้ ซึ่งกำลังมีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้นและมีท่าทีต้องการมีส่วนร่วมกำหนดกรอบกติกาของโลก โดยมีความเคลื่อนไหวที่สำคัญในด้านเศรษฐกิจและการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการท้าทายและสร้างดุลอำนาจใหม่ และมีแนวโน้มส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงระเบียบโลกทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ สภาพการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ประเทศไทยต้องดำเนินนโยบายด้วยความอ่อนตัวในการกำหนดท่าทีเพื่อรักษาคุณภาพทางความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ นอกจากนี้ ปัจจัยความมั่นคงด้านพลังงาน สิ่งแวดล้อม และภัยธรรมชาติ ถือเป็นปัญหาสำคัญของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสวงหาแหล่งพลังงานใหม่ อาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ในขณะที่ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อภัยธรรมชาติที่มีระดับความรุนแรงมากขึ้น ทำให้จำเป็นต้องมีความร่วมมือในระดับนานาชาติ เพื่อเผชิญกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้น รวมถึงจะนำมาสู่การกำหนดกรอบกติกาใหม่ที่มหาอำนาจอาจเข้ามาแทรกแซงประเทศอื่น ๆ และใช้เป็นมาตรการกีดกันทางการค้า (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, ๒๕๖๑)

การขยายตัวของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับภูมิภาคพัฒนาการของกลุ่มประเทศอาเซียน ที่กำหนดการจัดตั้ง “ประชาคมอาเซียน” ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ จะทำให้อาเซียนมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นทั้งทางการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างพัฒนาการทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก รวมทั้งเพิ่มโอกาสการติดต่อเชื่อมโยงผ่านเส้นทางคมนาคมในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม การเป็นประชาคม เป็นความท้าทาย โดยเฉพาะการที่ประเทศสมาชิกยังมีลักษณะการปกครองและเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน การสร้างความเป็นประชาคมและการเปิดกว้างของการติดต่อระหว่างกันอย่างเสรี ทำให้มีความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการย้ายถิ่นฐานของประชากรในภูมิภาค และการขยายตัวของอาชญากรรมข้ามชาติและเศรษฐกิจนอกระบบ

ปัญหายาเสพติด ปัจจุบันสถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทย มีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มของเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่สำคัญ ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเนืองไปยังปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการทำลายศักยภาพของประชากร และปัญหาการขยายตัวขององค์กรอาชญากรรม นอกจากนี้ ประเทศไทยต้องเผชิญกับการลักลอบค้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน

โดยเป็นประเทศทางผ่านและประเทศปลายทาง ในขณะที่ การลักลอบขนยาเสพติดและแหล่งพักยาเสพติดอยู่บริเวณพื้นที่ชายแดนฝั่งไทยและประเทศเพื่อนบ้าน โดยพื้นที่ชายแดนภาคเหนือเป็นพื้นที่สำคัญ รองลงมาคือ พื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ กลุ่มนักค้าจากนอกภูมิภาคเข้ามามีบทบาทสำคัญในการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ ในการลำเลียงยาเสพติดจากหลายแหล่งผลิตทั้งในและนอกภูมิภาค ซึ่งการจับกุม กระทำได้ยากขึ้นเนื่องจากลักษณะเฉพาะตัวของวงจรการจัดองค์กรและรูปแบบและวิธีการค้ายาเสพติดที่ปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ

การเคลื่อนตัวของภัยคุกคามข้ามชาติ ปัจจุบันภัยคุกคามข้ามชาติได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วตามสภาวะโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และความมั่นคงของชาติโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ในด้านปัญหาการก่อการร้ายแรงขับเคลื่อนของการต่อสู้เชิงอุดมการณ์ยังคงมีอยู่อย่างเข้มข้น และขยายอุดมการณ์ความเชื่อไปสู่คนและกลุ่มบุคคลในพื้นที่ที่มีเงื่อนไขพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นผู้ก่อการร้ายในหลายรูปแบบ โดยเงื่อนไขที่เป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญ ได้แก่ ความคับแค้นอันเนื่องมาจากปัญหาการไม่ได้รับความเป็นธรรม ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอัตลักษณ์ทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม และการแปรเปลี่ยนความเชื่อทางศาสนาให้เป็นพลังผลักดัน นอกจากนี้ การเผยแพร่แนวคิดรุนแรงของกลุ่มก่อการร้ายสากลและกลุ่มหัวรุนแรงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคงดำรงอยู่ ทั้งการก่อการร้ายจากกลุ่มหัวรุนแรงในพื้นที่ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากต่างประเทศและการแทรกซึมเข้ามาปฏิบัติภารกิจจากกลุ่มก่อการร้าย นอกภูมิภาค โดยอาศัยช่องว่างด้านมาตรการการรักษาความปลอดภัยและชายแดนที่เปราะบางของประเทศในภูมิภาค รวมถึงการเชื่อมโยงติดต่อและการเผยแพร่ความคิดอุดมการณ์ของกลุ่มก่อการร้ายผ่านทางอินเทอร์เน็ตและสังคมออนไลน์ ทั้งนี้ แม้ว่าประเทศไทยจะไม่ใชเป้าหมายการโจมตีโดยตรงของกลุ่มก่อการร้ายสากล แต่ยังคงมีความจำเป็นที่ต้องเฝ้าระวังความเสี่ยง โดยเฉพาะการใช้เป็นสถานที่พักพิงและอำนวยความสะดวกในการก่อการร้ายจากกลุ่มก่อการร้ายทั้งในและนอกภูมิภาคและการก่อความรุนแรงในเมือง

สำหรับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ อันประกอบด้วย การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การค้าอาวุธ การฟอกเงิน การกระทำอันเป็นโจรสลัด อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ มีแนวโน้มที่จะขยายตัวและควบคุมได้ยาก โดยมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการที่ซับซ้อนจากการใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้การก่ออาชญากรรมข้ามชาติทำได้สะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น มีการพัฒนาเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังพบว่า ความเชื่อมโยงระหว่างการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ มีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้นและมีขีดความสามารถสูงขึ้น โดยคาดการณ์ว่าภัยคุกคามทั้งจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ จะทวีความรุนแรงมากขึ้น เมื่อมีการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เนื่องจากการเปิดเสรีด้านการเดินทาง การขยายการท่องเที่ยว การแพร่ขยายแนวความคิดหัวรุนแรงและการรวมกลุ่ม

บุคคลที่มีความคิดดังกล่าว ในขณะที่ประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายของประเทศสมาชิกยังมีความแตกต่างกัน และการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงเป็นไปอย่างล่าช้า

การย้ายถิ่นฐานของประชากร การย้ายถิ่นฐานของประชากรจากประเทศรอบบ้านเข้าสู่ประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นการย้ายถิ่นในลักษณะเข้าเมืองผิดกฎหมายที่ส่งผลให้เกิดปัญหาการผลักดัน ส่งกลับ ส่งผลให้มีผู้ย้ายถิ่นจำนวนมากยังตกค้างอยู่ในประเทศไทย และเกิดปัญหาการเมืองระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มที่ขัดแย้งกับรัฐบาลของประเทศต้นทาง สาเหตุการย้ายถิ่นที่สำคัญ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการเมืองคือ สถานการณ์ภายในประเทศเพื่อนบ้าน และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่แตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น ปัญหาสาธารณสุข ปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลตามกฎหมาย ปัญหาการศึกษา ปัญหาความขัดแย้งกับชุมชนชาวไทย ตลอดจนปัญหาศักยภาพในการแข่งขันของประเทศไทยในระยะยาว นอกจากนี้ ปรากฏการย้ายถิ่นที่ใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านเพิ่มมากขึ้น โดยปัญหาดังกล่าวมีความละเอียดอ่อนและส่งผลกระทบต่อหลายมิติ ทั้งความมั่นคงของมนุษย์ ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

จากสถานการณ์และปัญหาดังกล่าวกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จึงกำหนดยุทธศาสตร์ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี ๒๕๕๙ ซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียนในยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ขีดความสามารถในการปฏิบัติการหลักเพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาล ในการปฏิบัติการด้านความมั่นคง เพื่อสนับสนุนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยกำหนดเป็นโครงการและกิจกรรมดังนี้ (กิตติวัฒน์ รัตนติลภ ฌ ภูเก็ต, ๒๕๕๗)

๑. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อรองรับเข้าสู่ประชาคมอาเซียน(Flagship project)

๑.๑ กิจกรรม ขอรับการสนับสนุนกำลังพลทดแทน (พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๖๒)

- ขอรับการสนับสนุนจำนวน ๓,๐๐๐ นาย การดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

๑.๒ กิจกรรมฝึกอบรมภาษาและวัฒนธรรมอาเซียนให้กับบุคคลภายในหน่วยและนอกหน่วย ให้กับข้าราชการตำรวจในสังกัด และบุคคลภายนอกทั่วไป

๑.๓ กิจกรรมจัดหายุทโธปกรณ์ ยานพาหนะ สิ่งอุปกรณ์ ตามอัตรากำหนดจัดซื้ออุปกรณ์ตามแผนการจัดหาที่กำหนด เตรียมความพร้อมด้านยุทโธปกรณ์ ยานพาหนะ เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติการ

๑.๔ กิจกรรมพัฒนาติดตามประเมินผลระบบควบคุมติดตามสั่งการ (C^๓I) การปฏิบัติการกิจเฝ้าระวังรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ชายแดน ด้านพัฒนาระบบงาน การควบคุมติดตาม สั่งการ รายงานและระบบฐานข้อมูล ประมวลผลข้อมูล และปัญหาข้อขัดข้องต่างๆ ของหน่วยทุก เชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการ

๑.๕ กิจกรรมพัฒนาติดตามประเมินผลระบบโทรคมนาคมสำหรับที่บังคับการทางยุทธวิธีเคลื่อนที่พร้อมรถยนต์ มีความพร้อมในการปฏิบัติการของหน่วย และติดตามประเมินผลการใช้งานระบบโทรคมนาคม

๒. โครงการสนับสนุนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคมและความมั่นคงของประเทศ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ สนับสนุนการปฏิบัติในภารกิจเฝ้าระวังชายแดนตามขีดความสามารถและศักยภาพของหน่วย

๓. โครงการจัดตั้งจุดตรวจร่วมหรือตั้งจุดบริการประชาชนรองรับการเข้าสู่ประชา อาเซียน โดยดำเนินการตั้งจุดบริการประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยปฏิบัติ ระดับกอง กำกับหมายเลข ตามสถานการณ์หรือตามความเหมาะสม

๔. โครงการเตรียมความพร้อมการส่งกำลังทางอากาศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติ โดย วางแผนเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่ปฏิบัติการและเตรียมการด้านอื่น ๆ และประสานหน่วย ดำรวจตระเวนชายแดน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

๕. โครงการพัฒนาบุคลากรที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของหน่วย จัดกิจกรรมพัฒนา ศักยภาพหรือฝึกอบรมให้ความรู้แก่ข้าราชการตำรวจในสังกัด (ตามขีดความสามารถของหน่วย)

๖. โครงการทบทวนปรับปรุงเพิ่มเติมคู่มือกฎหมายอาเซียน ดำเนินการรวบรวมและ ทบทวน กฎ กติกา ข้อบังคับ กฎหมายของอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติภารกิจของหน่วยที่มี เพิ่มเติมจากที่เคยรวบรวมไว้ในคู่มือกฎหมายอาเซียน และตรวจสอบและประสานฝ่ายกฎหมายของ ตร.

๗. โครงการพัฒนาสานสัมพันธ์กับประเทศในภูมิภาคอาเซียน เสริมภารกิจป้องกัน และแก้ไขปัญหาชายแดนร่วมกัน สร้างความร่วมมือด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ทั้งในและนอกอาเซียน พัฒนากลไกความร่วมมือกับหน่วยงานตำรวจในอาเซียนและหน่วยงาน ความมั่นคง เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่

หลังปี ๒๕๕๘ การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน กองบัญชาการตำรวจตระเวน ชายแดน จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่และภารกิจที่เคยปฏิบัติ เพื่อให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ของภูมิภาคและสภาพของพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไป ต้องมุ่งไปที่การรองรับภัยคุกคามใหม่ ที่เกิดขึ้นภายหลังการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน ภัยจากอาชญากรรมข้ามชาติที่เข้ามาตาม ช่องทางชายแดน รวมถึงการที่จะต้องสร้างความเข้มแข็งของประชาชนในพื้นที่ชายแดนเป็นกำลัง สำคัญต่อการรับมือของภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมีเอกภาพ ตลอดจนการดำเนินการในทุก รูปแบบ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะกับ ประเทศที่มีชายแดนติดกับประเทศไทยไปพร้อม ๆ กันด้วย การปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการ ตามภารกิจใหม่ จำเป็นต้องดำเนินการในทุกมิติ ทั้งการฝึกยุทธวิธี รูปแบบใหม่ การสนับสนุนทาง อุปกรณ์เครื่องมือที่เหมาะสม รวมถึงการดำเนินการในกิจการพิเศษ

สรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาสถานการณ์แนวชายแดนหลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๑. สร้างบรรยากาศบริเวณริมแนวชายแดน ไม่ให้เกิดความตึงเครียดและความ หวาดระแวงระหว่างกัน (ภายใต้แนวทางที่จะสามารถรักษาอธิปไตยของรัฐได้อย่างทันท่วงที) ด้วยการลดกำลังทหารหรือกองกำลังกึ่งทหาร(ทหารพราน) ลง และใช้กองกำลังตำรวจคือ”ตำรวจ ตระเวนชายแดน” (ซึ่งเป็นหน่วยตำรวจที่ถูกจัดตั้งขึ้นมา เพื่อให้มีศักยภาพที่ทำหน้าที่แทนทหาร

ได้ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์และมีความเป็นสากล) เข้าไปปรับขีดขอบบริเวณพื้นที่ชายแดนเป็นการทดแทน ดังเช่น พื้นที่ริมแนวชายแดนไทย- สปป.ลาว หรือไทย-มาเลเซีย ที่ฝ่ายความมั่นคงใช้กำลังของตำรวจตระเวนชายแดน เข้าไปปรับขีดขอบริมแนวชายแดนแทนกองกำลังทหารและกึ่งทหาร เพื่อทำให้พื้นที่บริเวณดังกล่าวไม่เกิดปัญหาการคุกคามจนนำไปสู่ความขัดแย้งในพื้นที่บางส่วนไม่สามารถเจรจาปักปันเขตแดนกันได้ก็ตาม

๒. ยกเลิกการประกาศใช้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.๒๕๕๗ แล้วให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ทั้งนี้ กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดของแต่ละจังหวัด แต่ละพื้นที่ทำหน้าที่เป็น “ผอ.รมน.จังหวัด” มีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าว เพื่อลดเงื่อนไขการใช้อำนาจทางทหารที่อาจจะทำให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างกัน สร้างบรรยากาศทางการค้าที่ดีขึ้นได้

ประการสำคัญการใช้อำนาจฝ่ายพลเรือนในพื้นที่บริเวณริมแนวชายแดนนั้น เป็นหลักนิยมในทางสากลที่เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างประเทศที่มีการปฏิบัติต่อกันมาเป็นเวลานาน และได้พิสูจน์ให้เห็นในหลายประเทศทั่วโลก ทั้งในยุโรป อเมริกา และเอเชีย ว่าก่อให้เกิดเป็นผลดีต่อประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกันเสมอมา

๓. ใช้กำลังตำรวจตระเวนชายแดน เข้าทำการปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายตามแนวชายแดน ปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ และปัญหาการกระทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจชายแดน ฯลฯ เพราะตำรวจตระเวนชายแดน เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ(ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๓) และเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในพื้นที่ชายแดน ที่สามารถประสานและใช้ฐานข้อมูลอาชญากรรมทางเศรษฐกิจร่วมกับฐานข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ง่ายและสะดวก และเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ขึ้นการบังคับบัญชาโดยตรงต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (เพียงแต่กำลังบางส่วนมาขึ้นควบคุมการบังคับบัญชาต่อเหล่าทัพ ในการทำหน้าที่ดูแลความมั่นคงตามริมแนวชายแดนตามข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ) อีกทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่สามารถดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดตามกฎหมายได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้อำนาจตามกฎหมายพิเศษ ดังเช่นกฎอัยการศึก

บทที่ ๔ ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) นโยบายรัฐบาล สถานการณ์บริบทด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ข้อมูลบริบทของจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นหนึ่งในจังหวัดที่รัฐบาลกำหนดไว้ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และเป็นพื้นที่เป้าหมายสำคัญที่ผู้วิจัยศึกษา และ เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ผู้บริหารและหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดเชียงรายในทุกมิติ ได้แก่ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายทหาร ฝ่ายตำรวจ ฝ่ายศุลกากร และฝ่ายเศรษฐกิจในพื้นที่ ทำให้ผู้วิจัย สามารถนำมาวิเคราะห์สภาพปัญหาและผลกระทบการดำเนินงานตามบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย ในปัจจุบัน และนำไปสู่แนวคิดในการพัฒนา

บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงรายได้ ตามหัวข้อ ดังนี้

๑. การวิเคราะห์สภาพปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อประเทศไทย

๒. การวิเคราะห์ สภาพปัญหาและผลกระทบของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

๓. แนวทางการพัฒนาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย

การวิเคราะห์สภาพปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่คิดริเริ่มในการจัดตั้งสมาคมอาเซียน โดย น.อ.(พิเศษ) ดร.ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีต่างประเทศของไทยในขณะนั้น ซึ่งตรงกับสมัยรัฐบาลของจอมพล ถนอม กิตติขจร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดตั้งสมาคมอาเซียน ที่เรียกว่า “ปฏิญญากรุงเทพ” (Bankok Declaration) หรือ ปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) ซึ่งอาเซียน ประกอบด้วย ๑๐ ประเทศ ได้แก่ ไทย(๒๕๑๐) สิงคโปร์(๒๕๑๐) อินโดนีเซีย(๒๕๑๐) มาเลเซีย(๒๕๑๐) ฟิลิปปินส์(๒๕๑๐) บรูไน(๒๕๒๗) เวียดนาม(๒๕๓๘) ลาว(๒๕๔๐) เมียนมา(๒๕๔๐) และกัมพูชา(๒๕๔๒) โดยผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน ที่เรียกว่า ข้อตกลงบาหลี ๒ เห็นชอบให้จัดตั้ง

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) คือ การให้อาเซียนรวมตัวเป็นชุมชน หรือประชาคมเดียวกันให้สำเร็จภายในปี พ.ศ.๒๕๖๓ (ค.ศ.๒๐๒๐) แต่ต่อมาได้ตกลงร่นระยะเวลาจัดตั้งให้เสร็จในปี พ.ศ.๒๕๕๘ (ค.ศ.๒๕๑๕) เนื่องจากมีการแข่งขันรุนแรงด้านเศรษฐกิจของจีนและอินเดีย สูงมากในช่วงที่ผ่านมา โดยประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ๓ เสาหลัก ปรากฏตามแผนภาพที่ ๑ (ประชาคมอาเซียน, ๒๕๕๘)

แผนภาพที่ ๔-๑ ๓ เสาหลักประชาคมอาเซียน พ.ศ.๒๕๕๘

ผลจากการเป็นประชาคมอาเซียนได้ส่งผลกระทบต่อทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อประเทศไทย โดยสามารถเปรียบเทียบผลกระทบดังกล่าวจำแนกเป็นข้อดีและข้อเสียดังนี้

ตารางที่ ๔-๑ เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ข้อดี	ข้อเสีย
๑. ได้ประโยชน์เรื่องการท่องเที่ยว เพราะประเทศไทยอยู่ในทำเลศูนย์กลางของอาเซียน ปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย	๑. คนไทยจะหางานทำยากขึ้น(ตกงาน) เพราะการแข่งขันที่สูงขึ้น จากคนประเทศอื่น ๆ ในประเทศไทย
๒. เศรษฐกิจของประเทศไทยขยายตัว เนื่องจากเปิดเสรีการค้า โดยมีประเทศในกลุ่มอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศอยู่ร่วมกันในตลาดเดียวกัน ทำให้ส่งสินค้าไปขายได้ง่ายขึ้น รวมถึงประเทศอาเซียน+๓(จีน, เกาหลีใต้, ญี่ปุ่น) และอาเซียน+(จีน,เกาหลีใต้, ญี่ปุ่น,ออสเตรเลีย,อินเดีย,นิวซีแลนด์)	๒. แรงงานต่างด้าวแย่งใช้บริการพื้นฐานต่าง ๆ กับคนไทย เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน ไฟฟ้า ประปา ฯลฯ

ตารางที่ ๔-๑ เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ต่อ)

ข้อดี	ข้อเสีย
๓. ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากปริมาณการคมนาคมขนส่งที่เพิ่มขึ้นในอาเซียนและระหว่างอาเซียนกับจีน และอินเดีย จากการเป็นศูนย์กลางของอาเซียน เช่น บริษัทขนส่ง ปั่นน้ำมัน จะได้รับประโยชน์อย่างชัดเจน	๓. เกิดปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ และปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น จากการเปิดด่านชายแดนที่เดินเข้า-ออกสะดวก ประกอบกับคนไทยไม่รู้ธรรมเนียม กฎหมายของพลเมืองอาเซียนชาติอื่น
๔. ราคาสินค้า เพื่อการอุปโภคและบริโภค จะถูกลง เนื่องจากการนำเข้าวัตถุดิบปลอดภาษีและการนำเข้าสินค้าเกษตรราคาถูกจากประเทศสมาชิก	
๕. ผู้ประกอบการไทย สามารถย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศสมาชิกที่มีค่าแรงถูกกว่าได้ เพื่อลดต้นทุน	
๖. ความเป็นประชาคมอาเซียน ทำให้มีการพัฒนาเครือข่ายการสื่อสาร คมนาคมระหว่างกัน เพื่อประโยชน์ด้านการค้าและการลงทุน ซึ่งเป็นผลพลอยได้ ทำให้ผู้คนในอาเซียนไป-มาหาสู่กันมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความเข้าใจ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้คนจากต่างประเทศกันในอาเซียน	

การวิเคราะห์ สภาพปัญหาและผลกระทบของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงรายอยู่ในแผนเขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ ๒ ตามประกาศ กนพ.ที่ ๒/๒๕๕๘ ของรัฐบาล มีพื้นที่ประกอบด้วย ๒๑ ตำบลใน ๓ อำเภอ คือ อำเภอเชียงของ อำเภอเชียงแสน และอำเภอแม่สาย สามารถสรุปข้อดีและข้อเสียหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ดังนี้

ข้อดี จังหวัดเชียงราย ตั้งอยู่ตอนเหนือของประเทศไทย มีพรมแดนหลายเส้นทางพาดผ่าน นับเป็นชัยภูมิที่ดี เหมาะสม และเป็นเมืองหน้าด่าน ใช้เป็นประตูเศรษฐกิจจากประเทศเพื่อนบ้านได้ง่ายสะดวก โดยพบว่ามีศักยภาพดังนี้

๑. มีศักยภาพในการให้บริการด้านโลจิสติกส์แก่จีนตอนใต้ และพื้นที่ตอนบนของเมียนมา และสปป.ลาว เพื่อขนส่งสินค้า เนื่องจากอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้(North-

South Economic Corridor) ซึ่งสามารถไปทางเหนือเชื่อมโยงกับจีนตอนใต้(มณฑลยูนนาน) ได้ ทั้งทางบกและทางน้ำ ทางบกใช้ ๒ เส้นทาง ได้แก่ ๑) ถนน R๓A (ผ่านด่านเชียงของ และสปป.ลาว) ๒) ถนน R๓B (ผ่านด่านแม่สาย และเมียนมา) สำหรับทางน้ำขนส่งโดยอาศัยแม่น้ำโขง (ผ่านท่าเรือเชียงแสน และเชื่อมโยงลงมาทางใต้สู่ท่าเรือแหลมฉบัง เพื่อส่งออกทางทะเลไปยังภูมิภาคอื่นของโลกได้

๒. มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเชียงราย และในพื้นที่ตอนบนของเมียนมา สปป.ลาว และจีนตอนใต้ เนื่องจากเป็นเมืองมรดกทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี มาแต่ครั้งอดีต รวมถึงมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเชิงธรรมชาติหลายแห่งที่น่าสนใจ และเป็นที่ยอดนิยมนักท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศให้มาเที่ยว ทำรายได้ให้กับจังหวัดเชียงรายในแต่ละที่เป็นจำนวนมาก

๓. สามารถพัฒนาขยายห่วงโซ่ มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมในพื้นที่ เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรและอาหาร เครื่องเรือนแปรรูปได้ เป็นต้น

แผนภาพที่ ๔-๒ แผนที่เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor)

นอกจากนี้ ยังสามารถแยกวิเคราะห์ข้อดีที่อำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงรายจะได้รับ และมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยแยกตามรายอำเภอ ดังนี้

๑. อำเภอแม่สาย : พัฒนาด้านชายแดนรองรับการค้า การท่องเที่ยว โดยมีการเตรียมพื้นที่จัดตั้งโรงแรม ศูนย์การประชุม ร้านค้าปลอดภาษี ศูนย์ขนส่งมวลชน และศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวและกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ให้อำเภอแม่สายเป็น Trading City มุ่งเน้นการเป็นตลาดชายแดนไทย - เมียนมา และเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมมณฑลเสฉวน

๒. อำเภอเชียงแสน : เขตการค้าเสรี เขตปลอดภาษีอากร เป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ โดยมีการเตรียมพื้นที่จัดตั้งท่าเรือ ศูนย์เปลี่ยนถ่ายและคลังสินค้าพาณิชย์กรรม สำนักงาน และศุลกากรและกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ให้อำเภอเชียงแสนเป็น Port City มุ่งเน้นการเป็นท่าเรือสู่จีนตะวันตกและการท่องเที่ยวสามเหลี่ยมทองคำ

๓. อำเภอเชียงของ : การค้า การท่องเที่ยว ศูนย์ขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ โดยมีการเตรียมพื้นที่ศูนย์โลจิสติกส์ พาณิชยกรรม สำนักงานการค้า และศุลกากร และกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ให้อำเภอเชียงของเป็น Logistic City มุ่งเน้นบทบาทเป็นประตูการค้าสู่จีนตะวันตกและเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมหลวงพระบาง

ข้อเสีย มีดังนี้

๑. พื้นที่จังหวัดเชียงรายจะมีการไหลผ่านเข้า-ออกของประชากรประเทศเพื่อนบ้านเป็นจำนวนมากขึ้น

๒. ถูกแย่งชิงใช้บริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ของรัฐ เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน ไฟฟ้า และประปา

๓. เกิดปัญหาการว่างงานมากขึ้น เนื่องจากการจ้างแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งค่าจ้างถูกกว่าแรงงานไทย ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของปัญหาครอบครัวที่จะส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมและปัญหาอาชญากรรมในที่สุด

๔. ปริมาณปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่เพิ่มขึ้น เช่น ยาเสพติด โจรกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการค้าเดินชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่โดยชอบ

๕. เกิดปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ที่อาศัยโอกาสและช่องว่างจากการเปิดประตูการค้า และการผ่านเข้า-ออกได้โดยสะดวก แอบแฝงเข้ามาก่อเหตุร้ายในประเทศไทย หรือใช้เป็นเส้นทางผ่านเพื่อไปสู่ประเทศอื่น ๆ

๖. เกิดปัญหาด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะโรคระบาด โรคติดต่อที่เข้ามาพร้อมกับคนที่ผ่านเข้า-ออกในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกของผู้บริหารภายในและภายนอกจำนวน ๑๓ คน พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า พื้นที่จังหวัดเชียงรายหลังจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะเป็นพื้นที่ที่มีโอกาสและความเสี่ยงสูงต่อการไหลผ่านเข้า-ออกของคนจากประเทศอาเซียนและประเทศอื่น ๆ จำนวนมาก เนื่องจากจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพเป็นทั้งประตูเศรษฐกิจทางการค้า แหล่งท่องเที่ยว และด้านโลจิสติกส์ที่สำคัญในแนวระเบียงเขตเศรษฐกิจ ดังนั้น ย่อมมีปัญหายกยอคูกคามที่จะเกิดตามมาจำนวนมาก เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรม เช่น ยาเสพติด การลักลอบหลบหนีเข้าเมือง สินค้าหลบหนีภาษีศุลกากร อาวุธสงคราม วัตถุระเบิด การโจรกรรมรถข้ามแดน รวมถึงอาชญากรรมข้ามชาติ นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อเพิ่มขึ้นของปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคม และปัญหาด้านสาธารณสุขต่าง ๆ มากมายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

บทบาทตำรวจตระเวนชายแดน หลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่จังหวัดเชียงรายจากข้อมูลที่พบ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ามีบทบาทสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดเชียงราย แต่กลับไม่ได้ถูกให้ความสำคัญหรือนึกถึงเป็นลำดับต้น ๆ เมื่อก้าวถึงหน่วยงานที่ดูแลรักษาความมั่นคงปลอดภัยในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ซึ่งส่วนใหญ่จะนึกถึงหน่วย

ทหาร ตำรวจภูธร ศุลกากร สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่มีภารกิจหลักหรือภารกิจโดยตรงในการปฏิบัติงาน ณ ช่องทางเข้า-ออกที่ถูกต้องตามกฎหมายและเห็นผลการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากกว่า รวมถึงในพื้นที่ชายแดนตอนในของจังหวัดเชียงราย ในขณะที่ภารกิจของตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งมีภารกิจในการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ชายแดน พื้นที่ห่างไกล ทุรกันดารด้วยการเฝ้าระวัง ลาดตระเวนตรวจตราการเข้า-ออกของคน สินค้า บริการ ยานพาหนะ และนักท่องเที่ยวในช่องทางตามธรรมชาติที่ไม่ใช่ช่องทางที่ถูกต้องตามกฎหมายและหน่วยหลักมีข้อจำกัดในการเข้าถึงในเรื่องของระยะทางของพื้นที่ตลอดแนวชายแดน ทั้งในส่วนพื้นที่ชายแดนตามที่ทำหน่วยควบคุม ยุทธการแบ่งมอบให้ตำรวจตระเวนชายแดนรับผิดชอบ และพื้นที่อื่น ๆ ตามประกาศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๒ และ ประกาศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ลง ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ เรื่อง การกำหนดหน่วยงานและเขตอำนาจการรับผิดชอบเขตพื้นที่การปกครองของส่วนราชการ เพื่อมิให้มีการใช้ช่องทางธรรมชาติในการกระทำความผิด โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีแนวชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านถึง ๓ ประเทศ(เมียนมา, สปป.ลาว, จีน) มีช่องทางธรรมชาติที่เป็นแม่น้ำโขงและป่าเขาหลายแหล่ง ซึ่งยากที่หน่วยงานปกติจะเข้าตรวจตราได้บ่อยครั้งและทั่วถึง จึงเห็นว่าตำรวจตระเวนชายแดนเป็นหน่วยที่มีจุดแข็งในการทำงานคือ มีการกระจายตัวอยู่ในพื้นที่ชายแดนได้ดี มีความโดดเด่นในการทำงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ มีการประสานการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานหลักอย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะช่วยกันดูแล เสริมการเติมเต็มการปฏิบัติงานในส่วนที่เป็นข้อจำกัดของหน่วยตำรวจภูธรหรือทหาร โดยการวางกำลังและการออกลาดตระเวนป้องกันแนวชายแดนของจังหวัดเชียงรายได้อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรองรับความเจริญของโครงสร้างพื้นฐานด้านเส้นทางคมนาคม ในพื้นที่จังหวัดเชียงรายที่มีถนนพาดผ่านเข้าถึง รวมถึงพื้นที่ชายแดนทางบกและทางลำน้ำโขง

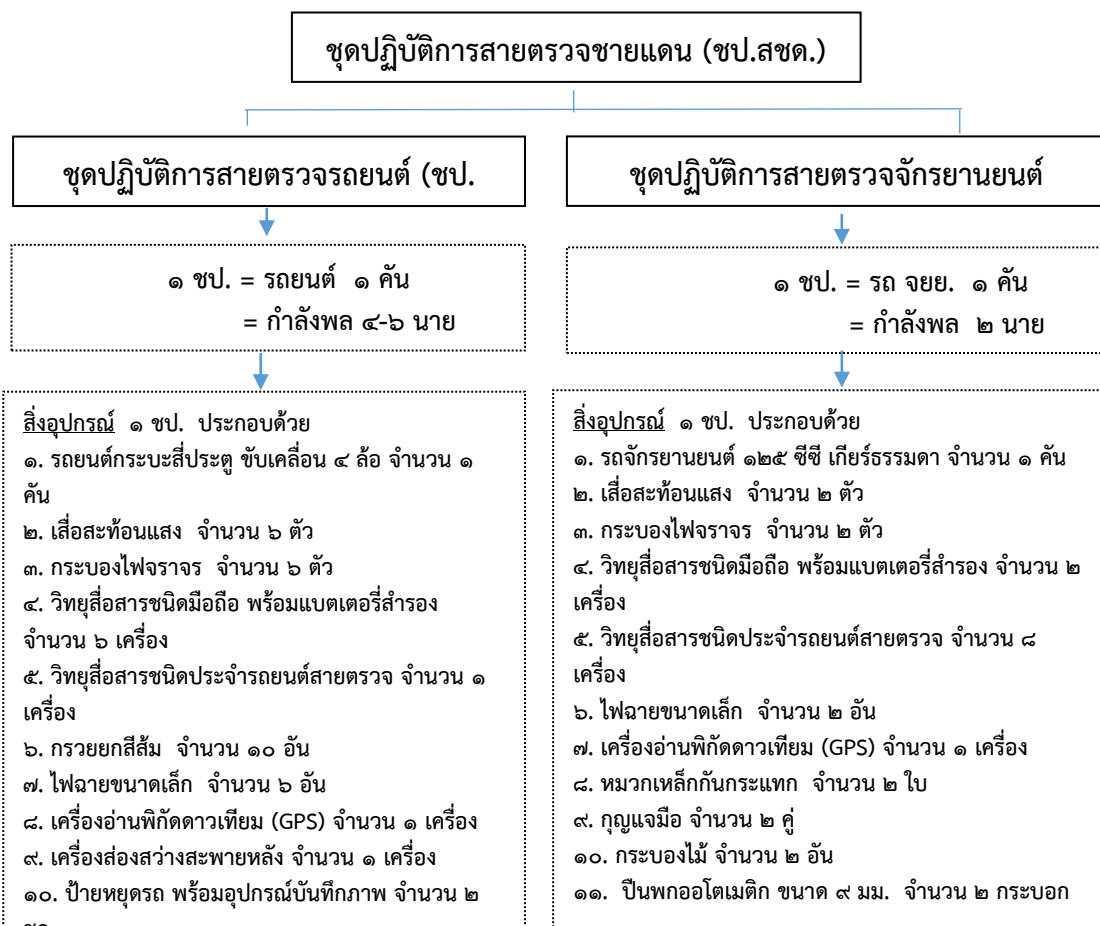
แนวทางการพัฒนาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัยจากข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดน และได้สัมภาษณ์การทำงานร่วมกับตำรวจตระเวนชายแดนที่ผ่านมา ต่างมีความเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนที่เป็นจุดแข็งคือ ๑) มีหน่วยปฏิบัติกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ ๒) การทำงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์อันดีในระดับพื้นที่ระหว่างประชาชนและกองกำลังทหาร ๒ ฝ่ายชายแดน คือ ฝ่ายไทยและฝั่งตรงข้าม ทำให้เป็นที่ไว้วางใจของกลุ่มคนดังกล่าวที่พร้อมจะยื่นมิตรไมตรีที่ตีระหว่างกัน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต การแลกเปลี่ยนข่าวสาร การช่วยเป็นหูเป็นตาในการช่วยสอดส่องดูแลพื้นที่ตามแนวชายแดนร่วมกันในลักษณะเครือข่าย ๓) ความอดทนและมีความเชี่ยวชาญในพื้นที่ชายแดน ๔) ความสามารถในการบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ในหลายภารกิจ(ทหาร ตำรวจ พลเรือน) หรือกล่าวได้ว่า ตำรวจตระเวนชายแดนมีความโดดเด่นในการเป็นสื่อกลางการประสานงานในพื้นที่ชายแดน และมีสายข่าวทางธรรมชาติที่เข้มแข็ง

นอกจากจุดแข็งแล้ว ผลการวิจัยยังพบจุดอ่อนหรือข้อด้อยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนคือ ๑) การสร้างการรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนแก่กำลังพลในสังกัด โดยเฉพาะกำลังพลที่ปฏิบัติงาน ในพื้นที่ชายแดน ยังไม่ทั่วถึง สาเหตุส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการเข้าถึงพื้นที่ที่มีความยากลำบาก พื้นที่ส่วนใหญ่อับสัญญาณ ๒) ความพร้อมใช้งาน ความพอเพียง และควมมีประสิทธิภาพของเครื่องมือสิ่งอุปกรณ์ รวมถึงยุทธโธปกรณ์ในการปฏิบัติงาน มีความล้าสมัย และไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในยุคปัจจุบัน ๓) การไม่ได้รับการส่งกำลังบำรุงตามภารกิจที่กำหนดให้ขึ้นควบคุมยุทธการกับหน่วยควบคุมยุทธการอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งไม่เป็นไปคำสาธุชิตกล่าวไว้ว่า “กองทัพต้องเดินด้วยท้อง”

จากจุดแข็งที่ค้นพบจากการวิจัย ประกอบกับข้อมูลสนับสนุนจากการวิจัยข้อ ๑ พบว่า จำเป็นต้องมีตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงรายตามช่องทางธรรมชาติ ซึ่งในปัจจุบันมีเส้นทางคมนาคมที่เข้าถึงได้โดยสะดวก ผู้วิจัยจึงเสนอการปรับปรุงแบบและยุทธวิธีในการเฝ้าระวังตรวจตราในพื้นที่ชายแดนในจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีเส้นทางคมนาคมเข้าถึงเป็นส่วนใหญ่ ทางเรียบริมแม่น้ำโขง โดยใช้ “สายตรวจชายแดน” ซึ่งควรจัดรูปแบบเป็น ๒ ลักษณะ คือ ๑) สายตรวจชายแดนรถยนต์ และ ๒) สายตรวจชายแดนจักรยานยนต์ มีข้อดีของสายตรวจชายแดน ๑) การเพิ่มความรวดเร็วเข้าถึงประชาชน จุดเกิดเหตุเมื่อได้รับแจ้งเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ๒) เป็นการป้องปรามการกระทำผิดในพื้นที่ชายแดน ๓) เป็นการแสดงตนและประชาสัมพันธ์หน่วยงาน และ ๔) เพิ่มความถี่ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอโครงสร้างการจัดสายตรวจชายแดน ภารกิจ และเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติภารกิจดังนี้

แผนภาพที่ ๔-๓ รูปแบบการจัดสายตรวจชายแดน

ตารางที่ ๔-๒ ภารกิจ/ยุทธวิธีสายตรวจชายแดน

ภารกิจ/ยุทธวิธีสายตรวจชายแดน		
๑. ลาดตระเวนตรวจตรา	รถสายตรวจ	ระบบสายตรวจ
๒. ระวังเหตุเบื้องต้น ควบคุมสถานการณ์ฉุกเฉิน/พิเศษ	เครื่องมือ พื้นฐาน	ทักษะการใช้เครื่องมือ
๓. การขอตรวจค้น เมื่อมีเหตุสงสัย หรือได้รับข้อมูล ข่าวสาร	จุดตรวจ	ยุทธวิธีตำรวจ
๔. ประชาสัมพันธ์ / พัฒนาเครือข่าย	เครือข่าย	มวลชนสัมพันธ์

บทที่ ๕

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง ๒ ข้อ โดยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากมุมมองของผู้บริหารภายในหน่วยของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเอง และ มุมมองความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเชียงราย ซึ่งจะเป็นหน่วยที่ได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดน หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานให้กับหน่วยดังกล่าว ในรูปแบบต่าง ๆ โดยได้พบ จุดแข็งสำคัญของตำรวจตระเวนชายแดน ที่จะนำไปสู่การกำหนดบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดน หลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และจุดอ่อนที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงพัฒนา เพื่อให้บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนมีความเข้มแข็งชัดเจน และเป็นที่เชื่อมั่นไว้วางใจให้กับประชาชนในพื้นที่เป้าหมายในการปฏิบัติงานคือ พื้นที่ชายแดนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่า บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดน ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นอีกหนึ่งขีดความสามารถและศักยภาพภายในของตำรวจตระเวนชายแดน ที่สั่งสมมาแต่อดีตและต้องถูกนำออกมาใช้โดยการปรับรูปแบบและยุทธวิธีการทำงานในพื้นที่ชายแดนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างผลการปฏิบัติงานที่ตอบสนองการปฏิบัติงาน ภายใต้ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) ของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) และประเทศไทย ๔.๐ ได้ต่อไป รายละเอียดผลการศึกษาที่ตอบวัตถุประสงค์ทั้ง ๒ ประการ สรุปได้ดังนี้

ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย

ผลจากการเป็นประชาคมอาเซียนได้ส่งผลกระทบต่อทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อประเทศไทย รวมถึงจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นหนึ่งในจังหวัดอยู่ในแผนเขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ ๒ ตามประกาศ กนพ.ที่ ๒/๒๕๕๘ ของรัฐบาล โดยผลกระทบเชิงบวกที่ค้นพบ คือ ๑) มีศักยภาพในการให้บริการด้านโลจิสติกส์แก่จีนตอนใต้ และพื้นที่ตอนบนของเมียนมา และสปป.ลาว เพื่อขนส่งสินค้า เนื่องจากอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้(North-South Economic Corridor) ซึ่งสามารถไปทางเหนือเชื่อมโยงกับจีนตอนใต้(มณฑลยูนนาน) ได้ทั้งทางบกและทางน้ำ ทางบกใช้ ๒ เส้นทาง ได้แก่ ๑) ถนน R๓A (ผ่านด่านเชียงของ และสปป.ลาว) ๒) ถนน R๓B

(ผ่านด่านแม่สาย และเมียนมา) สำหรับทางน้ำ ขนส่งโดยอาศัยแม่น้ำโขง(ผ่านท่าเรือเชียงแสน และเชื่อมโยงลงมาทางใต้สู่ท่าเรือแหลมฉบัง เพื่อส่งออกทางทะเลไปยังภูมิภาคอื่นของโลกได้ ๒) มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเชียงราย และในพื้นที่ตอนบนของเมียนมา สปป.ลาว และจีนตอนใต้ เนื่องจากเป็นเมืองมรดกทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี มาแต่ครั้งอดีต รวมถึงมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเชิงธรรมชาติหลายแห่งที่น่าสนใจ และเป็นที่ยังดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศให้มาเที่ยว ทำรายได้ให้กับจังหวัดเชียงรายในแต่ละที่เป็นจำนวนมาก และ ๓) สามารถพัฒนาขยายห่วงโซ่ มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมในพื้นที่ เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรและอาหาร เครื่องเรือนแปรรูปได้ เป็นต้น ส่วนผลกระทบเชิงลบที่ค้นพบ คือ ๑) จำนวนมากขึ้นของการไหลผ่านเข้า-ออกของประชากรประเทศเพื่อนบ้าน/ต่างประเทศ/นักท่องเที่ยว ๒) ปริมาณที่เพิ่มขึ้นของภัยคุกคามข้ามชาติและปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ เช่น ยาเสพติด โจรกรรมต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ ๓) ประชาชนในพื้นที่ถูกแย่งชิงใช้บริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ของรัฐ เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน ไฟฟ้า และประปา และ ๔) เกิดปัญหาการว่างงานมากขึ้น เนื่องจากการจ้างแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งค่าจ้างถูกกว่าแรงงานไทย ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของปัญหาครอบครัวที่จะส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมและปัญหาอาชญากรรมตามมา

ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัยจากข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดน และได้สัมผัสการทำงานร่วมกับตำรวจตระเวนชายแดนที่ผ่านมา ต่างมีความเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนที่เป็นจุดแข็ง คือ ๑) มีหน่วยปฏิบัติการกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ ๒) การทำงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์อันดีในระดับพื้นที่ระหว่างประชาชนและกองกำลังทหาร ๒ ฝ่ายชายแดน คือ ฝ่ายไทยและฝั่งตรงข้าม ทำให้เป็นที่ไว้วางใจของกลุ่มคนดังกล่าวที่พร้อมจะยื่นมิตรไมตรีที่ดีระหว่างกัน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต การแลกเปลี่ยนข่าวสาร การช่วยเป็นหูเป็นตาในการช่วยสอดส่องดูแลพื้นที่ตามแนวชายแดนร่วมกันในลักษณะเครือข่าย ๓) ความอดทนและมีความเชี่ยวชาญในพื้นที่ชายแดน ๔) ความสามารถในการบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ในหลายภารกิจ(ทหาร ตำรวจ พลเรือน) หรือกล่าวได้ว่า ตำรวจตระเวนชายแดนมีความโดดเด่นในการเป็นสื่อกลางการประสานงานในพื้นที่ชายแดน และมีสายข่าวทางธรรมชาติที่เข้มแข็ง นอกจากจุดแข็งแล้ว ผลการวิจัยยังพบจุดอ่อนหรือข้อด้อยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนคือ ๑) การสร้างการรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนแก่กำลังพลในสังกัด โดยเฉพาะกำลังพลที่ปฏิบัติงาน ในพื้นที่ชายแดน ยังไม่ทั่วถึง สาเหตุส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการเข้าถึงพื้นที่ที่มีความยากลำบาก พื้นที่ส่วนใหญ่อับสัญญาณ ๒) ความพร้อมใช้งาน ความพอเพียง และความมีประสิทธิภาพของเครื่องมือสิ่งอุปกรณ์ รวมถึงยุทธโธปกรณ์ในการปฏิบัติงาน มีความล้าสมัย และไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในยุคปัจจุบัน ๓) การไม่ได้

รับการส่งกำลังบำรุงตามภารกิจที่กำหนดให้ขึ้นควบคุมยุทธการกับหน่วยควบคุมยุทธการอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งไม่เป็นไปคำสัญญาตกล่าวไว้ว่า “กองทัพต้องเดินด้วยท้อง”

จากจุดแข็งที่ค้นพบจากการวิจัย ประกอบกับข้อมูลสนับสนุนจากผลการวิจัยข้อ ๑ พบว่า จำเป็นต้องมีตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงรายตามช่องทางธรรมชาติ ซึ่งในปัจจุบันมีเส้นทางคมนาคมที่เข้าถึงได้โดยสะดวก ผู้วิจัยจึงเสนอการปรับปรุงแบบและยุทธวิธีในการเฝ้าระวังตรวจตราในพื้นที่ชายแดนในจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีเส้นทางคมนาคมเข้าถึงเป็นส่วนใหญ่ ทางเรียบริมแม่น้ำโขง โดยใช้ “สายตรวจชายแดน” ซึ่งควรจัดรูปแบบเป็น ๒ ลักษณะ คือ ๑) สายตรวจชายแดนรถยนต์ และ ๒) สายตรวจชายแดนจักรยานยนต์ มีข้อดีของสายตรวจชายแดน ๑) การเพิ่มความรวดเร็วเข้าถึงประชาชน จุดเกิดเหตุเมื่อได้รับแจ้งเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ๒) เป็นการป้องปรามการกระทำผิดในพื้นที่ชายแดน ๓) เป็นการแสดงตนและประชาสัมพันธ์หน่วยงาน และ ๔) เพิ่มความถี่ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอโครงสร้างการจัดสายตรวจชายแดน (ขป.สชด.) ที่ประกอบด้วย ชุดปฏิบัติการสายตรวจรถยนต์ (ขป.สตรย.) และ ชุดปฏิบัติการสายตรวจจักรยานยนต์ (ขป.จยย.) ซึ่ง ตำรวจตระเวนชายแดนควรนำมาเสริมประสิทธิภาพในการลาดตระเวนเฝ้าตรวจพื้นที่ชายแดนในจังหวัดเชียงราย เพิ่มเติมให้กับ การลาดตระเวนเดินเท้าแบบเดิม โดยเน้นในพื้นที่ชายแดนที่มีโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเข้าถึงและพาดผ่าน

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑.๑ ผู้บริหารกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ควรพิจารณาทบทวนศึกษาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดน หลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อกำหนดเป็นนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิบัติที่รองรับนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนของรัฐบาลและหน่วยเหนือที่ชัดเจน สำหรับนำไปแปลงสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

๑.๒ การบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ผู้บริหารกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญและมอบหมายให้ผู้บริหารที่มีอำนาจในการนำเสนอข้อมูลและตัดสินใจได้เข้าประชุม

๑.๓ ผู้บริหารกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ควรหารือกับหน่วยควบคุมยุทธศาสตร์ เพื่อขอรับการสนับสนุนการส่งกำลังบำรุงเพื่อใช้ในการปฏิบัติการกิจให้กับหน่วย/กำลังพลที่ปฏิบัติงาน นอกเหนือจากการเข้าร่วมฝึกอบรมในหลักสูตรระดับต่าง ๆ

๑.๔ ปรับแก้ไขกฎหมาย ระเบียบคำสั่งที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

๑.๕ ควรเชิญระดับหัวหน้าที่มีอำนาจในการตัดสินใจได้ มาประชุมพูดคุย เพื่อหาแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันในพื้นที่ชายแดนด้วยกัน เช่น การสกัดกั้นจุดตรวจ เพื่อช่วยกัน

ควบคุมสิ่งผิดกฎหมายทั้งทางน้ำและทางบก ช่วยกันปรับกลยุทธ์ในระดับผู้ปฏิบัติ ต้องมีคำสั่งลงมา ระดับอำเภอและจังหวัดเป็นเจ้าภาพในการเรียกทุกหน่วยมาเรียกประชุมได้

๑.๖ ควรบริหารจัดการชายแดนแบบอเมริกา โดยทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่ชายแดนมีหัวหน้าสั่งการคนเดียว มีเอกภาพในการปฏิบัติงานแบบบูรณาการ

๒. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

๒.๑ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ควรจัดทำหลักสูตรการให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้กับกำลังพลทุกระดับในสังกัด รวมถึงบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๒.๒ แต่งตั้งคณะทำงานฯ เพื่อศึกษาความเป็นไปในการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์(ใหม่) ทดแทนเครื่องมือ อาวุธยุทโธปกรณ์เดิมที่มีความล้าสมัย และไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในสถานการณ์ปัจจุบัน

๒.๓ ศึกษาและวิจัยเพื่อวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับสายตรวจชายแดนว่าสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๒.๔ กองร้อยปฏิบัติการ ควรประชาสัมพันธ์ผลงานของหน่วยให้สังคมประชาชนได้รับทราบถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดน

๓. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๓.๑ ควรศึกษารูปแบบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสายตรวจชายแดน

๓.๒ ควรศึกษาถึงกระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน หน่วยงานในการกิจกรรมและการปฏิบัติหน้าที่ของกองร้อยปฏิบัติการทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อนำข้อมูลมาทบทวนและปรับบทบาทและหน้าที่ของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนให้มีความสอดคล้องกับบริบทสังคมยุคใหม่

๓.๓ ศึกษาอาวุธยุทโธปกรณ์ที่เหมาะสมกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังเข้าสู่อาเซียน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาพื้นที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน. กรุงเทพฯ : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด, ๒๕๕๙.

สมเกียรติ วัฒนศิริชัยกุล. แผนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อพัฒนาประเทศไทย ก่อนเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ค.ศ.๒๐๑๕. กรุงเทพฯ : สันทวีกิจ พรินติ้ง, ๒๕๕๓.

วารสารและหนังสือพิมพ์

กิตติวัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. “การบริหารจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดนไทยภายใต้บริบทการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”. วารสารสภาความมั่นคงแห่งชาติ. ฉบับที่ ๕., ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖. หน้าที่ ๔.

กิตติวัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. “ยุทธศาสตร์การใช้กฎหมายความมั่นคงและการใช้หน่วยกำลังด้านความมั่นคง เพื่อการบังคับใช้กฎหมายที่เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาการกระทำ ความผิดกฎหมายตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาภายใต้กรอบการลงทุนและกรอบข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน”. รัฐสภาสาร. ปีที่ ๖๔ ฉบับที่ ๑, เดือนมกราคม ๒๕๕๙.

ธิดารัตน์ โชคสุชาติ. “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: ความสำคัญและการเตรียมความพร้อมของ ไทย”.

๒๕๕๓.

วิมล ปันคง. “เขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณพื้นที่ชายแดนเพื่อรองรับ AEC”. สำนักพัฒนาองค์ความรู้ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (ITD). หนังสือพิมพ์กรุงเทพ

ธุรกิจ

Section : ASEAN+คอลัมน์ “อาเซียน Business Forum”. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑๖๑, วันอังคารที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๗ หน้า ๑

ศิริวรรณ มนอัคระผดุง. “การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑๙, ตุลาคม ๒๕๕๗.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

กนกวรรณ สมรักษ์. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ทัศนคติและแนวโน้มพฤติกรรมต่อเรื่อง

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC. วิทยานิพนธ์ วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ๒๕๕๕.
นุศรา ตันลาพัฒน์. ศักยภาพในการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของจังหวัดเชียงราย.
บัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ๒๕๕๘.
วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย (ต่อ)

ผ่องศรี ชาญชนะโยธิน. “แนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด- เมียวดี”. เอกสารวิจัย
สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๕.
ไพฑูรย์ กุศลธนาม. “การปรับโครงสร้างหน่วยปฏิบัติของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
เพื่อรองรับภัยคุกคามในอนาคต”. หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ. วิทยาลัยการทัพเรือ
กรมยุทธศึกษาทหารเรือ รุ่นที่ ๔๗ .กรุงเทพฯ. ๒๕๕๘.
อนันตาทพร อูปถัมภ์. “ผลสัมฤทธิ์ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมาของ
กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ”. หลักสูตรปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต,
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการมหาวิทยาลัย
ศรีปทุม, ๒๕๕๙.

บรรยาย ปาฐกถา

พจณี อรรถโรจน์ภิญโญ, รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
บรรยายเรื่อง “ยุทธศาสตร์ เขตเศรษฐกิจพิเศษ”. ณ โรงแรมรอยัล นาคารา จ.
หนองคาย,
วันศุกร์ที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙ .

เอกสารไม่ตีพิมพ์

ตำรวจแห่งชาติ. สำนักงาน. “ประชาคมอาเซียนปี ๒๕๕๘ กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ”. ลง มีนาคม
๒๕๕๘.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ๒๕๕๖. “สปป.ลาว น้องใหม่ WTO ลำดับที่ ๑๕๘”. (ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก <http://www.thai-aec.com/693>, ๒๕๖๑.
ปิยพงศ์ พุฒินิชย์. “การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกกับอนาคตธุรกิจก่อสร้างไทย”.
(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://www.thansettakij.com/content/141969>, ๒๕๖๑.
“ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และการปฏิรูป

ประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก<https://planning.tu.ac.th/images/Download/๐๓Strategy/plan๒๐.pdf>, ๒๕๖๑.

สุวิทย์ เมษินทรีย์. “ประเทศไทย 4.0 สร้างเศรษฐกิจใหม่” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://www.drborworn.com/article/detail.asp?id=16223>, ๒๕๖๑.

ผนวก ก

ประเด็นคำถามสำหรับสัมภาษณ์

วิจัยเรื่อง “บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่
ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย”

ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑

คำชี้แจง :

๑. ประเด็นคำถามสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของวิจัยเรื่อง “บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย”

๒. ขอให้ท่านตอบข้อคำถามทุกข้อตามความคิดเห็นของท่าน คำตอบของท่าน จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย โดยแบ่งประเด็นคำถามออกเป็น ๒ ส่วนดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัว

๑. ชื่อ - นามสกุล.....
๒. อายุ.....
๓. วุฒิการศึกษา.....
๔. อาชีพ/ตำแหน่ง/หน่วยงานในปัจจุบัน.....
๕. ประวัติการทำงานอื่น ๆ และที่เกี่ยวข้องกับ ตชด. (หากมี)

๖. ว/ด/ป. สัมภาษณ์.....

๗. สถานที่สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ ๒ ประเด็นคำถามสำหรับสัมภาษณ์ดังนี้

ข้อ ๑ ท่านคิดว่าการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการนับตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ เป็นต้นมา บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย เป็นอย่างไรบ้าง

ตอบ.....

ข้อ ๒ ท่านคิดว่าปัญหาและผลกระทบต่อบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงรายในปัจจุบัน พบมากที่สุดคือ เรื่องใด เพราะอะไร

ตอบ.....

ข้อ ๓ ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคม
อาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย ควรเป็นอย่างไร

ตอบ.....
.....
.....

พล.ต.ต. พันธุ์พงษ์ สุขศิริมัท
นักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐
ประจำปีการศึกษา๒๕๖๐-๒๕๖๑

ผนวก ข

แบบตอบรับขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ข้อมูล

วิจัยเรื่อง “บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย” ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑

ข้าพเจ้า..... ตำแหน่ง

ยินดีให้นักศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ เข้าพบและ สัมภาษณ์

ในวันที่..... เดือน.....พ.ศ. ๒๕๖๑ เวลา

..... ส ฎ ก ษ น ที่

ยินดีตอบประเด็นคำถามทางเอกสารแล้ว จัดส่งให้ภายใน

ไม่สะดวกให้สัมภาษณ์และเข้าพบ แต่มอบหมายให้

..... ตำแหน่ง..... เป็นผู้แทนในการให้ ข้อมูล

(ล ง ชี อ)

.....

(.....)

(ตำแหน่ง).....

(วัน / เดือน / ปี)

.....

กองบังคับการฝึกพิเศษ
กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

โทร. ๐-๒๒๗๙-๙๕๒๐ ต่อ ๗๐๐๐๙

ผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย
เรื่อง “บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคม
อาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย”

ที่ ตช 0030.60/

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
1279 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

มิถุนายน 25๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยเรื่อง “บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่
ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย”

เรียน ผู้บัญชาการ กองกำลังผาเมือง , นายด่านศุลกากร อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และ
ประธานหอการค้า จังหวัดเชียงราย

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบตอบรับ 1 ชุด
2. ประเด็นคำถามสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ตามที่ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ได้มอบหมายให้ พลตำรวจตรี พันธุ์พงษ์
สุขศิริมีช ตำแหน่ง ผู้บังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เข้ารับการฝึกอบรม
หลักสูตร การป้องกันราชอาณาจักร ระหว่างวันที่ 5 ตุลาคม 2560- 13 กันยายน 2561 ณ วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ รุ่นที่ 60 ประจำปีการศึกษา 2560-2561 ซึ่งใน
หลักสูตรดังกล่าวกำหนดให้ผู้ศึกษาจัดทำผลงานวิจัย จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ “บทบาทของตำรวจ
ตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย” โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่
ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย และศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของ
ตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย

เพื่อให้ข้อมูลของผลงานวิจัยมีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนในอนาคต จึงขอความอนุเคราะห์มายังท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ และมีประสบการณ์ ตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษาวิจัย เพื่อให้ข้อมูลสำคัญตามประเด็นคำถามแนบท้าย ทั้งนี้ ได้มอบหมายให้ พันตำรวจโทหญิง ชัชฎาภรณ์ ขาวแมนจันทร์ สว.ผอ.๓ บก.อก.๑ และ ดาบตำรวจหญิง ดร.อนันตพร อุปลัมภ์ เป็นผู้แทนในการประสานการปฏิบัติ หมายเลขโทรศัพท์ 08-9244-2079 E-mail : ming05@hotmail.co.th โทรสาร 02-278-5733 ผลประการใดกรุณาแจ้งส่งแบบตอบรับให้ผู้ประสานการปฏิบัติทราบภายในวันที่ **22 มิถุนายน 2561**

ขอแสดงความนับถือ

พลตำรวจตรี

(พันธุ์พงษ์ สุขศิริมัช)

ผู้บังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

กองบังคับการฝึกพิเศษ

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

โทร. 0-2279-9520 ต่อ 70009

2279-9520 ต่อ 70009

ผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย
เรื่อง “บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่
ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย”

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ _____ บช.ตชด. _____ โทร. 0-2279-9520 ต่อ 70009
ที่ 0030.60/ _____ วันที่ _____ มิถุนายน 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยเรื่อง บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่
ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย

เรียน พล.ต.ท.ประพันธ์ จันทร์อม ผบช.ตชด. , พล.ต.ต.กรเอก เพชรไชยเวส รรท.รอง.ผบช.ตชด.(ปป),

ผบก.ตชด.ภาค 3, ผบ.ร้อย ตชด.327,

ตามที่ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ได้มอบหมายให้ พล.ต.ต. พันธุ์พงษ์ สุขศิริมัช ตำแหน่ง ผบก.กฝ.บช.ตชด. เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร การป้องกันราชอาณาจักร ระหว่างวันที่ 5 ตุลาคม 2560- 13 กันยายน 2561 ณ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ รุ่นที่ 60 ประจำปีการศึกษา 2560-2561 ซึ่งในหลักสูตรดังกล่าวกำหนดให้ผู้ศึกษาจัดทำผลงานวิจัย จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ “บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย และศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย

เพื่อให้ข้อมูลของผลงานวิจัยมีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนในอนาคต จึงขอความอนุเคราะห์มายังท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษาวิจัย เพื่อให้ข้อมูลสำคัญตามประเด็นคำถามแนบท้าย ทั้งนี้ ได้มอบหมายให้ พล.ต.ท.หญิง ชัชฎาภรณ์ ขาวแมนจันทร์ สว.ฝอ.๓ บก.อก.๖ และ ด.ต.หญิง ดร.อนันตพร อุปลัมภ์ เป็นผู้แทนในการประสานการปฏิบัติ หมายเลขโทรศัพท์ 08-9244-2079 E-mail : ming05_@hotmail.co.th โทรสาร 02-278-5733 ผลประการใดกรุณาแจ้งและส่งแบบตอบรับให้ผู้ประสานการปฏิบัติทราบภายในวันที่ 22 มิถุนายน 2561

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

พล.ต.ต.

(พันธุ์พงษ์ สุขศิริมัช)

ผบก.กฝ.บช.ตชด.

ผนวก จ
ประมวลภาพการสัมภาษณ์
วิจัยเรื่อง “บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่
ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย”
ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑

สัมภาษณ์ พล.ต.ต.กรเอก เพชรไชยเวส
ตำแหน่ง รอง ผบช.ตชด.
สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ ๒๒ มิ.ย.๖๑ เวลา ๐๙.๓๐ น.
สถานที่ บช.ตชด.

สัมภาษณ์ พล.ต.ต.วิชัย เกษมวงศ์
ตำแหน่ง รอง ผบช.ตชด.
สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ ๒๒ มิ.ย.๖๑ เวลา ๑๐.๒๐ น.
สถานที่ บช.ตชด.

สัมภาษณ์ พล.ต.ต.วันชาติ คำเครือคอง
ตำแหน่ง รอง ผบช.ตชด.
สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ ๒๒ มิ.ย.๖๑ เวลา ๑๑.๓๐ น.
สถานที่ บช.ตชด.

สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์

๑. นายพรเทพ อินทะชัย ประธานหอการค้า จังหวัดเชียงราย ๒๑ มิ.ย.
๖๑
๒. นายแสงอรุณ พงษ์แพทย์ หัวหน้าด่านศุลกากร อ.แม่สาย จ.เชียงราย
๒๑ มิ.ย.๖๑
๓. พ.ต.อ.เอกกร บุชบาบดินทร์ ผกก.ตม.ด่านแม่สาย จ.เชียงราย ๒๕ มิ.ย.
๖๑ เอกสาร
๔. พล.ต.ต.ยุทธชัย พัวประเสริฐ ผบก.ภ.จังหวัดเชียงราย ๒๖ มิ.ย.๖๑
เอกสาร

ผนวก ฉ
สรุปประเด็นสัมภาษณ์
วิจัยเรื่อง “บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่
ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย”
ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑

โดยผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์แทนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๒ คน ดังนี้

A แทน กลุ่มผู้บริหารส่วนกลาง จำนวน

๖ คน

B แทน กลุ่มผู้บริหารจากหน่วยงาน จำนวน ๖ คน

ข้อ ๑ ท่านคิดว่าการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการนับตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ เป็นต้นมา บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย เป็นอย่างไรบ้าง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๓ คน โดยภาพรวมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การพัฒนาคมนาคม ด้านโครงสร้างพื้นฐานทำให้การเข้าถึงช่องทางสำคัญต่าง ๆ ในการเข้า-ออกในพื้นที่ชายแดนแต่ละแห่งได้ง่ายและสะดวกขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยด้านการค้าชายแดนและการท่องเที่ยวแล้ว ยังอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนทั้งสองประเทศในการเดินทางไปมาหาสู่ระหว่างกันได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มผู้กระทำความผิดภายในประเทศและประเทศรอบบ้าน ตลอดจนกลุ่มผู้ก่อการร้ายจากภายนอกประเทศ ซึ่งเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงต่อประเทศไทย ที่มีภัยคุกคามความสะดวกของเส้นทางคมนาคมและช่องทางตามธรรมชาติ และช่องทางเข้า-ออกที่ถูกต้องตามกฎหมายตามแนวชายแดนเป็นเส้นทางในการผ่านเข้า-ออก เพื่อกระทำความผิดในรูปแบบต่างๆ เช่น ยาเสพติด การตัดไม้ทำลายป่า การลักลอบหลบหนีเข้าเมือง สินค้าหลบหนีภาษีศุลกากร อาวุธสงครามวัตถุระเบิด และการโจรกรรมรถในพื้นที่ชายแดนหรือ เพื่อหลบหนีการจับกุมของเจ้าหน้าที่ไปยังประเทศรอบบ้านหรือเพื่อเดินทางต่อไปยังประเทศอื่นเมื่อพบการกระทำความผิด ซึ่งผลกระทบที่หลีกเลี่ยงไม่ได้จากความเจริญทางคมนาคมในพื้นที่ชายแดนดังกล่าว ถ้าไม่ได้รับการป้องกันแก้ไขที่ตรงกับปัญหาจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว จะทำให้เกิดผลกระทบด้านอื่นๆ ตามมา เริ่มต้นจากการก่อเกิดของปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคม ที่เป็นเหตุปัจจัยพื้นฐานของปัญหาอาชญากรรม และปัญหาความมั่นคงสู่พื้นที่ตอนในของประเทศในที่สุด จึงกล่าวได้ว่า พื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย เป็นพื้นที่ที่มีโอกาสและมีความเสี่ยงสูงต่อความมั่นคงของประเทศที่ทุกหน่วยงานต้องให้ความสำคัญ โดยเฉพาะหน่วยงานด้านความมั่นคง ซึ่งจะต้องบูรณาการทำงานร่วมกันในการลดหรือขจัดโอกาสและความเสี่ยงของภัยคุกคามดังกล่าว ไม่ให้เป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ A๒ (สัมภาษณ์ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า “ตำรวจตระเวนชายแดนมีกรอบลักษณะบทบาทหน้าที่ไม่ชัดเจน ต้องกำหนดแผนการปฏิบัติเอง แต่มีจำกัดการปฏิบัติ ไม่สามารถขับเคลื่อนได้เต็มที่ มีประกาศกฎบัตรอาเซียนระดับชาติ แต่หลักการปฏิบัติจริง แต่ละประเทศยังหวงผลประโยชน์ของตัวเองอยู่ ไม่ยอมเปิดประเทศตามข้อตกลงอาเซียน ยังไม่เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงของแต่ละประเทศมากนัก ตำรวจตระเวนชายแดนมีการพัฒนาฝึกฝนภาษาเล็กน้อย ช่วงเวลาสั้น ๆ ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ที่ผ่านมา ตำรวจตระเวนชายแดนยังขาดความรู้และไม่มีการปรับตัวรองรับกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จึงไม่มีการเคลื่อนไหวอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นจุดอ่อนของตำรวจตระเวนชายแดนคือ การขับเคลื่อนการปฏิบัติการกิจได้เต็มที่ มีข้อจำกัดที่ตำรวจตระเวนชายแดนต้องขึ้นควบคุมยุทธการกับทหาร ตำรวจตระเวนชายแดนต้องปฏิบัติการกิจในเชิงลึกเพื่อสร้างความสมบูรณ์ของทุกภารกิจ”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ A๓ (สัมภาษณ์ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า “จังหวัดเชียงรายเชื่อมติดต่อกับ ๒ ประเทศคือ เมียนมา กับ สปป.ลาว การหวาดระแวงของหน่วยงานด้านความมั่นคงตามแนวชายแดนลดลง การปฏิบัติการกิจด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจตระเวนชายแดน ในลักษณะบูรณาการมากขึ้น และมีศูนย์คณะกรรมการชายแดน ในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานชายแดนทั้งภายในและภายนอก ทำให้ตำรวจตระเวนชายแดนได้รับบทบาทในพื้นที่ชายแดนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การตรวจจับ ตรวจจับ ตามช่องทางต่างๆ อย่างเข้มข้น นำไปสู่เพิ่มปริมาณการจับกุมที่เข้มข้นขึ้น จากสถิติการจับกุมที่ผ่านมา ตลอดจนการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาภัยพิบัติต่าง ๆ โดยเฉพาะจังหวัดเชียงราย ที่ผ่านมามีแผ่นดินไหวตลอดปี สร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนตำรวจตระเวนชายแดน มีการเชื่อมข้อมูล ประสานความร่วมมือในการช่วยเหลือประชาชนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนต้องทำความเข้าใจด้านวัฒนธรรม ประเพณี ในการไปมาหาสู่กัน ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันหลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การปฏิบัติการข่าวร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น บุคคลมีหมายจับ การคัดกรองข่าว สร้างเครือข่ายยิ่งดียิ่งดี ที่ผ่านมา ตำรวจตระเวนชายแดนทำงานมวลชนสัมพันธ์ได้ดี จึงเกิดสายข่าวทางธรรมชาติ จิตวิญญาณเพิ่มขึ้น จนได้รับความไว้วางใจและเชื่อถือจากประชาชนตามชุมชนชายแดนทั้ง ๒ ฝั่ง”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ A๔ (สัมภาษณ์ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า “ตำรวจตระเวนชายแดน ต้องทำ ๓ บทบาท คือ ๑. ด้านความมั่นคง รักษาความสงบ ๒. ด้านสังคม มวลชนสัมพันธ์ และ ๓. ด้านต่างประเทศ ส่วนงาน รร.ตชด. เป็นการมวลชนสัมพันธ์กับชุมชนชายแดนอย่างใกล้ชิด บทบาทตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ผลงานที่โดดเด่นมากที่สุดคือ ยาเสพติด ซึ่งขนยาเสพติดมาจากประเทศฝั่งตรงข้าม ที่มีโรงงานผลิต และแหล่งพักยา กระบวนการขนส่งยาเสพติดหลากหลายรูปแบบ เป็นขบวนการทั้ง ๒ ฝั่ง รวมถึงประชาชนค่อนข้างตื่นตัว มิติใหม่ในการเดินทางที่ถูกต้องไม่ต้องมีวีซ่าเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เกิดการ

เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทั้ง ๒ ฝั่ง มีการตื่นตัวด้านเศรษฐกิจสร้างรายได้กับประชาชนตามชุมชนชายแดนเพิ่มขึ้น”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B๑ (สัมภาษณ์ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า “พื้นที่จังหวัดเชียงราย หลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนที่มีความโดดเด่นคือ เป็นหน่วยข่าวตามแนวชายแดน เพราะตั้งฐานที่มั่นไว้ตามแนวชายแดน ซึ่งได้รับฝึคชอบหลายหน้าที่ เช่น การเฝ้าตรวจชายแดน, ครูสอน ร.ร.ตชด. เป็นมวลชนสัมพันธ์ที่ดี และใกล้ชิดกับประชาชนทั้ง ๒ ฝั่งมากกว่าหน่วยงานอื่น ตลอดจนเป็นหน่วยงานที่ประชาชนชุมชนชายแดนให้ความไว้วางใจและเชื่อใจมากที่สุด เพราะตำรวจตระเวนชายแดนได้เข้าไปช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนชายขอบ ผู้ด้อยโอกาสมาอย่างต่อเนื่อง เช่น ให้ความรู้เรื่องกฎหมายพื้นฐานที่ควรรู้ ฝึกอาชีพ และแนะวิธีการป้องกันภัยตนเอง จึงเป็นภาพลักษณ์ที่ดี เมื่อเปิดประตูการค้าเสรีตามช่องทางชายแดนเกิดขึ้น เศรษฐกิจของประชาชนชุมชนชายแดนก็ดีขึ้นตาม”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B๒ (สัมภาษณ์ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า “ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ ที่เคยสัมพัสมา ส่วนใหญ่ทางโขงลาวจะได้ร่วมบูรณาการกับตำรวจตระเวนชายแดนบ่อย ตามช่องทางจุดผ่อนปรนด้านความมั่นคง มีการประสานงาน แต่ในพื้นที่จังหวัดเชียงรายกับบทบาทตำรวจตระเวนชายแดน เห็นไม่ชัด โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากกองกำลังทหารมากกว่า ในลักษณะการแจ้งข่าว เช่น ยาเสพติดมากที่สุด การทำงานแบบบูรณาการ ร่วมมือกันในการแจ้งข่าว ติดตาม ตลอดจนประชุมร่วมกันทุกเดือน แต่ไม่ค่อยให้ความสนใจกับตำรวจตระเวนชายแดน หากเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น จึงสรุปว่า ภารกิจตามแนวชายแดนติด สปป.ลาว ตำรวจตระเวนชายแดนจะชัดเจนมากกว่าโซนอื่น”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B๓ (สัมภาษณ์ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า “หลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกสาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทในพื้นที่ชายแดน จังหวัดเชียงรายมากขึ้นในเวทีการประชุมประจำเดือนระดับจังหวัด อำเภอ เพื่อรับมือนโยบายและทำความเข้าใจทิศทางการทำงาน แบ่งงานกันทำตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ตลอดจนการบูรณาการการทำงานร่วมกันทุกหน่วยจนนำไปสู่เป้าหมาย”

ข้อ ๒ ท่านคิดว่าปัญหาและผลกระทบต่อบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงรายในปัจจุบัน พบมากที่สุดคือเรื่องใด เพราะอะไร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๓ คน โดยภาพรวมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า หลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในจังหวัดเชียงราย ปัญหาและผลกระทบต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดนมากที่สุดคือ การขึ้นควบคุมยุทธการกับทหาร ส่งผลให้การแสดงบทบาทภายในอำนาจหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดนทำได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านพื้นที่รับผิดชอบ ถ้าพื้นที่ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบ ไม่สามารถเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมได้ หรือต้องได้รับอนุญาตถึงจะเข้าพื้นที่ได้ รวมถึงการปฏิบัติงานตามที่หน่วยงานอื่นร้องขอรับการสนับสนุนจากตำรวจตระเวนชายแดน ต้องได้รับอนุญาตจากทหารก่อน

จึงจะทำให้ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน รวมถึงการการปฏิบัติหน้าที่ของกองร้อย ปฏิบัติการไม่ยึดโยงกับแผนปฏิบัติการประจำปี ส่งผลให้การประเมินผลการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ จึงขาดหลักฐานผลงานการปฏิบัติงานเพื่อใช้ในการอ้างอิงในการจัดทำของบประมาณประจำปีต่าง ๆ ทำให้กระทบต่องบประมาณที่ถูกหน่วยเหนือตัดลดลงเรื่อย ๆ ทุกปี และเมื่อเปิดช่องทางการค้าเสรี การเพิ่มปริมาณอาชญากรรมเป็นจำนวนมาก เกิดช่องทางที่ไม่ถูกต้องมากมาย ขณะเดียวกันตำรวจตระเวนชายแดนขาดกำลังพล เทคโนโลยี เครื่องไม้เครื่องมือ และขาดความรู้กฎหมายอาเซียน ภาษา วัฒนธรรม ประเพณีของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นปัญหาอุปสรรคในการทำงานที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของการทำงาน แต่ปัจจุบันตำรวจตระเวนชายแดนขาดประชาสัมพันธ์ผลงานที่ดำเนินการแล้วให้สังคม ประชาชน หน่วยงานข้างเคียงได้รับทราบ ส่งผลให้สังคม ประชาชน หน่วยงานข้างเคียง ไม่เข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดน ไม่มีความโดดเด่นของผลงาน และไม่มีเอกลักษณ์ของหน่วยงานเอง ที่สร้างผลงานในเชิงประจักษ์แก่สายตาประชาชน สังคม ประเทศได้อย่างชัดเจน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ A๒ (สัมภาษณ์ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า “ตำรวจตระเวนชายแดนมีส่วนช่วยในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และให้ได้รับความเท่าเทียมกันในฐานะพลเมืองอาเซียน ช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม กรณีมีการไหลเวียนเข้า-ออก ๒ ประเทศตลอด ตำรวจตระเวนชายแดนช่วยผลักดันให้เข้า-ออกในช่องทางที่ถูกต้องตามกฎหมายมากขึ้น รวมถึงเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานต้องทำความเข้าใจวัฒนธรรม ประเพณี ภาษาของประเทศเพื่อนบ้านในการอยู่ร่วมกันและการติดต่อสื่อสารเป็นไปในทิศทางเดียวกัน”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ A๓ (สัมภาษณ์ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า “ปัญหาอุปสรรคคือ คนขาดความรู้แจ้งในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ อำนาจ คนน้อย ขาดอุปกรณ์ระบบข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ เช่น สถิติเข้า-ออก ตรวจเอ็กเรย์ อุปกรณ์สากล ในการร่วมหน่วยงานระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนข้อมูล ใช้จิตวิญญาณลึกซึ้งภายใน (ไข่แดง) ยังไม่บูรณาการเกี่ยวกันถึงที่สุด กระทรวงต่างประเทศเป็นเจ้าภาพในการระดมหน่วยงานในเกี่ยวข้องกับพื้นที่ชายแดน เพื่อการทำงานแบบบูรณาการให้มากที่สุด ทุกหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานด้วยกัน ”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ A๔ (สัมภาษณ์ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า “ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงรายปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ยาเสพติด เนื่องจากมีช่องทางเข้า-ออกทั้งทางบกและทางน้ำหลายช่องทาง ทั้งช่องทางถูกต้องและไม่ถูกต้อง ผู้คนผ่านเข้า-ออกมีประชาชน นักลงทุน และนักท่องเที่ยว ดังนั้น กลุ่มคนที่กระทำผิดกฎหมายก็มีหลากหลายเช่นกัน ที่ผลกระทบต่อบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดน ภารกิจเพิ่มขึ้น และการปฏิบัติการก็มีความซับซ้อน หลากหลายปัญหาอาชญากรรม ซึ่งผู้กระทำความผิดเหล่านี้ มีรูปแบบการก่ออาชญากรรมที่ทันสมัย เจ้าหน้าที่รัฐต้องรู้เท่าทันและปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ตลอดเวลา ยืดหยุ่นได้ ตลอดจนตำรวจตระเวนชายแดนกำหนดแผนการปฏิบัติเอง แต่ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้เต็มที่ เพราะผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับแผน การปฏิบัติการไม่ยึดโยงกับแผนปฏิบัติการ ซึ่งต่างจากอดีตทำตามแผนอย่างเคร่งครัด ให้ความสำคัญกับแผน ส่งผลให้โดนตัดงบประมาณทุกปี ๆ ต้องมี

โครงการ กระบวนการทำงาน มีรายละเอียดทุกขั้นตอน การจับกุมการข่าวนสินค้าผิดกฎหมายต้อง
สิทธิการเข้า-ออกผิดกฎหมายด้วย”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B๑ (สัมภาษณ์ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า “เมื่อ
เศรษฐกิจตามแนวชายแดนดีขึ้น ส่งผลให้คนเคลื่อนย้ายเข้ามา มาก โดยเฉพาะเส้นทางการค้าทาง
ป่าเขา ทางไกล เป็นเส้นทางลำเลียงสิ่งผิดกฎหมายก็จะตามมา ด้วยวิธีการหรือรูปแบบที่
หลากหลาย อาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัยร่วมใช้ในการก่ออาชญากรรมต่าง ๆ ยากต่อการควบคุมและ
จับกุมจากเจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่รัฐต้องรู้เท่าทันรูปแบบของผู้กระทำความผิด โดยนำเทคโนโลยีที่
ทันสมัยมาร่วมใช้ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การลาดตระเวน จังหวัดเชียงราย
พบปริมาณยาเสพติดเป็นจำนวนมาก ขนมาจากประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากฝั่งตรงข้ามมี
โรงงานผลิตยาเสพติด แหล่งพักยาเสพติด รวมถึงปัญหาการก่ออาชญากรรมในทุกด้านโดยผ่าน
ชุมชนตะเข็บชายแดน เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ด้านภาษาจีน ภาษาเกาหลีได้ เพราะส่วนใหญ่คน
เกาหลีได้จะหลบหนีเข้ามาทางจังหวัดเชียงรายเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีองค์ความรู้ด้าน
ภาษาดังกล่าว เพื่อใช้ในการติดต่อประสานงานและสามารถสื่อสารกับผู้ต้องหาได้ถูกต้อง”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B๒ (สัมภาษณ์ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า
“ตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ขาดการประชาสัมพันธ์ผลงานหน่วยงานให้
สังคม หรือหน่วยงานอื่นรับทราบถึง ความรู้ ความสามารถของตนเอง รวมถึงขาดการแสดง
บทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ของตนเอง ส่งผลให้หน่วยงานอื่นและสังคม ประชาชนตามแนว
ชายแดนไม่ค่อยรู้จักบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนเท่าที่ควร”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B๓ (สัมภาษณ์ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า
“หลังจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีการเคลื่อนย้ายของกลุ่มบุคคล/แรงงานต่างด้าวเข้ามาใน
พื้นที่เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม/ยาเสพติดตามมา ส่วนใหญ่ใช้ช่องทางเข้า-
ออกที่ไม่ถูกต้องในพื้นที่ชายแดนที่ลักษณะภูมิประเทศเป็นป่าเขา เทือกเขา เกิดช่องทางธรรมชาติ
เป็นจำนวนมากทั้งทางบกและทางน้ำ ซึ่งยากต่อการควบคุมทุกช่องทาง ในการจัดวางกำลังพลให้
ครอบคลุมทุกพื้นที่ เนื่องจากขาดกำลังพลเป็นจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันประชาชนตามแนวชายแดน
ยังไม่เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ที่แท้จริงของตำรวจตระเวนชายแดน เพราะถูกลดบทบาทและลดพื้นที่
รับผิดชอบน้อยลง”

ข้อ ๓ ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการ
เข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย ควรเป็นอย่างไร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๓ คน โดยภาพรวมส่วนใหญ่มีความ
คิดเห็นสอดคล้องกันว่า เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติการให้ครอบคลุมและทั่วถึงทุกพื้นที่
รับผิดชอบ ควรเสริมและพัฒนาบทบาท ทชด.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ A๒ (สัมภาษณ์ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า
“กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อจำกัดในการขับเคลื่อนภารกิจได้ไม่
เต็มที่ และสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนความไม่มี

เอกภาพในการบริหารจัดการในพื้นที่ชายแดน เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ผู้บริหารควรมาจากหน่วยตำรวจตระเวนชายแดน มีความรู้ ความชำนาญในพื้นที่ชายแดนในภาพรวมได้ดี ซึ่งสามารถเข้าใจภารกิจได้ดีมากกว่าคนที่มาจากหน่วยนอก เพราะกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ได้รับมอบภารกิจหลายด้านและยากทั้งภารกิจและพื้นที่รับผิดชอบ จึงยากต่อการวิเคราะห์งานได้อย่างละเอียด ดังนั้น ตำรวจตระเวนชายแดน ต้องกำหนดยุทธศาสตร์ของตนเองในการปฏิบัติภารกิจด้านความมั่นคง และพึงทหารให้น้อยลง หรือเท่าที่จำเป็น ตำรวจตระเวนชายแดนต้องเป็นอิสระในการปฏิบัติภารกิจ”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ A๓ (สัมภาษณ์ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า “ต้องพัฒนาความรู้ให้กับกำลังพลสำคัญเร่งด่วน ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เข้มแข็งในมิตินาอาเซียน เช่น การฝึก ร่วม การปฏิบัติร่วม และภายใน ทชด. ต้องเป็นปีกแผ่นอย่างเป็นรูปธรรม เข้มแข็ง ส่วนฝั่งตรงข้ามไม่จำเป็นต้องพัฒนา ขึ้นอยู่กับว่า ทชด. ดึงพลังส่วนไหนมาใช้ในบทบาทอาเซียน สันติสุข สันติภาพ สันติธรรม ของอาเซียน”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ A๔ (สัมภาษณ์ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า “การสร้างความพร้อมของคน ภาษา กฎหมายอาเซียน และด้านเทคโนโลยีร่วมในการปฏิบัติงาน (เครื่องมือ C๔๑, CCTV, Senser, Drone, สแกนนิ้วมือ) เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้ดี ที่ผ่านมาสํานักงานตำรวจแห่งชาติให้ความสำคัญกับเรื่อง โครงการรถที่เล็ดลอดออกไปยังเพื่อนบ้านว่าออกช่องทางไหน โดยใช้รูปแบบการเช่ารถแล้วไม่ส่งคืนเจ้าของรถ แพลงขายชิ้นส่วนต่าง ๆ หรือขายตามเด็กรถประเทศเพื่อนบ้าน ตำรวจตระเวนชายแดนมีความโดดเด่นด้านมวลชนสัมพันธ์กับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก และแหล่งข่าวในพื้นที่ช่วยทดแทนกำลังพลที่ขาดไปได้ ซึ่งเป็นจุดแข็งของตำรวจตระเวนชายแดนมาอย่างต่อเนื่อง อดีต ตำรวจตระเวนชายแดนเคยทำลักษณะ “โกบัง” แบบญี่ปุ่น คือปล่อยตำรวจไปหาเครือข่าย หาข่าวในชุมชน และต้องพัฒนาบุคลากร ปลูกฝังวินัย ทัศนคติ องค์กรความรู้ให้แน่น ปรับเปลี่ยนนิสัยให้มีอุดมการณ์”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B๑ (สัมภาษณ์ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า “จึงจำเป็นต้องเพิ่มความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมากขึ้น โดยเฉพาะด้านภาษาจีน เกาหลีใต้ที่มักแอบเข้ามาทางชายแดนจังหวัดเชียงราย ระเบียบวิจัย และสายการบังคับบัญชา การติดต่อประสานงานเคลื่อนย้ายข้าม ควรศึกษาเกี่ยวกับการสำรวจธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงเส้นทางการค้า นำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกในลักษณะผลงานวิจัย เพื่อกำหนดทิศทางการเคลื่อนตัวของข้อมูลว่า ตำรวจตระเวนชายแดนสามารถช่วยอะไรได้บ้างภายใต้บทบาทของตัวเอง รวมถึงการเรียนรู้กฎหมายด้านชายแดน เพื่อให้หนักท้องเที่ยวสามารถไป-มาหาสู่กันได้ง่ายขึ้น ไม่มีผูกขาดเคลื่อนย้ายได้ รวมถึง ตำรวจตระเวนชายแดนช่วยรับรองการบูรณาการหน่วยงานตามแนวชายแดนได้ดี ส่งผลให้เกิดการพัฒนาและการค้าในการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดเชียงรายได้ดี ตำรวจตระเวนชายแดนสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจจากคนชายขอบจากนโยบาย ตำรวจตระเวนชายแดนสามารถกำหนดช่องทางเข้า-ออก แต่ต้องพัฒนาคมนในการปฏิบัติภารกิจป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมต่าง ๆ”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B๒ (สัมภาษณ์ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า “พื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่เส้นทางเจริญแล้ว ไม่มีความลำบากมากนักทั้งทางบกและทางน้ำ ดังนั้น การลาดตระเวนของตำรวจตระเวนชายแดน ควรมีเครื่องมือเครื่องมือนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ และเหมาะสมกับพื้นที่ปฏิบัติงาน ตลอดจนให้ความรู้ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ และแสดงบทบาทให้มากกว่านี้ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้สังคม ประชาชน ตามแนวชายแดนได้รู้จักและเข้าใจภารกิจตำรวจตระเวนชายแดนมากขึ้น และให้ความสำคัญกับการทำงานแบบบูรณาการร่วมกับหน่วยอื่นให้มากกว่านี้ ถึงจะประเมินศักยภาพในการทำงานของตำรวจตระเวนชายแดนได้”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B๓ (สัมภาษณ์ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๑) แสดงความคิดเห็นว่า “แนวทางการเพิ่มบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบ ได้แก่ ๑. ประชาสัมพันธ์การทำงาน ของ ตชด. เพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ที่แท้จริง ๒. ให้ ตชด. เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา/ป้องกันพื้นที่เขตรอยต่อของประเทศร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๓. พัฒนาหน่วยงาน/พื้นที่ที่มีอยู่ของหน่วย(ที่ไม่ใช่จุดยุทธศาสตร์) เป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งการเรียนรู้ของชุมชน”

ประวัติย่อผู้วิ จัย

ชื่อ พล.ต.ต. พันธุ์พงษ์ สุขศิริมัย

ตำแหน่ง ผู้บังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

ประวัติการศึกษา

- រប.ต.ร. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ (รุ่นที่ ๓๙)
- ปริญญาโท สังคมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ.๒๕๓๖)
- หลักสูตร “การบริหารงานงบประมาณและการเงิน” รุ่นที่ ๗ (พ.ศ.๒๕๓๙) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)
- อบรมหลักสูตร “คอมพิวเตอร์เพื่อการปฏิบัติงาน” รุ่นที่ ๒๘ (พ.ศ.๒๕๔๐) ศูนย์คอมพิวเตอร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หลักสูตร เสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๗๗ (พ.ศ.๒๕๔๒) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
- หลักสูตร ผู้กำกับการ รุ่นที่ ๔๗ (พ.ศ.๒๕๔๖) สถาบันพัฒนาข้าราชการตำรวจ กองบัญชาการตำรวจ สำนักรงานตำรวจแห่งชาติ
- หลักสูตร การบริหารงานตำรวจชั้นสูง รุ่นที่ ๓๔
- โครงการฝึกอบรมการพัฒนาผู้บริหารระดับสูง สำนักรงานตำรวจแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๕๙)
- หลักสูตร การป้องกันราชอาณาจักร (วปอ. รุ่น 60) ประจำปีการศึกษา 2561

การดำรงตำแหน่งที่สำคัญ

พ.ศ.๒๕๒๙	ผู้บังคับหมวด กองกำกับการสนับสนุนทางอากาศ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
พ.ศ.๒๕๓๕	หัวหน้าแผนก ๒ กองกำกับการ ๔ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
พ.ศ.๒๕๔๘	ผู้กำกับการฝ่ายสนับสนุน ๓ กองบังคับการสนับสนุน กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
พ.ศ.๒๕๕๓	รองผู้บังคับการอำนวยการถวายความปลอดภัย สำนักรงานนายตำรวจราชสำนักประจำ
พ.ศ.๒๕๕๖	ผู้บังคับการกองโยธาธิการ สำนักรงานส่งกำลังบำรุง
พ.ศ.๒๕๕๗	ผู้บังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
พ.ศ.๒๕๕๘	ผู้บังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน - ถึงปัจจุบัน

ความชอบพิเศษ

- ๕ ธ.ค.๒๕๕๖ ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นประถมาภรณ์มงกุฎไทย
- 28 ก.ค.2560 ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นประถมาภรณ์ช้างเผือก

เกษียณอายุราชการ พ.ศ.๒๕๖๖

การติดต่อ โทรศัพท์ 08 9814 0134

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

- เรื่อง** บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย
- ผู้วิจัย** พลตำรวจตรี พันธุ์พงษ์ สุขศิริมัทย์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๐
- ตำแหน่ง** ผู้บังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการของประเทศไทยเมื่อปลายปี 2558 ได้ส่งผลให้พื้นที่ชายแดนกลายเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทั้งในมิติทางการค้า และมิติด้านความมั่นคง กล่าวคือ มิติทางการค้าพื้นที่จังหวัดชายแดน 10 จังหวัด ได้ถูกกำหนดโดยรัฐบาลให้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย ตาก สระแก้ว ตราด กาญจนบุรี มุกดาหาร หนองคาย นครพนม สงขลา และจังหวัดนราธิวาส โดยจังหวัดเหล่านี้มีศักยภาพของการเป็น ประตูการค้า (Gate Way) รองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เชื่อมโยงกับระเบียงเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั้งแนวตะวันออก-ตะวันตก และแนวเหนือ-ใต้ (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2559) รวมถึงได้มีการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เส้นทางคมนาคม โทรคมนาคมตาม กรอบความร่วมมือ GMS (Greater Mekong Subregion) หรืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ประกอบไปด้วย ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีนตอนใต้ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ซึ่งครอบคลุมเนื้อที่ 2.34 ล้านตารางกิโลเมตร มีประชากรรวม 257.5 ล้านคน โดยโครงการนี้มีชื่อเต็มว่า GMS Economic Corridors หรือก็คือ ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการขยายตัวด้านอุตสาหกรรม การเกษตร การค้า การลงทุนและบริการ เพื่อให้เกิดการจ้างงาน, ยกระดับการครองชีพ, การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน, การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสการแข่งขันในเวทีการค้าโลก ผ่านกลยุทธ์หลัก 3 ด้าน คือ สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างกัน (Connectivity) เพื่อให้เกิดการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) โดยการรวมกลุ่มกันในอนุภูมิภาค (Community) แนวทางการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือ GMS ในปัจจุบันส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา และสะพานข้ามแม่น้ำโขงตามแนวพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจที่สำคัญ 3 แนว คือ แนวเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor), แนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) และแนวใต้ (Southern Economic Corridor) ปัจจุบัน แนวพื้นที่เศรษฐกิจ (Economic Corridor) ใน GMS แบ่งออกเป็น 3 แนว ได้แก่ 1) แนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก (East West Economic Corridor: EWEC) เชื่อมโยงเวียดนาม-ลาวไทย-พม่าด้วยเส้นทาง R9 โดย EWEC มีบทบาทสำคัญในการเป็นทางเปิดไปสู่ท่าเรือสำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยและภาคกลางของลาว รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้แก่เมืองขนาดกลาง

หลายเมืองในประเทศ GMS 4 ประเทศ 2) แนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor: NSEC) เชื่อมโยงไทย-พม่า/ลาว-จีน ประกอบด้วยเส้นทางหลัก 3 เส้นทาง ได้แก่ (1) เส้นทาง R3E : Cunming-Yuechi-Huayuanjieing-Mohey-Siema-Weiyuanminghuayang-Buohan (จีน) -Buodien-Huayuan (ลาว) -Xiengkhong-Siengray-Dak-Bangkok (ไทย) มีจุดข้ามแดน 2 แห่ง คือจุดข้ามแดน : Buohan (จีน)-Buodien (ลาว) และ จุดข้ามแดน : Huayuan (ลาว) -Xiengkhong (ไทย) (2) เส้นทาง R3W : Xiengtuang-Thachalek (พม่า) -Maysay -Xiengray -Dak -Bangkok (ไทย) มีจุดข้ามแดน 1 แห่ง คือ จุดข้ามแดน: Thachalek (พม่า) -Maysay (ไทย) (3) เส้นทาง R5 : Cunming-Himelao-Hinsoo-Khuyuan-Mengsoo -Siaykhou (จีน) -ลาว ไค-ฮานอย-ไฮฟอง (เวียดนาม) มีจุดข้ามแดน 1 แห่ง คือ จุดข้ามแดน: Siaykhou (จีน) -ลาวไค (เวียดนาม) และ 3) แนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) เชื่อมโยงไทย-กัมพูชา-เวียดนาม เป็นการพัฒนาแนว เส้นทางเชื่อมระหว่างไทย-กัมพูชา-เวียดนาม มีเส้นทางสำคัญ 2 เส้นทางคือ เส้นทาง R1 และ R10 โดยมีประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง ส่วนมิติด้านความมั่นคง ซึ่งต้องมุ่งเน้นการดูแลป้องกันปราบปรามภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ และความท้าทายข้ามแดนอื่น ๆ ที่จะแอบแฝงเข้าสู่ประเทศไทยได้โดยสะดวก อันเกิดจากผลของมาตรการค้าชายแดน (กิตติวัฒน์ รัตนดิถก ณ ภูเก็ต, 2558, หน้า 15)

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นหน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนภายใต้คุณลักษณะพิเศษ 3 ประการ (ทหาร ตำรวจ พลเรือน) คือ สามารถทำการรบได้อย่างทหาร สามารถป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างตำรวจและสามารถให้บริการประชาชนแทนกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ได้อย่างพลเรือน (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, 2556, หน้า 3) ในด้านความมั่นคง ตำรวจตระเวนชายแดนมีภารกิจหลักในการป้องกันรักษาความมั่นคงของรัฐและรักษาความสงบเรียบร้อย บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชน และอำนวยความสะดวกของสังคมในพื้นที่ชายแดนมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน ดังนั้น เมื่อประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้มอบหมายให้กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักยุทธศาสตร์ประชาคมอาเซียน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 1 บริหารจัดการชายแดนและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามทุกรูปแบบเพื่อความมั่นคงของประเทศ ภารกิจที่ 1 การเฝ้าระวังตามแนวชายแดนและคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2558, หน้า 4) จากกรอบความร่วมมือตามโครงการนี้ GMS Economic Corridors หรือก็คือ ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ข้างต้นจะเห็นว่าพื้นที่ชายแดนได้รับการพัฒนา ด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานหลายแขนง โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมทางถนน รวมถึงระบบไฟฟ้า โทรคมนาคม สิ่งแวดล้อม และกฎหมาย เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้า การลงทุนข้ามพรมแดน (Facilitating Cross-Border Trade and Investment) และเพื่อลดต้นทุนการขนส่งในพื้นที่ ทำให้การเคลื่อนย้ายสินค้าและคนโดยสารระหว่างประเทศที่เชื่อมโยงกันมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลทำให้พื้นที่ชายแดนเป็นมีความเจริญเข้าถึงในทุกด้านไม่ต่างจากสังคมในเมือง และจากที่ประเทศไทยมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ตรงกลางอาเซียนจึงเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานของอาเซียน ที่มีเส้นทางคมนาคมขนส่งตามระเบียงเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันทุกเส้นทางพาดผ่านประเทศไทยจึงมีศักยภาพอย่างมาก ในการที่จะ

เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของอาเซียน และศูนย์กลางการให้บริการทางด้านโลจิสติกส์ของอาเซียน และได้รับประโยชน์มากมายจากการเชื่อมโยงดังกล่าว แต่ในขณะเดียวกันผลกระทบต่อประเทศไทยจะได้รับจากการเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานของอาเซียน คือ จะต้องเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคงทุกรูปแบบที่จะใช้เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจผ่านเข้าออกประเทศไทยได้ โดยสะดวกทั้งในแนวเหนือ-ใต้ ตะวันออก-ตะวันตกของประเทศไทย โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนที่เปรียบเสมือนประตูด่านแรก ที่มีลักษณะภูมิประเทศทางกายภาพส่วนใหญ่เป็นป่าเขา ห่างไกลทุรกันดาร เข้าถึงลำบาก การใช้อำนาจรัฐบางพื้นที่อ่อนแอ หรือบางพื้นที่เป็นเขตปลอดอำนาจรัฐโดยสิ้นเชิง ส่งผลทำให้พื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและล่อแหลมสูงที่จะต้องเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคงต่าง ๆ จากภายนอกประเทศที่จะแอบแฝงปะปนมากับคน สินค้า บริการและยานพาหนะที่เดินทางผ่านเข้าออกตามแนวชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อน ทำให้มีโอกาสในการเกิดปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งด้านจำนวนปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นของจำนวนปัญหาหรือยกระดับปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงเดิมที่มีอยู่แล้วของหน่วยให้มีความรุนแรงเพิ่มมากยิ่งขึ้น (อนันตพร อุภัมภ์, 2559, หน้า 206) ประกอบกับ พฤติกรรมในการกระทำผิดของคนร้ายในปัจจุบันได้มีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการกระทำผิด เพื่อให้รอดพ้นจากการตรวจสอบ จับกุมจากเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งในด้านรูปแบบ วิธีการ ตลอดจนเครื่องมือ อุปกรณ์และยานพาหนะที่ใช้มีสมรรถนะที่สูงกว่าของเจ้าหน้าที่รัฐ(ไพฑูรย์ กุลรัตน์นาม, 2558, หน้า 60)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย เนื่องจาก จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดชายแดนที่มีความล่อแหลมและมีความเสี่ยงสูงในการเผชิญกับภัยคุกคามต่างๆ ได้มากที่สุด เนื่องจากมีแนวพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านถึง 3 ประเทศ คือ เมียนมา ลาว และจีน และเป็นจังหวัดที่มีเส้นทางของระเบียงเศรษฐกิจอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง พาดผ่าน 2 เส้นทาง 2 จุดผ่านแดน คือ (1) เส้นทาง R3E จาก คุณหมิง – ยูซี – หยวนเจียง – โมเฮย – ชิเมา – เฉียวเมิงหยาง – บ่อหาน (จีน) - บ่อเต็น – ห้วยทราย (ลาว) – เชียงของ – เชียงราย – ตาก – กรุงเทพฯ (ไทย) จุดข้ามแดนที่ 1 : ห้วยทราย (ลาว) – เชียงของ (ไทย) และ (2) เส้นทาง R3W : เชียงตุง – ท่าขี้เหล็ก (พม่า) – แม่สาย – เชียงราย – ตาก – กรุงเทพฯ (ไทย) จุดข้ามแดนที่ 2 : ท่าขี้เหล็ก (พม่า) – แม่สาย (ไทย) นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจคือ “สามเหลี่ยมทองคำ” ที่เคยเป็นไร่ฝิ่นที่ใหญ่โตมาก ตั้งอยู่ห่างจาก เชียงแสนไปทางทิศเหนือ 9 กิโลเมตร ตามถนนเลียบริมแม่น้ำโขง สบรวกซึ่งกันเขตแดนประเทศไทย และประเทศพม่า มาไหลไปบรรจบกับแม่น้ำโขง ซึ่งกั้นดินแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศลาว และมีพื้นที่ “สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ” ที่มีจังหวัดเชียงรายและจังหวัดน่าน เป็นเมืองหน้าด่านเข้าสู่สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ประกอบไปด้วยประเทศไทย จีน เมียนมาร์ และลาว มีการพัฒนาเน้นในการสร้างระบบคมนาคมและสาธารณูปโภคเพื่อเชื่อมต่อประเทศไทย จีน เมียนมาร์ และลาว เข้าด้วยกัน ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่อรองรับการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ที่ผสมผสานศักยภาพด้านต่าง ๆ ของ 4 ประเทศ เข้าด้วยกัน ประกอบด้วย (1) ภาคเหนือของไทย ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย น่าน พะเยา และลำพูน (2) ภาคตะวันตกเฉียงเหนือของลาว ได้แก่ หลวงน้ำทา บ่อแก้ว ไชยะบุรี อุดมไชย และหลวงพระบาง (3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเมียนมาร์ ได้แก่

รัฐฉาน และภาคใต้ของจีน ได้แก่ยูนนาน เสฉวน ฉิงไห่ กุ้ยโจว และเขตปกครองตนเองทิเบต โดยมี ยูนนานทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและผลกระทบต่อ บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ของบริบทโลก สังคม การเมือง เศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องแสวงหา แนวทาง หรือหลักการการพัฒนาเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในด้านการจัด ระเบียบชายแดน และการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้เกิดความมั่นคง ปลอดภัย ในพื้นที่ชายแดน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดน หลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1. **ขอบเขตด้านพื้นที่**
ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย
2. **ขอบเขตด้านประชากร**
การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ ชายแดนจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ
ส่วนที่ 1 ผู้บริหารภายในที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย
ส่วนที่ 2 หัวหน้าส่วนราชการที่มีอำนาจในการขอรับการสนับสนุนจากกองร้อยปฏิบัติการ
3. **ขอบเขตด้านเนื้อหา**
การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้การศึกษาเอกสารข้อมูล รายงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัด เชียงราย ประเด็นสภาพปัญหาจากการเปิดประชาคมอาเซียนและเขตเศรษฐกิจพิเศษ ส่งผลกระทบต่อ การขับเคลื่อนนโยบาย คำสั่ง ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ไทยแลนด์ 4.0 ตลอดจนบทบาทตำรวจ ตระเวนชายแดนในพื้นที่ชายแดน เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลมาเป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้
4. **ขอบเขตด้านระยะเวลา**
ดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ระหว่างเดือน 16 ตุลาคม 2560 – 31 สิงหาคม 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นสำคัญ โดยมีประเด็นที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งปฐมภูมิและทฤษฎีภูมิ โดยการรวบรวมข้อมูล การรายงานผลการปฏิบัติของกองร้อย ตชด.327 ชุดปฏิบัติการต่างๆ และการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสังเคราะห์ร่วมกับข้อมูลอื่นๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1.1 สภาพการดำเนินงานบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย ในปัจจุบันเป็นอย่างไร

1.2 ปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย เป็นอย่างไรบ้าง

1.3 แนวทางการพัฒนาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย ควรเป็นอย่างไร

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นวิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

ส่วนที่ 1 ผู้บริหารที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ได้แก่ ผบช.ตชด., รอง ผบช.ตชด., ผบก.ตชด.ภาค 3, ผกก.ฝสสน.3 บก.สสน.บช.ตชด. และ ผกก.ตชด.32

ส่วนที่ 2 หัวหน้าส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ และขอรับการสนับสนุนกำลังพลของ ตชด. ได้แก่ 1) ตำรวจ คือ ตำรวจภูธร ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง 2) ทหาร คือ ผบ.กองกำลัง, หัวหน้า รรช.แม่น้ำโขง 3) พลเรือน คือ ศุลกากร หอการค้า

3. การตรวจสอบข้อมูล

ทำการตรวจสอบข้อมูล โดยใช้วิธีแบบสามเส้า (Triangulation) เป็นการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล ที่แตกต่างกัน คือ ถ้าข้อมูลต่างเวลา ต่างสถานที่ที่จะเหมือนกันหรือไม่ ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปจะเหมือนเดิม ส่วนการตรวจสอบด้านข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการทบทวนข้อมูลต่างกันเพื่อรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกัน เพื่อให้ข้อมูลวิจัยมีความน่าเชื่อถือและสมบูรณ์เพียงพอ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 2 ข้อ โดยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากมุมมองของผู้บริหารภายในหน่วยของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเอง และ มุมมองความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเชียงราย ซึ่งจะเป็นหน่วยที่ได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดน หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานให้กับหน่วยดังกล่าว ในรูปแบบต่าง ๆ โดยได้พบ จุดแข็งสำคัญของตำรวจตระเวนชายแดนที่จะนำไปสู่การกำหนดบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดน หลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และจุดอ่อนที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงพัฒนา เพื่อให้บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนมีความเข้มแข็งชัดเจน และเป็นที่ยอมรับไว้วางใจให้กับประชาชนในพื้นที่เป้าหมายในการปฏิบัติงานคือ พื้นที่ชายแดนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่า บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดน ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นอีกหนึ่งขีดความสามารถและศักยภาพภายในของตำรวจตระเวนชายแดน ที่สั่งสมมาแต่อดีต

และต้องถูกนำออกมาใช้โดยการปรับรูปแบบและยุทธวิธีการทำงานในพื้นที่ชายแดนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างผลการปฏิบัติงานที่ตอบสนองการปฏิบัติงาน ภายใต้ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของยุทธศาสตร์ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2564) และประเทศไทย 4.0 ได้ต่อไป รายละเอียดผลการศึกษาที่ตอบวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ประการ สรุปได้ดังนี้

ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย

ผลจากการเป็นประชาคมอาเซียนได้ส่งผลกระทบต่อทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อประเทศไทย รวมถึงจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นหนึ่งในจังหวัดอยู่ในแผนเขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 ตามประกาศ กนพ.ที่ 2/2558 ของรัฐบาล โดยผลกระทบเชิงบวกที่ค้นพบ คือ 1) มีศักยภาพในการให้บริการด้านโลจิสติกส์แก่จีนตอนใต้ และพื้นที่ตอนบนของเมียนมา และสปป.ลาว เพื่อขนส่งสินค้า เนื่องจากอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้(North-South Economic Corridor) ซึ่งสามารถไปทางเหนือเชื่อมโยงกับจีนตอนใต้(มณฑลยูนนาน) ได้ทั้งทางบกและทางน้ำ ทางบกใช้ 2 เส้นทาง ได้แก่ 1) ถนน R3A (ผ่านด่านเชียงของ และสปป.ลาว) 2) ถนน R3B (ผ่านด่านแม่สาย และเมียนมา) สำหรับทางน้ำ ขนส่งโดยอาศัยแม่น้ำโขง(ผ่านท่าเรือเชียงแสน และเชื่อมโยงลงมาทางใต้สู่ท่าเรือแหลมฉบัง เพื่อส่งออกทางทะเลไปยังภูมิภาคอื่นของโลกได้ 2) มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเชียงราย และในพื้นที่ตอนบนของเมียนมา สปป.ลาว และจีนตอนใต้ เนื่องจากเป็นเมืองมรดกทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี มาแต่ครั้งอดีต รวมถึงมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเชิงธรรมชาติหลายแห่งที่น่าสนใจ และเป็นที่ตั้งศูนย์กลางท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศให้มาเที่ยว ทำรายได้ให้กับจังหวัดเชียงรายในแต่ละที่เป็นจำนวนมาก และ 3) สามารถพัฒนาขยายห่วงโซ่มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมในพื้นที่ เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรและอาหาร เครื่องเรือนแปรรูปได้ เป็นต้น ส่วนผลกระทบเชิงลบที่ค้นพบ คือ 1) จำนวนมากขึ้นของการไหลผ่านเข้า-ออกของประชากรประเทศเพื่อนบ้าน/ต่างประเทศ/นักท่องเที่ยว 2) ปริมาณที่เพิ่มขึ้นของภัยคุกคามข้ามชาติและปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ เช่น ยาเสพติด โจรกรรมต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการค้าเงินชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ 3) ประชาชนในพื้นที่ถูกแย่งชิงใช้บริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ของรัฐ เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน ไฟฟ้า และประปา และ 4) เกิดปัญหาการว่างงานมากขึ้น เนื่องจากการจ้างแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งค่าจ้างถูกกว่าแรงงานไทย ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของปัญหาครอบครัวที่จะส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมและปัญหาอาชญากรรมตามมา

ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่ชายแดน

จังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัยจากข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดน และได้สัมผัสการทำงานร่วมกับตำรวจตระเวนชายแดนที่ผ่านมา ต่างมีความเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนที่เป็นจุดแข็งคือ 1) มีหน่วยปฏิบัติการกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ 2) การทำงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์อันดีในระดับพื้นที่ระหว่างประชาชนและกองกำลังทหาร 2 ฝ่ายชายแดน คือ ฝ่ายไทยและฝ่ายตรงข้าม ทำให้เป็นที่ไว้วางใจของกลุ่มคนดังกล่าวที่พร้อมจะยื่นมิตรไมตรีที่ดีระหว่างกัน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต การแลกเปลี่ยนข่าวสาร การช่วยเป็นหูเป็นตาในการช่วยสอดส่องดูแลพื้นที่ตามแนวชายแดนร่วมกันในลักษณะเครือข่าย 3) ความอดทนและมีความเชี่ยวชาญในพื้นที่ชายแดน 4) ความสามารถในการบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ในหลายภารกิจ(ทหาร ตำรวจ พลเรือน) หรือกล่าวได้ว่า ตำรวจตระเวนชายแดนมีความโดดเด่นในการเป็นสื่อกลางการประสานงานในพื้นที่ชายแดน และมีสายข่าวทางธรรมชาติที่เข้มแข็ง นอกจากนี้จุดแข็งแล้ว ผลการวิจัยยังพบจุดอ่อนหรือข้อด้อยที่ส่งผลต่อบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนคือ 1) การสร้างการรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนแก่กำลังพลในสังกัด โดยเฉพาะกำลังพลที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดน ยังไม่ทั่วถึง สาเหตุส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการเข้าถึงพื้นที่ที่มีความยากลำบาก พื้นที่ส่วนใหญ่อัปสัญญาน 2) ความพร้อมใช้งาน ความพอเพียง และควมมีประสิทธิภาพของเครื่องมือสิ่งอุปกรณ์ รวมถึงยุทธโธปกรณ์ในการปฏิบัติงาน มีความล้าสมัย และไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในยุคปัจจุบัน 3) การไม่ได้รับการส่งกำลังบำรุงตามภารกิจที่กำหนดให้ขึ้นควบคุมยุทธการกับหน่วยควบคุมยุทธการอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งไม่เป็นไปคำสุภาชิตกล่าวไว้ว่า “กองทัพต้องเดินด้วยท้อง”

จากจุดแข็งที่ค้นพบจากการวิจัย ประกอบกับข้อมูลสนับสนุนจากผลการวิจัยข้อ 1 พบว่า จำเป็นต้องมีตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงรายตามช่องทางธรรมชาติ ซึ่งในปัจจุบันมีเส้นทางคมนาคมที่เข้าถึงได้โดยสะดวก ผู้วิจัยจึงเสนอการปรับรูปแบบและยุทธวิธีในการเฝ้าระวังตรวจตราในพื้นที่ชายแดนในจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีเส้นทางคมนาคมเข้าถึงเป็นส่วนใหญ่ ทางเรียบริมแม่น้ำโขง โดยใช้ “สายตรวจชายแดน” ซึ่งควรจัดรูปแบบเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) สายตรวจชายแดนรถยนต์ และ 2) สายตรวจชายแดนจักรยานยนต์ มีข้อดีของสายตรวจชายแดน 1) การเพิ่มความรวดเร็ว เข้าถึงประชาชน จุดเกิดเหตุเมื่อได้รับแจ้งเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว 2) เป็นการป้องปรามการกระทำผิดในพื้นที่ชายแดน 3) เป็นการแสดงตนและประชาสัมพันธ์หน่วยงาน และ 4) เพิ่มความถี่ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอโครงสร้างการจัดสายตรวจชายแดน (ขป.สชต.) ที่ประกอบด้วย ชุดปฏิบัติการสายตรวจรถยนต์ (ขป.สตย.) และ ชุดปฏิบัติการสายตรวจจักรยานยนต์ (ขป.จยย.) ซึ่งตำรวจตระเวนชายแดนควรนำมาเสริมประสิทธิภาพในการลาดตระเวนเฝ้าตรวจพื้นที่ชายแดนในจังหวัดเชียงราย เพิ่มเติมให้กับการลาดตระเวนเดินเท้าแบบเดิม โดยเน้นในพื้นที่ชายแดนที่มีโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเข้าถึงและพาดผ่าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ควรพิจารณาทบทวนศึกษาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดน หลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อกำหนดเป็นนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิบัติที่รองรับนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนของรัฐบาลและหน่วยเหนือที่ชัดเจน สำหรับนำไปแปลงสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.2 การบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ผู้บริหารกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญและมอบหมายให้ผู้บริหารที่มีอำนาจในการนำเสนอข้อมูลและตัดสินใจได้เข้าประชุม

1.3 ผู้บริหารกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ควรหารือกับหน่วยควบคุม ยุทธศาสตร์ เพื่อขอรับการสนับสนุนการส่งกำลังบำรุงเพื่อใช้ในการปฏิบัติการให้กับหน่วย/ กำลังพลที่ปฏิบัติงาน นอกเหนือจากการเข้าร่วมฝึกอบรมในหลักสูตรระดับต่าง ๆ

1.4 ปรับแก้ไขกฎหมาย ระเบียบคำสั่งที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

1.5 ควรเชิญระดับหัวหน้าที่มีอำนาจในการตัดสินใจได้ มาประชุมพูดคุย เพื่อหาแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันในพื้นที่ชายแดนด้วยกัน เช่น การสกัดกั้นจุดตรวจ เพื่อช่วยกันควบคุมสิ่งผิดกฎหมายทั้งทางน้ำและทางบก ช่วยกันปรับกลยุทธ์ในระดับผู้ปฏิบัติ ต้องมีคำสั่งลงมา ระดับอำเภอ และจังหวัดเป็นเจ้าภาพในการเรียกทุกหน่วยมาเรียกประชุมได้

1.6 ควรบริหารจัดการชายแดนแบบอเมริกา โดยทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่ชายแดนมีหัวหน้าสั่งการคนเดียว มีเอกภาพในการปฏิบัติงานแบบบูรณาการ

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

2.1 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ควรจัดทำหลักสูตรการให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้กับกำลังพลทุกระดับในสังกัด รวมถึงบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.2 แต่งตั้งคณะทำงานฯ เพื่อศึกษาความเป็นไปในการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ (ใหม่) ทดแทนเครื่องมือ อาวุธยุทโธปกรณ์เดิมที่มีความล้าสมัย และไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในสถานการณ์ปัจจุบัน

2.3 ศึกษาและวิจัยเพื่อวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับสายตรวจชายแดนว่าสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.4 กองร้อยปฏิบัติการ ควรประชาสัมพันธ์ผลงานของหน่วยให้สังคมประชาชนได้รับทราบถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษารูปแบบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสายตรวจชายแดน

3.2 ควรศึกษาถึงกระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน หน่วยงานในกิจกรรมและการปฏิบัติหน้าที่ของกองร้อยปฏิบัติการทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อนำข้อมูลมาทบทวนและปรับบทบาทและหน้าที่ของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนให้มีความสอดคล้องกับบริบทสังคมยุคใหม่

3.3 ศึกษาอาวุธยุทโธปกรณ์ที่เหมาะสมกับบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดน หลังเข้าสู่อาเซียน